

ZÁKLADY VÍRY

CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ

se Stručným komentářem

přijaté na 1. zasedání VI. sněmu dne 17. října 1971
jako oficiální nauková norma ve znění,
vydaném ústřední radou v roce 1958, č.j. 1554/71 – I/1.
Novelizovány na 3. zasedání VII. sněmu
dne 27. - 28. srpna 1994,
vyhlášeny v Úředních zprávách č. 2/1994.
Stručný komentář k Základům víry CČSH
a některým jejich formulacím
přijatý na 6. zasedání VIII. sněmu dne 17. – 18. 10. 2014,
vyhlášený v Úředních zprávách č. 3/2014 dne 21. 10. 2014.

**ZÁKLADY VÍRY CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ
se Stručným komentářem**

Grafická úprava: Milan Udržal

Technická spolupráce: Mgr. Hana Nováková, Mgr. Marie Jandová

Jazyková korektura: Mgr. Jana Krajčíříková

V edici Blahoslav vydala Církev československá husitská

Praha 2014

© Církev československá husitská

ISBN 978 - 80 - 7000 - 106 - 6

Obsah:

Na úvod k vydání Základů víry se Stručným komentářem	5
Předmluva.....	6
Prameny Základů víry.....	8
<i>Pojmové učení Církve československé husitské.....</i>	8
<i>Apoštolské vyznání.....</i>	9
<i>Nicejsko-cařihradské vyznání.....</i>	9
<i>Čtyři pražské artikuly .....</i>	10
<i>Česká konfese.....</i>	10
<i>Velké vyznání víry CČSH .....</i>	11
<i>Malé vyznání víry CČSH.....</i>	11
Otázky a odpovědi.....	12
I. O církvi	12
II. O Božím Slovu čili zjevení	33
III. O víře.....	54
IV. O Božím přikázání	105
V. O modlitbě	119
VI. O svátostech.....	129
Stručný komentář k Základům víry.....	140
Zkratky biblických knih.....	154
Rejstřík biblických míst	156
Rejstřík věcný k Základům víry.....	170
Otázky Základů víry, ke kterým se vyjadřuje Stručný komentář.....	182

Na úvod k vydání Základů víry se Stručným komentářem

Základy víry jsou naukovou normou Církve československé husitské jako sněmovní dokument přijatý na VI. sněmu v roce 1971. Tento katechismus obsahuje výklad tradiční látky – kréda, Desatera, modlitby Páně a učení o svátostech. Předřazena je nauka o církvi jako živé a stěžejní téma jak v české reformaci, tak i v nové době, kdy Základy víry vznikaly. Katechismus má otázkovou formu a jeho součástí je biblická argumentace. Jeho hlavním autorem je význačný teolog bratr prof. ThDr. Zdeněk Trtík (1914-1983).

Na 3. zasedání VII. sněmu v roce 1994 došlo ke schválení revize textu biblické dokumentace k Základům víry, která byla provedena za vedení bratra prof. ThDr. Zdeňka Sázavy. Znění biblických textů podle Bible kralické bylo nahrazeno citacemi z Českého ekumenického překladu Písma svatého. Na 6. zasedání VIII. sněmu v roce 2014 byl přijat po dlouhodobé celocírkevní diskusi Stručný komentář k Základům víry a některým jejich formulacím, vypracovaný naukovým výborem za vedení bratra emeritního biskupa ThDr. Petra Šandery. Cennými podněty a orientací pro práci naukového výboru se staly četné práce systematického teologa bratra prof. ThDr. Zdeňka Kučery.

Toto vydání je v pořadí čtvrté (první vydání – 1958; druhé vydání – 1975; třetí vydání – 1983 /bez biblické dokumentace/). Obsahuje jak revidovanou biblickou argumentaci, předmluvu s uvedením věroučných pramenů, tak také připojený Stručný komentář odrážející aktualizované pohledy na některé otázky. K novému publikování významného věroučného dokumentu Církve československé husitské, kterým Základy vírou jsou, dochází v roce 100. výročí narození prof. Zdeňka Trtíka.

Děkuji všem, kteří připravili toto 4. vydání k tisku. Zvláště děkuji Mgr. Marii Jandové, roz. Trtíkové za práci na rejstřících.

Kéž tento naukový dokument v milosti a světle Ducha svatého je pomocí ke katechezi, vzdělávání ve víře, zvěstování církve a jejímu liturgickému slavení a svátostné službě.

Advent L. P. 2014

Tomáš Butta
patriarcha

Předmluva

Evangelium, víra a jejich bohoslovecký výklad dospěly do přítomnosti Církve československé husitské dějinnou cestou předávání přes římský katolictismus, přes tradici celé české reformace, zejména husitské, a přes světovou, především liberální protestantskou teologii. Z těchto dějinných proudů vybírali bohoslovečtí učitelé Církve československé husitské tu kriticky, tu méně kriticky různé podněty, jež podle situace církve a doby zpracovávali v naukových dokumentech. Věroučné dokumenty vyjadřovaly pravdu evangelia pro Církev československou husitskou v tom kterém dějinném údobí. V dějinném procesu poznávání víry se vytvořila bohoslovecká tradice Církve československé husitské. Ta se liší v hlavních bodech od všech církevních tradic. Přitom je postavena biblicky, a proto tvoří součást obecně křesťanského ekumenického bohosloví.

Jednotlivé naukové dokumenty Církve československé husitské v průběhu dějinného a dialogického vyjevování pravdy evangelia vyjadřovaly v podstatě správným, avšak jednostranným způsobem pravdu víry soudobé církve. Proto se při zachování základního bohosloveckého smyslu (intence), vystihujícího zvláštní obdarování Církve československé husitské (charisma), a při respektování bohoslovecké tradice Církve československé husitské, naukové dokumenty měnily. Naukový vývoj Církve československé husitské neprobíhal přímočaře. Přes tyto okolnosti lze prohlásit naukový vývoj Církve československé husitské v podstatě za správný. V neobyčejně složitých dějinných podmínkách má významný podíl na uchování živé víry v Církvi československé husitské pro přítomnost. Bohosloví Církve československé husitské udržuje zdravý základ církve, při duchovní pohotovosti k vyznání, svědectví, misii, obětavosti a službě. Tak přispívá, aby se v životě uskutečňovalo základní pojmové určení Církve československé husitské:

„Církev československou husitskou tvoří křesťané, kteří usilují naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým, jak se nám zachoval v Písmu a v podání starokřesťanském a jak je dosvědčen hnutím husitským, českobratrským a dalším úsilím reformačním.“

Vedle tohoto pojmového určení Církve československé husitské tvoří základní nepominutelnou tradici bohosloví Církve československé husitské - velké a malé krédo ČČSH, Učení z r. 1931, Liturgie Karla Farského, obřadní příručka Karla Farského, Zpěvník církve československé a sněmovní věroučné a sociálně etické rezoluce.

V současné době se jeví naléhavá potřeba tuto tradici z hlediska jednotného principu Ducha Kristova, jako pravdy evangelia, promyslit a vzhledem k situaci církve nově vyložit. Zejména je potřebí odstranit věroučné napětí mezi Liturgií a Učením. Tento úkol jakožto základ pro neustálé pokračující výklad pravdy evangelia a bohosloveckou orientaci pro sjednocení a dotvoření řádů a spirituality Církve československé husitské mají v našem dějinném údobí plnit Základy víry. Základy víry uvedené nepominutelné naukové dokumenty neruší, nýbrž pod biblickou normou Ducha Kristova vzájemně sjednocují a uvádějí na společnou naukovou základnu, odpovídají současnemu myšlenkovému a bohosloveckému vývoji, kazatelství a zbožnosti, i ekumenické orientaci Církve československé husitské. Základy víry nejsou ani konfesí ani krédem ani učebnicí, nýbrž pomocí k jednotnému životu víry všech věřících, i k jednotné zvěsti a učitelské činnosti církve, která si na jejím pozadí vytváří speciální pastorační pomůcky a učebnice.

Obecně křesťanskou tradici reprezentují tyto věroučné prameny Základů víry:

1. Písmo svaté Starého a Nového zákona, které je prvním a rozhodujícím základem veškerého křesťanství.
2. Apoštolské vyznání víry a Nicejsko-cařhradské vyznání, která vznikla a byla užívána před rozdělením křesťanské církve ve směr římský a pravoslavný i v církvi reformační, a jsou tedy vyznánímí vpravdě ekumenickými.
3. Čtyři pražské artikuly (rok 1420) vyjadřující ducha a program husitského hnutí a Česká konfese z roku 1575, která vyjadřuje společnou víru české reformace.

Základy víry prošly v letech 1955 - 57 církevní diskusí, byly v roce 1958 oficiálně vydány ústřední radou Církve československé, rozšířeny v náboženských obcích i v zahraničí. Tak tvoří fakticky další úsek v průběhu věroučné tradice Církve československé husitské, veřejně prohlášený VI. sněmem za základ věroúčení Církve československé husitské a východisko pro neustálou aktualizaci evangelia v následující generaci.

Prameny Základů víry

Pojmové určení Církve československé husitské

Církev československou husitskou tvoří křesťané, kteří usilují naplnit současné snažení mravní a poznání vědecké Duchem Kristovým, jak se nám zachoval v Písmu a v podání starokřesťanském a jak je dosvědčen husitským, českobratrským a dalším úsilím reformačním.

Apoštolské vyznání

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován, umřel a byl pohřben, sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Nicejsko-cařihradské vyznání

Věřím(e) v Boha jednoho, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného.

Věřím(e) v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeneho Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem; skrze něho všechno je stvořeno. On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe. Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem. Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta byl umučen a pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma. Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce. A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé a jeho království bude bez konce.

Věřím(e) v Ducha svatého, Pána a Dárce života, který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován a mluvil ústy proroků.

Věřím(e) v jednu, svatou, všeobecnou, apoštolskou církev. Vyznávám(e) jeden křest na odpuštění hříchů. Očekávám(e) vzkříšení mrtvých a život budoucího věku.

Amen.

Čtyři pražské artikuly

Všem vůbec a každému křesťanu zvláště buď dáno na vědomost a oznámeno, že česká obec a v naději Boží věrní křesťané stojí a s pomocí Boží státi mímí veškerým svým statkem, životem i smrtí, jak najdele budou moci, proti každému živému, kdo by jim bránit chtěl, neusilujíce o nic jiné a vyhlašujíce, že běží jen o tyto čtyři články křesťanské, v Novém zákoně přikázané Pánem Ježíšem Kristem:

Nejprve, aby slovo Boží po království českém svobodně a bez překážky od křesťanských kněží bylo zvěstováno a kázáno.

Podruhé, aby velebná svátost těla a krve Pána našeho Ježíše Krista pod obojí způsobou chleba a vína všem věrným křesťanům starým i mladým, jimž hřich smrtelný nepřekáží, svobodně byla podávána podle jeho ustanovení a přikázání.

Potřetí, protože mnozí kněží a mniší světským právem panují nad velkým bohatstvím a časným zbožím, proti Kristovu přikázání a ke škodě svému kněžskému úřadu a k veliké škodě stavu světského, je potřeba, aby takovým kněžím bylo jejich špatné panování odňato a znemožněno, aby tím podle příkazu evangelia byli přivedeni k tomu způsobu života, kterým žil Kristus se svými apoštoly.

Počtvrté, aby všechny hřichy smrtelné a zvláště zjevné a jiné špatnosti odporující Zákonu Božímu, byly v každém stavu řádně a rozumně od těch, jimž to přísluší, potírány a trestány, a tím, aby se zlá pověst o této zemi české očistila a tak, aby se obecné dobré království a jazyku českému dalo.

Čtyři pražské články (artikuly). In: Čtyři vyznání. Praha 1951, s. 39-52.

Česká konfese

Vyznání víry svaté křesťanské všech tří stavů království Českého, z víry tělo a krev Krista, Pána pod obojí přijímajících. In: Čtyři vyznání. Praha 1951, s. 269-306.

Velké vyznání víry Církve československé husitské

Věříme v Boha jednoho, Ducha věčného a Tvůrce všeho, Otce Ježíše Krista i Otce našeho, jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich.

Věříme v Ježíše Krista, Syna Božího, Světlo ze Světla, Život ze Života, jenž od Otce přišel, životem svým zlo světa i smrti přemohl, aby nám získal království Boží věčné.

Věříme v Ducha Božího, jenž od věčnosti do věčnosti vše oživuje, v Ježíši Kristu se zjevil, skrze proroky a otce naše mluvil a v nás chce přebývat.

Věříme v život věčný, Dobra, Pravdy a Krásy, tak jako jsme přesvědčeni o smrti zla i zlých.

Věříme, že Otec nebeský nás proto stvořil, abychom, Ducha Božího v sobě majíce, šťastni byli, život Pravdy žili, pravdy Boží hájiti se nebáli a života věčného tak jistě dosáhli.

Tak staň se!

Malé vyznání víry Církve československé husitské

Věříme v Boha, který jako věčná Pravda a Láska je Tvůrcem všeho.

Věříme, že Bůh v Ježíši Kristu, Synu svém nejmilejším, sebe nám zjevuje a skrze Ducha Kristova k sobě nás vede.

Věříme v život dokonalý, který zde na zemi se začíná a v Bohu své naplnění má.

Otzáky a odpovědi

I. O církvi

1. Proč vyznáváme Ježíše Krista jako svého Pána?

Ježíše Krista jako svého Pána vyznáváme proto, že přes svou porušnost náležíme mocí Ducha svatého jemu jako jeho lid.

My přece víme, že je jediný Bůh Otec, od něhož je všecko, a my jsme tu pro něho, a jediný Pán Ježíš Kristus, skrze něhož je všecko, i my jsme skrze něho (1 K 8,6). - On se za nás obětoval, aby nás vykoupil ze všeho hříchu a posvětil za svůj vlastní lid, horlivý v dobrých skutcích (Tt 2,14). - Ovšem pevný Boží základ trvá a nese nápis „Pán zná ty, kdo jsou jeho“ a „ať se odvrátí od nespravedlnosti každý, kdo vyznává jméno Páně“ (2 Tm 2,19). - Vy však jste „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla (1 Pt 2,9). - Umíráme-li, umíráme Pánu. Ať žijeme, ať umíráme, patříme Pánu. Vždyť proto Kristus umřel i ožil, aby se stal Pánem i mrtvých i živých (Ř 14,8-9).

2. Jaké jsou jiné názvy pro lid Kristův?

Jiné názvy pro lid Kristův jsou „lid Boží“, „církev Kristova“ a „církev Boží“.

Kdysi jste „vůbec nebyli lid, nyní však jste lid Boží; pro vás „nebylo slitování“, ale nyní jste došli slitování (1 Pt 2,10). - Pozdravte jedni druhé svatým polibením. Pozdravují vás všecky církve Kristovy (Ř 16,16). - Nebuděte kamenem úrazu ani Židům, ani Řekům, ani církvi Boží (1 K 10,32). - Nesete podobný úděl jako církve Boží v Kristu Ježíši, které jsou v Judsku. Vytrpěli jste stejně věci od svých vlastních krajanů jako církve v Judsku od židů (1 Te 2,14). - Pro případ, že bych se opozdil, abys věděl, jak je třeba si počítat v Božím domě, jímž je církev živého Boha, sloup a opora pravdy (1 Tm 3,15).

3. Proč je církev Kristova církví Boží?

Církev Kristova je církví Boží proto, že ji jako dědičku Boží církve izraelské svolává, oživuje a spravuje v Ježíši Kristu Bůh sám.

Sám shromáždím pozůstatek svých ovcí ze všech zemí, kam jsem je rozehnal, a přivedu je zpět na jejich nivy a budou plodné a rozmnoží se (Jr 23,3). - Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jím dám do nitra, vepíši jím jej do srdce. Budu jím Bohem a oni budou mým lidem (Jr 31,33). - A tak i nyní je tu zbytek lidu vyvolený z milosti (Ř 11,5). - V tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky (Žd 1,2). - Já a Otec jsme jedno (J 10,30). - Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit (Mt 5,17). - Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry (Ga 3,7).

4. Jak vznikla církev Kristova?

Církev Kristova vznikla tak, že Pán Ježíš Kristus si vyvolil, vyučil, k účasti a dílu na Božím království posvětil, novou smlouvou ve své oběti zavázal a posláním své církve pověřil kruh učedníků, jejž po svém vzkříšení Duchem svatým obdařil, rozmnožil a zůstal s ním spjat svou ustavičnou přítomností.

Vyvolení Dvanácti (Mk 3,13-19). - Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku.“ A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.“ (L 22,19-20). - Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce aby zůstalo; a Otec vám dá, oč byste ho prosili v mé jménu (J 15,16). - Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého.“ (J 20,22). - A učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku (Mt 28,20).

5. Kolik je Božích církví?

Boží církev je jen jedna, ale žije pouze v útvarech místních obcí, které proto Nový zákon nazývá také církvemi.

Církvi Boží v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povolaným svatým, spolu se všemi, kteří vzývají jméno našeho Pána Ježíše Krista, ať jsou shromážděni kdekoliv, jinde či u nás (1 K 1,2). - Pozdravte jedni druhé svatým políbením. Pozdravují vás všecky církve Kristovy (Ř 16,16).

6. Co je Boží církev?

Boží církev jsou ospravedlnění hříšníci žijící v osobním obecenství s Bohem v Kristu a v bratrství společného života v místních křesťanských obcích obnovovaných Slovem Božím a liturgickým společenstvím večeře Páně.

A to jste některí byli. Dali jste se však obmýt, byli jste posvěceni, byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha (1 K 6,11). - Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamennem sám Kristus Ježíš (Ef 2,19-21). - Aby v těle nedošlo k roztržce, ale aby údy shodně pečovaly jeden o druhý. Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny. A dochází-li slávy jeden úd, všechny se radují spolu s ním (1 K 12,25-26). - Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu (1 K 10,16-17).

7. Čím se liší ospravedlnění hříšníci od ostatních hříšníků?

Ospravedlnění hříšníci se liší od ostatních hříšníků tím, že v setkání s Kristem svůj hřích poznali, činí pokání, přijímají odpuštění vin a proti hříchu statečně zápasí.

Když Ježíš přišel k tomu místu, pohlédl vzhůru a řekl: „Zachee, pojď rychle dolů, neboť dnes musím zůstat v tvém domě.“ On rychle slezl a s radostí jej přijal. Všichni, kdo to viděli, reptali: „On je hostem u hříšného člověka!“

Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovinu svého jmění, Pane, dávám chudým, a jestliže jsem někoho ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně.“ Ježíš mu řekl: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahamův. Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (L 19,5-10). - V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hřichy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost (Ef 1,7). - Proto i my, obklopeni takovým zástupem svědků, odhadíme všecku přítěž i hřich, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naší víru od počátku až do cíle. Místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, nedbaje na potupu; proto usedl po pravici Božího trůnu (Žd 12,1-2).

8. Je Boží církev ve světě viditelná?

Boží církev je ve světě viditelná, protože je společenstvím viditelných lidí v místních obcích.

Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích (Mt 5,14-16).

9. Trvá Boží církev i mimo shromáždění?

Boží církev trvá i mimo shromáždění, jsouc přítomna na každém místě, kde věřící v Krista svědčí slovem a životem o svém Pánu.

A když Barnabáš a Pavel začali vypravovat, jaká znamení a divy činil Bůh skrze ně mezi pohany, všichni ve shromáždění zmlkli a poslouchali (Sk 15,12). - Vy však jste „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. Kdysi jste „vůbec nebyli lid“, nyní však jste lid Boží; pro vás „nebylo slitování“, ale nyní jste došli slitování. Milovaní, v tomto světě jste cizinci bez domovského práva. Prosím vás proto, zdržujte se sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, a žijte vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo vás osočují jako zločince, prohlédli a za vaše dobré činy vzdali chválu Bohu, v den navštívení“ (1 Pt 2,9-12).

10. Je Boží církví i shromáždění křesťanů různého vyznání?

I shromáždění křesťanů různého vyznání je Boží církví, protože obce, z nichž přicházejí, jsou obcemi církve Boží.

Nebot kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich (Mt 18,20).

11. Čím se má projevovat jedinost Boží církve?

Jedinost Boží církve se má projevovat jednotou všech jejích obcí ve víře, naději a lásce.

Již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; nechť jsou jedno jako my (J 17,11). - Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal (J 17,20-21). - Bůh trpělivosti a povzbuzení ať vám dá, abyste jedni i druzí stejně smýšleli po příkladu Krista Ježíše, a tak svorně jedněmi ústy slavili Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista (Ř 15,5-6). - Proto se učedníci rozhodli, že každý podle svých možností pomůže bratřím v Judsku. Učinili to a poslali sbírku po Barnabášovi a Saulovi jeruzalémským starším (Sk 11,29-30).

12. Je jednota Boží církve ve víře, naději a lásce skutečností?

Jednota Boží církve ve víře, naději a lásce skutečností není, protože byla v dějinách porušena.

Prosím vás, bratři, pro jméno našeho Pána Ježíše Krista, abyste všichni byli svorni a neměli mezi sebou roztržky, nýbrž abyste dosáhli plné jednoty smýšlení i přesvědčení. Dověděl jsem se totiž o vás z domu Chloé, bratři, že jsou mezi vámi spory. Myslím tím to, že se mezi vámi říká: Já se hlásím k Pavlovi, já zase k Apollovi, já k Petrovi, já ke Kristu. Je snad Kristus rozdělen? Což byl Pavel za vás ukřižován? Nebo jste byli pokřtěni ve jméno Pavlovo? (1 K 1,11-13).

13. V čem je Boží církev po celém světě jednotná?

Boží církev je po celém světě jednotná v tom, že jejím jediným Pánem je Otec v Synu a Duchu a že užívá svátosti křtu a večeře Páně.

My přece víme, že je jediný Bůh Otec, od něhož je všecko, a my jsme tu pro něho, a jediný Pán Ježíš Kristus, skrze něhož je všecko, i my jsme skrze něho (1 K 8,6). - Proto vám zdůrazňuji, že žádný, kdo mluví z Ducha Božího, neřekne: „Ježíš bud' proklet,“ a že nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán,“ leč v Duchu svatém (1 K 12,3). - Tak jako tělo je jedno, ale má mnoho údů, a jako všecky údy těla jsou jedno tělo, ač je jich mnoho, tak je to i s Kristem. Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem (1 K 12,12-13). - Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? (1 K 10,16).

14. V čem Boží církev jednotná není?

Boží církev není jednotná ve víře a naději, ve vzájemné lásce, v poslušnosti svého Pána, v nauce a rádech, v díle a službě.

Jednomu dal pět hřiven, druhému dvě, třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval (Mt 25,15). - Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v též Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a též Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase proroctví, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená (1 K 12,8-10). - Ne tak bude mezi vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, bud' vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, bud' otrokem všech. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10,43-45). - Podobenství o dělnících na vinici (Mt 20,1-16).

15. V čem je příčina nejednoty Boží církve?

Příčina nejednoty Boží církve je v hříšnosti lidí, v dějinných okolnostech, ale i v zápasu o čistotu a věrnost Boží církve.

Buděte střízliví! Buděte bdělí! Váš protivník, dábel, obchází jako ,lev řvoucí' a hledá, koho by pohltil. Vzepřete se mu, zakotveni ve víře, a pamatujte, že vaši bratří všude ve světě procházejí týmž utrpením jako vy (1 Pt 5,8-9). - Saul schvaloval, že Štěpána zabili. Tehdy začalo kruté pronásledování jeruzalémské církve; všichni kromě apoštola se rozprchli po Judsku a Samařsku... Ti, kteří se z Jeruzaléma rozprchli, začali kázat evangelium všude, kam přišli (Sk 8,1.4). - Neboť jsem přišel postavit syna proti jeho otci, dceru proti matce, snachu proti tchyni (Mt 10,35). - A je to pravdivé svědectví. Proto je přísně kárej, aby měli zdravou víru a nedrželi se židovských bájí a příkazů lidí, kteří se odvracejí od pravdy (Tt 1,13-14). - A proto ,vyjděte z jejich středu a oddělte se, praví Hospodin a ,ničeho nečistého se nedotýkejte, a já vás přijmu (2 K 6,17).

16. V čem se projevuje nejednota Boží církve?

Nejednota Boží církve se projevuje v rozmanitosti organizovaných církví (institucí).

17. Kolik je takových církví?

Takových církví je mnoho: československá husitská, evangelické, pravoslavné, římskokatolická a jiné.

18. Jsou organizované církve totožné s církví Boží?

Organizované církve nejsou ani jednotlivě ani v souhrnu totožné s církví Boží, ale Boží církev v nich žije jako duchovní obecenství a bratrstvo společného života v Kristu v místních obcích.

Pavel, z vůle Boží povolaný apoštol Krista Ježíše, a bratr Sosthenés církvi Boží v Korintu, posvěceným v Kristu Ježíši, povolaným svatým, spolu se všemi, kteří vzývají jméno našeho Pána Ježíše Krista, ať jsou shromážděni kdekoliv, jinde či u nás: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista (1 K 1,1-3).

19. Co jsou církevní organizace?

Církevní organizace jsou rozmanité soustavy církevních řádů uplatňovaných v částech rozdělené Boží církve církevními úřady mocí církevního práva.

20. Co je organizovaná církev?

Organizovaná církev je sloučení Boží církve a církevní organizace.

21. Jaký je rozdíl mezi Boží církví a církevní organizací?

Boží církev je obecenství živých osob v Kristu, ovládané Duchem svatým a žijící láskou, kdežto církevní organizace, obepínající část Boží církve, je dílo lidské užívající církevního práva.

22. Byla Boží církev v době apoštolské organizovanou církví?

Boží církev v době apoštolské nebyla organizovanou církví, protože v ní nevládlo církevní právo a moc, nýbrž Duch svatý a láska.

Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem (1 K 12,13). - A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán (Ř 5,5). - Vždyť nás má ve své moci láska Kristova – nás, kteří jsme pochopili, že jeden zemřel za všecky, a že tedy všichni zemřeli (2 K 5,14).

23. Kdy se stává organizace pro Boží církev nutnou?

Organizace se stává pro Boží církev nutnou tehdy, je-li Boží církev porušena hříchem, takže v ní není plnosti Ducha svatého a lásky.

24. Co je úkolem církevní organizace?

Úkolem církevní organizace je sloužit duchovnímu obecenství a bratrství života Boží církve v Kristu, pečovat o stále rostoucí vládu

Ducha svatého a lásky v ní a tak pracovat ke své konečné postradatelnosti.

Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda. Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně (2 K 3,17-18). - Jako vyvolení Boží, svatí a milovaní, oblečeť milosrdný soucit, dobroru, skromnost, pokorу a trpělivost. Snášejet se navzájem a odpouštějet si, má-li kdo něco proti druhému. Jako Pán odpustil vám, odpouštějet i vy. Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti (Ko 3,12-14). - Víme, že zákon je dobrý, když ho někdo užívá správně a je si vědom, že zákon není určen pro spravedlivého, nýbrž pro lidi zlé a neposlušné, bezbožné a hříšníky, pro lidi bohaprázdne a světské, pro ty, kdo vztáhnou ruku proti otci a matce, pro vrahу... (1 Tm 1,8-9).

25. Kdy církevní organizace plní svůj úkol?

Církevní organizace plní svůj úkol tehdy, když nositeli církevních úřadů jsou živí údové církve Boží, jejichž Pánem je Kristus v Duchu svatém a lásce, a kteří proto všechny církevní řády a všechnu úřední moc podřizují autoritě Slova Božího.

Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všecko ve všech. Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu (1 K 12,4-7). - A v církvi ustanovil Bůh jedny za apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele; potom jsou mocné činy, pak dary uzdravování, služba potřebným, řízení církve, řeč ve vytržení (1 K 12,28). - Jsme-li živi Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit. Nehledejme prázdnou slávu, nebuděme jeden k druhému vyzývaví, nezáviděme jeden druhému (Ga 5,25-26). - Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat (Žd 4,12-13). - Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil (Ef 2,10). - Konají-li dobré svou službu, získávají si důstojné postavení a velkou jistotu ve víře v Krista Ježíše (1 Tm 3,13).

26. Co je důsledkem rozdělení Boží církve do různých organizovaných církví?

Důsledkem rozdělení Boží církve do různých organizovaných církví je, že v jednom místě žije několik obcí různého křesťanského vyznání.

27. Kdo je „hlavou“ Boží církve?

„Hlavou“ Boží církve je Kristus, který ji vede, oživuje a řídí svým Duchem skrze svědeckví Písma svatého a svátosti jako své tělo.

Všechno podrobil pod jeho nohy a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest (Ef 1,22-23). - Budeme pravdiví v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava, z něho roste celé tělo, pevně spojené klouby navzájem se podpírajícími, a buduje se v lásce podle toho, jak je každé části dáno (Ef 4,15-16). - On jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých - takže je to on, jenž má prvenství ve všem (Ko 1,18).

28. Co vyjadřujeme obrazem těla a jeho hlavy?

Obrazem těla a jeho hlavy vyjadřujeme úzké duchovní obecenství Boží církve s Kristem jako svým Pánem.

Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů (1 K 12,27). - Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol (Ř 12,4). - Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích (Ef 1,20). - ,Všechno podrobil pod jeho nohy' a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest (Ef 1,22-23).

29. K čemu nás vede panství našeho Pána nad celou Boží církví?

Panství našeho Pána nad celou Boží církví nás vede k modlitbě a úsilí o ekumenickou jednotu víry, naděje a lásky i života a díla všech církevních organizací a křesťanů na celém světě.

Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uslyší můj hlas a bude jedno stádo, jeden pastýř (J 10,16). - Aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal (J 17,21). - A usilovně hleděte zachovat jednotu Ducha, spojeni svazkem pokoje. Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni; jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, který je nad všemi, skrze všechny působí a je ve všech (Ef 4,3-6). - Až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti (Ef 4,13). - Bůh trpělivosti a povzbuzení ať vám dá, abyste jedni i druzí stejně smýšleli po příkladu Krista Ježíše, a tak svorně jedněmi ústy slavili Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista (Ř 15,5-6). - Je-li možno povzbudit v Kristu, je-li možno posílit láskou, je-li jaké společenství Ducha, je-li jaký soucit a slitování: dovršte mou radost a buděte stejné myсли, mějte stejnou lásku, buděte jedné duše, jednoho smýšlení, v ničem se nedejte ovládat ctižádostí ani ješitností, nýbrž v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe (Fp 2,1-3).

30. Čím může každá církev přispět k duchovnímu bohatství jedné Boží církve?

Každá církev může přispět k duchovnímu bohatství jedné Boží církve svým zvláštním důrazem na některou stránku života Boží církve v ostatních církvích opomíjenou.

Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všecko ve všech. Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu (1 K 12,4-7). - Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus (1 K 3,11). - Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy. Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás: Kdo má dar prorockého slova, ať ho užívá v souhlase s vírou (Ř 12,4-6). - Každý ať slouží druhým tím darem milosti, který přijal; tak budete dobrými správci milosti Boží v její rozmanitosti (1 Pt 4,10).

31. Na čem je založeno obecenství Boží církve?

Obecenství Boží církve je založeno na oběti Ježíše Krista ukřižovaného a potom vzkříšeného a oslaveného, jehož smrti i věčného života je účastno vírou.

Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všecky, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši. Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hřichy (Ř 3,21-25). - Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic než Ježíše Krista, a to Krista ukřižovaného (1 K 2,2). - To je ten velekněz, jakého jsme potřebovali: svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad nebesa, který nemusí jako dřívější velekněží denně přinášet oběti napřed za vlastní hřichy a pak teprve za hřichy lidu. Ježíš to učinil jednou provždy, když obětoval sebe sama (Žd 7,26-27). - Veleben buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, neboť nám ze svého velikého milosrdenství dal vzkříšením Ježíše Krista nově se narodit k živé naději (1 Pt 1,3). - Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On jako beránek bez vady a bez poskvrny (1 Pt 1,18-19). - A jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i vaše víra (1 K 15,14). - Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli (1 K 15,20). - „Nyní je má duše sevřena úzkostí. Mám snad říci: Otče, zachraň mě od této hodiny? Vždyť pro tuto hodinu jsem přišel. Otče, oslav své jméno!“ Z nebe zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“ (J 12,27-28). - Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův, Bůh našich otců oslavil svého služebníka Ježíše, kterého vy jste vydali a kterého jste se před Pilátem zřekli, když ho chtěl osvobodit (Sk 3,13). - Jestliže proviněním Adamovým smrt se zmocnila vlády skrze jednoho člověka, tím spíše ti, kteří přijímají hojnou milost a darované spravedlnosti, budou vládnout v životě věčném skrze jednoho jediného, Ježíše Krista (Ř 5,17).

32. Čeho se Boží církvi dostává obecenstvím v oběti Kristově?

Obecenstvím v oběti Kristově se Boží církvi dostává kněžského důstojenství a poslání.

Vy však jste ,rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu', abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla (1 Pt 2,9). - Jestliže však chodíme v světle, jako on je v světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu (1 J 1,7). - A učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce – jemu sláva i moc navěky. Amen (Zj 1,6).

33. Kdo patří k Boží církvi?

K Boží církvi patří každý, kdo byl pokrtěn a žije v obecenství s Kristem i v bratrství společného života v místní obci.

Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokrtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem (1 K 12,13). - Vždyť máme účast na Kristu, jen když své počáteční předsevzetí zachováme pevné až do konce (Žd 3,14). - Milovaní, jestliže Bůh nás tak miloval, i my se máme navzájem milovat (1 J 4,11).

34. Vyskytuje se ve shromázděních Boží církve také nevěřící pokrytcí?

Ve shromázděních Boží církve se vyskytuje také nevěřící pokrytcí, kteří k Boží církvi nepatří a její čistotu porušují.

Předložil jim jiné podobenství: „S královstvím nebeským je to tak, jako když jeden člověk zasel dobré semeno na svém poli. Když však lidé spali, přišel jeho nepřítel, nasel plevel do pšenice a odešel. Když vyrostlo stéblo a nasadilo na klas, tu se ukázal i plevel (Mt 13,24-26). - Ale Petr mu řekl: „Ananiáši, proč satan ovládl tvé srdce, že jsi lhal Duchu svatému a dal stranou část peněz za to pole? Bylo tvé a mohl sis je přece ponechat; a když jsi je prodal, mohl jsi s penězi naložit podle svého. Jak ses mohl odhodlat k tomuto činu? Nelhal jsi lidem, ale Bohu!“ (Sk 5,3-4). - Měl jsem však na

mysli, abyste se nestýkali s tím, kdo si sice říká bratr, ale přitom je smilník nebo lakomec nebo modlář nebo utrhač nebo opilec nebo lupič; s takovým ani nejezte (1 K 5,11).

35. Kdy nastane konečné rozlišení a oddělení pokrytců od církve Boží?

Konečné rozlišení a oddělení pokrytců od církve Boží nastane až konečným Božím soudem.

Nechte, ať spolu roste obojí až do žně; a v čas žně řeknu žencům: Seberte nejprve plevel a svažte jej do otýpek k spálení, ale pšenici shromážděte do mé stodoly (Mt 13,30). - Ti jsou úskalím vašeho bratrského stolování, když s vámi hodují bez bázni před Bohem a jsou jako pastýři, kteří pasou sami sebe. Jsou jako mraky bez deště, hnané větrem, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát mrtvé a vykořeněné, divoké vlny mořské, vyvrhující své vlastní hanebnosti, bludné hvězdy, jimž navěky je připravena nejcernější tma (Ju 12-13). - My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Kdokoliv nenávidí svého bratra, je vrah – a víte, že žádný vrah nemá podíl na věčném životě (1 J 3,14-15).

36. K čemu Pán Bůh svou církev vyvolil a povolal?

Pán Bůh svou církev vyvolil a povolal k tomu, aby byla jeho lidem zvláštním, aby v moci Ducha svatého hlásala evangelium a pokorně zápasila o Boží čest a slávu, o pokoj, pravdu a spravedlnost Božího království ve světě a tak zachraňovala hříšníky k životu věčnému.

Vy však jste ,rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu', abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla (1 Pt 2,9). - A řekl jim: Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření (Mk 16,15). - Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku. (Mt 28,19-20). - Stůjte tedy ,opásání kolem beder pravdou, obrněni pancířem spravedlnosti, obuti

k pohotové službě evangeliu pokojे' a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také ‚přílbu spasení' a ‚meč Ducha, jímž je slovo Boží' (Ef 6,14-17). - Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno (Mt 6,33). - Uchovejte se v lásce Boží a očekávejte milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista k věčnému životu (Ju 21). - Aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu (1 Tm 2,4).

37. Jaký je poměr mezi Boží církví a Božím královstvím?

Boží církev je Kristovou obětí vykoupeným lidem Božího království, které přišlo skrytě v Ježíši Kristu a které i v plnosti a slávě bude údělem Boží církve.

Apoštolská služba církvi (Ef 3,1-10). - Jestliže však vyháním démony Duchem Božím, pak už vás zastihlo Boží království (Mt 12,28). - Ani se nedá říci: ‚Hle, je tu' nebo ‚je tam'! Vždyť království Boží je mezi vámi! (L 17,21). - Tehdy řekne král těm po pravici: ‚Pojdte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa' (Mt 25,34).

38. Jak se osvědčuje Boží církev uprostřed všeho lidu?

Boží církev se uprostřed všeho lidu osvědčuje bázni před Bohem, kázání života, ochotou trpět pro Krista, láskou, trpělivostí, službou, činěním dobra všem a zápasem o spravedlivý rád společnosti podle vůle Boží.

A tak církev v celém Judsku, Galileji a Samaří měla klid, vnitřně i navenek rostla, žila v bázni Páně a vzrůstala počtem, protože ji Duch svatý posiloval (Sk 9,31). - Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo nalezne svůj život, ztratí jej; kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej (Mt 10,38-39). - Napomenutí k věrnosti (Fp 1,27-30). - A tak máme od něho toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i svého bratra (1 J 4,21). - Semeno v dobré zemi jsou ti, kteří uslyší slovo, zachovávají je v dobrém a upřímném srdci a s vytrvalostí přinásejí úrodu (L 8,15). - Když to uslyšelo ostatních deset, začali se hněvat na Jakuba a Jana. Ježíš je zavolal k sobě a řekl jim: „Víte, že ti, kdo platí u národní za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi

vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, bud' vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, bud' otrokem všech. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“ (Mk 10,41-45). - Ty však se tomu jako Boží člověk vyhýbej! Usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost, mírnost. Bojuj dobrý boj víry, abys dosáhl věčného života, k němuž jsi byl povolán a k němuž ses přihlásil dobrým vyznáním před mnoha svědky (1 Tm 6,11-12). - V konání dobra neumílejme; neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. A tak dokud je čas, čiňme dobré všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry (Ga 6,9-10). - Toto praví Hospodin: Uplatňujte právo a spravedlnost, vysvobozujte oloupeného z rukou utiskovatele, netýrejte bezdomovce, sirotka a vdovu, nedopouštějte se násilí, neprolévejte na tomto místě nevinnou krev (Jr 22,3).

39. Proč je Boží církev nazývána svatou?

Boží církev je nazývána svatou proto, že je to lid zvláštní, Bohem oddělený a posvěcený k jeho službě, cti a slávě.

Budete svatí pro mne, nebot já Hospodin jsem svatý. Oddělil jsem vás od každého jiného lidu, abyste byli moji (Lv 20,26). - Tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná (Ef 5,27). - Vždyť je psáno: „Svatí budte, nebot já jsem svatý. (1 Pt 1,16). - I vás, kteří jste dříve byli odcizeni a nepřátelští Bohu svým smýšlením i zlými skutky, nyní s ním smířil, když ve svém pozemském těle podstoupil smrt, aby vás před Boží tvář přivedl svaté, neposkvrněné a bez úhony - pokud ovšem pevně zakotveni setrváte ve víře a nedáte se odtrhnout od naděje evangelia, jež jste slyšeli, jež bylo kázáno všemu stvoření pod nebem a jehož jsem se já, Pavel, stal služebníkem (Ko 1,21-23). - Jako vyvolení Boží, svatí a milovaní, oblečeť milosrdný soucit, dobrotu, skromnost, pokoru a trpělivost. Snášejet se navzájem a odpouštějte si, má-li kdo něco proti druhému. Jako Pán odpustil vám, odpouštějte i vy. Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti (Ko 3,12-14). - Bojte se tedy Hospodina a služte mu bezvýhradně a věrně. Odstraňte božstva, kterým vaši otcové sloužili za řekou Eufratem a v Egyptě, a služte Hospodinu. Jestliže se vám zdá, že sloužit Hospodinu je zlé, vyvolte si dnes, komu chcete sloužit: zda božstvům, kterým sloužili vaši otcové, když byli za ře-

kou Eufratem, nebo božtvům Emorejců, v jejichž zemi sídlíte. Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu (Joz 24,14-15).

40. Znamená oddělení ke službě Bohu odloučení od lidí?

Oddělení ke službě Bohu neznamená odloučení od lidí, nýbrž naopak zvýšenou odpovědnost a lásku vůči nim a solidaritu v jejich úkolech i starostech.

Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10,45). – Podobenství o milosrdném Samaranu (L 10,30-37). - Každý ať má na mysli to, co slouží druhým, ne jen jemu. Nechť je mezi vámi takové smýšlení jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí - a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán (Fp 2,4-11). - Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil (Ef 2,10).

41. Proč je Boží církev nazývána obecnou?

Boží církev je nazývána obecnou proto, že jako jedna je poslána ke všem národům a lidem, aby jim zvěstovala evangelium a aby je přiváděla ke spásce v Kristu.

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého (Mt 28,19). - A řekl jim: Jděte do celého světa a každe evangelium všemu stvoření (Mk 16,15). - Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (J 3,16). - Církev z židů i pohanů (Ef 2,13-22).

42. Co věříme o Církvi československé husitské?

O Církvi československé husitské věříme, že vznikla z Boží vůle a milosti, aby skrze ni do jedné, svaté a obecné církve Boží byli přivedeni

mnozí, kteří by jinak zůstali ztraceni v nevíře a beznaději, a aby usilovala o Boží církev bez poskvrny a vrásky.

Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky.“ (L 5,31-32). - Proto vám teď radím: Nechte tyto lidi a propusťte je. Pochází-li tento záměr a toto dílo z lidí, rozpadne se samo; pochází-li z Boha, nebude moci ty lidi vyhubit – nechcete přece bojovat proti Bohu.“ Dali mu za pravdu (Sk 5,38-39). - Tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná (Ef 5,27). - Stále za vás v modlitbách děkujeme Bohu, Otci našeho Pána Ježíše Krista, neboť jsme slyšeli o vaší víře v Krista Ježíše a o vaší lásce, kterou máte ke všem bratřím pro naději zakotvenou v nebesích. Víte o ní, protože i k vám přišlo slovo pravdy, evangelium; tak jako na celém světě, i mezi vámi přináší ovoce a roste od toho dne, kdy jste uslyšeli o Boží milosti a přesvědčili se, že je pravdivá (Ko 1,3-6).

43. Co může opravňovat naše obce k oddělenému životu od obcí jiného vyznání?

K oddělenému životu od obcí jiného vyznání může naše obce opravňovat jen úsilí o větší čistotu a věrnost Boží církve.

Ale ukázala se dobrota a láska našeho Spasitele Boha: On nás zachránil ne pro spravedlivé skutky, které my jsme konali, nýbrž ze svého slitování; zachránil nás obmytím, jímž jsme se znova zrodili k novému životu skrze Duchu svatého. Bohatě na nás vylil svého Ducha skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, abychom ospravedlněni jeho milostí měli podíl na věčném životě, k němuž se upíná naše naděje. Tato slova jsou spolehlivá, a chci, abys tomu všemu neochvějně učil, tak aby ti, kdo uvěřili Bohu, snažili se vynikat dobrým jednáním. To je dobré a lidem prospěšné (Tt 3,4-8). - Proto i my děkujeme Bohu neustále, že jste od nás přijali slovo Boží zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, jímž skutečně jest. Vždyť také projevuje svou sílu ve vás, kteří věříte (1 Te 2,13). - Všechno, cokoli mluvíte nebo děláte, čiňte ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci (Ko 3,17).

44. Je ve všech našich obcích pravá čistota a věrnost Boží církve?

Ve všech našich obcích není pravé čistoty a věrnosti Boží církve.

45. Co hrozí obcím, v nichž není pravé čistoty a věrnosti Boží církve?

Obcím, v nichž není pravé čistoty a věrnosti Boží církve, hrozí Boží soud.

Přišel totiž čas, aby soud začal od domu Božího. Jestliže začíná od vás, jaký bude konec těch, kteří se Božímu evangeliu vzpírají? (1 Pt 4,17). - Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá? Kdo ničí chrám Boží, toho zničí Bůh; neboť Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy (1 K 3,16-17). - Vždyť víme, kdo řekl: „Já budu trestat, má je odplata“. A jinde: „Pán bude soudit svůj lid.“ Je hrozné upadnout do ruky živého Boha (Žd 10,30-31). - Rozpomeň se, odkud jsi klesl, navrať se a jednej jako dřív. Ne-li, přijdu na tebe a pohnu tvým svícnem z jeho místa, jestliže se neobrátíš (Zj 2,5). - Svou tvrdostí a nekajícnnou myslí si střádáš Boží hněv pro den hněvu, kdy se zjeví spravedlivý Boží soud. On ,odplatí každému podle jeho skutků“. Těm, kteří vytrvalostí v dobrém jednání hledají nepomíjející slávu a čest, dá život věčný. Ty však, kteří prosazují sebe, odpírají pravdě a podléhají nepravosti, očekává hněv a trest (Ř 2,5-8).

46. Čím podporuje Církev československá husitská úsilí o větší čistotu a věrnost Boží církve ve svých obcích?

Církev československá husitská podporuje úsilí o větší čistotu a věrnost Boží církve ve svých obcích důrazem na nejvyšší autoritu Ducha Kristova, zásadou svobody svědomí, navazováním na nejlepší křesťanské tradice, užíváním mateřského jazyka bohoslužebného, úctou k vědecké pravdě ve své učitelské činnosti a požadavkem uplatnění Boží vůle ve všech oblastech života.

47. Co je Duch Kristův?

Duch Kristův je Duch svatý mluvící k nám v Písmu svatém a dosvědčený také v ústním podání starokřesťanském, v hnutí husitském, bratrském a v dalším úsilí reformačním.

Toto spasení hledali a po něm se ptali proroci, kteří prorokovali o milosti, která je vám připravena; zkoumali, na který čas a na jaké okolnosti ukazuje duch Kristův v nich přítomný, když předem svědčí o utrpeních, jež má Kristus vytrpět, i o veliké slávě, která potom přijde. Bylo jim zjeveno, že tím neslouží sami sobě, nýbrž vám; ti, kdo vám přinesli evangelium v moci Ducha svatého, seslaného z nebes, zvěstovali vám nyní toto spasení, které i andělé touží spatřit (1 Pt 1,10-12). - Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda. Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně (2 K 3,17-18). - Vy však nejste živi ze své sily, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho (Ř 8,9). - Protože jste synové, poslal Bůh do našich srdcí Ducha svého Syna, Ducha volajícího Abba, Otče (Ga 4,6). - Neboť vím, že se mi vše obrátí k dobrému vaší modlitbou a přispěním Ducha Ježíše Krista (Fp 1,19).

48. Co ukládá Duch Kristův církvi?

Duch Kristův ukládá církvi, aby jím naplňovala všechn život osobní i společenský.

A dále řekl: „K čemu přirovnám Boží království? Je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.“ (L 13,20-21). - Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích (Mt 5,13-16). - Vy však nejste živi ze své sily, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podlehá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni. Jestliže ve vás přebývá Duch toho, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, pak ten, kdo vzkřísil z mrtvých Krista Ježíše, obžíví i vaše smrtelná těla Duchem, který ve vás přebývá (Ř 8,9-11). - Všechno, cokoli mluvíte nebo děláte, činěte ve jméně Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci (Ko 3,17). - Musíme za

vás, bratří, stále Bohu děkovat, jak se sluší, protože vaše víra mocně roste a vzájemná láska všech vás je stále větší (2 Te 1,3).

49. Jak rozumí Církev československá husitská zásadě svobody svědomí?

Církev československá husitská rozumí zásadě svobody svědomí křesťan-sky, to jest jako svobodě věřících k plné osobní poslušnosti milosti a pravdy, která se stala v Ježíši Kristu, a jako svobodě od lidských nálezků církevních dějin.

Odvažujeme se to říci, protože důvěřujeme v Boha skrze Krista. Ne že bychom mohli tuto způsobilost příčítat sami sobě na základě toho, co je v nás; naše způsobilost je od Boha, který nás učinil způsobilými sloužit nové smlouvě, jež není založena na liteře, nýbrž na Duchu. Litera zabíjí, ale Duch dává život (2 K 3,4-6). - Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda (2 K 3,17). - Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými (J 8,32) - Ježíš mu odpověděl: Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne (J 14,6). - Petr a apoštolové odpověděli: Boha je třeba víc poslouchat než lidí (Sk 5,29). - Iste svobodni, ale ne jako ti, jimž svoboda slouží za plášť nepravosti, nýbrž jako služebníci Boží (1 Pt 2,16).

50. Jakou je proto Církev československá husitská?

Církev československá husitská je proto církví svobodnou.

II. O Božím Slovu čili zjevení

51. Co je pravdou a zdrojem víry i života církve?

Pravdou a zdrojem víry i života je Boží Slovo čili zjevení.

On však odpověděl: „Je psáno: ,Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“ (Mt 4,4). - Držte se slova života, abych se vámi mohl pochlubit v den Kristův, že jsem nadarmo nebežel ani se nadarmo nenamáhal (Fp 2,15-16). - Z jeho rozhodnutí jsme se znova zrodili slovem pravdy, abychom byli jakoby první sklizní jeho stvoření (Jk 1,18). - V něm byl život a život byl světlo lidí (J 1,4).

52. V jakém poměru jsou Boží Slovo a Duch Kristův?

Duch Kristův je životem a silou Slova Božího.

I žasli nad jeho učením, neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci (Mk 1,22). - Ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, aby je posílal kázat a aby měli moc vymítat zlé duchy (Mk 3,14-15). - Boží moc provázela svědeckví apoštolů o vzkříšení Pána Ježíše a na všech spočívala veliká milost (Sk 4,33). - Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mému, ten vás naučí všemu a připomene vám všecko, co jsem vám řekl (J 14,26). - Království Boží nezáleží v slovech, nýbrž v moci (1 K 4,20). - Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha (2 Pt 1,21). - Který nás učinil způsobilými sloužit nové smlouvě, jež není založena na liteře, nýbrž na Duchu. Litera zabijí, ale Duch dává život (2 K 3,6).

53. Co je Boží Slovo čili zjevení?

Boží Slovo čili zjevení je neviditelný Bůh sám, přítomný, mluvící a jednající k spáse člověka.

Hospodin řekl: „Vydji a postav se na hoře před Hospodinem.“ A hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající

hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Po zemětřesení oheň, ale Hospodin ani v tom ohni nebyl. Po ohni hlas tichý, jemný. Jakmile jej Elijáš uslyšel, zavinul si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Tu mu hlas pravil: „Co tu chceš, Elijáši?“ (1 Kr 19,11-13). - Prolog (J 1,1-14). - Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat (Žd 4,12-13).

54. Jak se Bůh zjevuje?

Bůh se zjevuje v prostředcích a prostřednících svého zjevení, s nimiž je v jednotě.

Hospodin vztáhl svou ruku a dotkl se mých úst. Pak mi Hospodin řekl: Hle, vložil jsem ti do úst svá slova (Jr 1,9). - Řekl jsem: „Nebudu je připojmívat, už nebudu v jeho jménu mluvit,“ avšak je v mé srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu (Jr 20,9). - A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy (J 1,14). Já a Otec jsme jedno (J 10,30).

55. Je tato jednota totožnosti Boha s prostředky a prostředníky jeho zjevení?

Tato jednota není nikdy totožností Boha s prostředky a prostředníky jeho zjevení.

Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám (Iz 42,8). - Poodešel od nich, padl tváří k zemi a modlil se: „Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ (Mt 26,39). - A vím, že jeho přikázání je věčný život. Co tedy mluvím, mluvím tak, jak mi pověděl Otec (J 12,50). - Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život, abych jej opět přijal (J 10,17). - A my jsme spatřili a dosvědčujeme, že Otec poslal Syna, aby byl Spasitelem světa (1 J 4,14).

56. Co je důvodem Božího zjevení?

Důvodem Božího zjevení je Boží svatost a láska.

Volali jeden k druhému: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy.“ (Iz 6,3). - Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám (Iz 42,8). - Toto praví Vznešený a Vyvýšený, jehož přebývání je věčné, jehož jméno je Svatý: Přebývám ve vyvýšenosti a svatosti, ale i s tím, jenž je zdeptaný a poníženého ducha, abych oživil ducha ponížených, abych oživil srdce zdeptaných (Iz 57,15). - Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm (1 J 4,16). - Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné (1 Pa 16,34). - Tvoje milosrdenství, Hospodine, sahá až k nebi, tvoje věrnost se dotýká mraků (Ž 36,6).

57. Proč je důvodem Božího zjevení Boží svatost?

Boží svatost je důvodem Božího zjevení proto, že svatý Bůh chce být jakožto svatý poznán, uznán a uctíván.

„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiného boha mimo mne (Ex 20,2-3). - Uprostřed svého izraelského lidu dám poznat své svaté jméno a už nedopustím, aby mé svaté jméno bylo znesvěcováno. I poznají pronárody, že já jsem Hospodin, Svatý v Izraeli (Ez 39,7). - Vyvyšujte Hospodina, našeho Boha, klanějte se před podnožím jeho nohou – je svaté! Mojžíš a Áron byli z jeho kněží, Samuel z těch, kdo vzývali jeho jméno; k Hospodinu volali a on jim odpovídal. Promlouval k nim z oblačného sloupu; dbali na jeho svědectví a na nařízení, která jim dal. Hospodine, Bože náš, ty jsi jim odpovídala, byl jsi jim Bohem, jenž promíjí, i když jsi jejich skutky stíhal pomstou. Vyvyšujte Hospodina, našeho Boha, klanějte se směrem k jeho svaté hoře, neboť Hospodin, náš Bůh, je svatý! (Ž 99,5-9).

58. Proč je důvodem Božího zjevení láska?

Boží láska je důvodem Božího zjevení proto, že Bůh se chce svému stvoření zcela darovat a chce jím být milován.

Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní (Ř 5,8). - V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život. V tom je láska: ne že my jsme si zamílovali Boha, ale že on si zamíloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy (1 J 4,9-10). - Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (J 3,16).

59. Kde se nám otvírá a stává srozumitelným veškerou Boží zjevení?

Veškerou Boží zjevení se nám otvírá a stává srozumitelným v Ježíši Kristu vírou.

Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal. Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali. Těm pak, kteří ho přijali a věří v jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi. Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé, jako děti pozemských otců, nýbrž narodili se z Boha. A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorovený Syn, plný milosti a pravdy (J 1,10-14). - V něm je přece vtělena všechna plnost božství (Ko 2,9). - To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel“, to jest přeloženo „Bůh s námi“. (Mt 1,22-23). - Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit (Mt 5,17). - Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme (Žd 11,1). - Neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle bez nás (Žd 11,40). - Že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu (Ef 1,10). - Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen (Ř 10,9).

60. Které jsou stupně zjevení?

Stupně zjevení jsou: stvoření, Stará smlouva v dějinách Izraele, Nová smlouva v Ježíši Kristu a budoucí zjevení v slávě.

Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky (Žd 1,1-2).

61. Které jsou tvary zjevení?

Tvary zjevení jsou: zjevitelské Boží činy, písemné svědectví Starého a Nového zákona o nich, na Písmu založené živé slovo církve a na Písmu i živém slovu církve založená náboženská zkušenost.

Hospodinova pravice se vyvýšila, Hospodinova pravice koná mocné činy! Nezemřu, budu žít, budu vypravovat o Hospodinových činech (Ž 118,16-17). - Ježíš jim však odpověděl: Mýlite se, neznáte Písma ani moc Boží (Mt 22,29). - Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně (J 5,39). - Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti (2 Tm 3,16). - Hlásej slovo Boží, ať přijdeš vhod či nevhod, usvědčuj, domlouvej, napomínej v trpělivém vyučování (2 Tm 4,2). - Když Ježíš přišel do končin Cese-reje Filipovy, ptal se svých učedníků: „Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ Oni řekli: „Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků.“ Řekne jim: „A za koho mě pokládáte vy?“ Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Ježíš mu odpověděl: Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích (Mt 16,13-17). - Neboť Bůh, který řekl, ze tmy ať zazáří světlo', osvítí naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově (2 K 4,6).

62. Co je zjevení ve stvoření?

Zjevení ve stvoření je zjevení prvotní čili obecné a záleží v tom, že již stvořením chce se Stvořitel darovat svým tvorům k obecenství.

Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest (J 1,1-3). - Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil (Gn 1,27). - Severu poručím: ,Vydej!' a jihu: ,Nezadržuj!' Přiveď mé syny zdaleka a mé dcery od končin země, každého, kdo

se nazývá mým jménem a koho jsem stvořil ke své slávě, koho jsem vytvořil a učinil (Iz 43,6-7). - Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou (Ž 19,2). - Tento Bůh sice v minulosti nechával pohanské národy žít, jak chtěly, avšak nepřestal dosvědčovat sám sebe tím, že jim prokazoval dobro: dával vám z nebe dešť i úrodu v pravý čas, sytil vás pokrmem a naplňoval radostí (Sk 14,16-17). - Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu (Ř 1,19-20).

63. Čím je stvořitelský úmysl mařen?

Stvořitelský úmysl je mařen hříchem, pro nějž prvotní zjevení se v člověku nemůže uplatnit.

Vzpoura člověka proti Stvořiteli (Gn 3,1-22). - I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvor jeho myсли i srdce je v každé chvíli jen zlý. Litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci (Gn 6,5-6). - Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděčni, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů (Ř 1,21-23).

64. Čím je podmíněna možnost hříchu?

Možnost hříchu je podmíněna závislou svobodou čili odpovědností člověka.

Dovolávám se dnes proti vám svědectví nebes i země: Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo a miloval Hospodina, svého Boha, poslouchal ho a přimkl se k němu. Na něm závisí tvůj život a délka tvých dnů, abys mohl sídlit v zemi, o které přísahal Hospodin tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jakobovi, že jim ji dá (Dt 30,19-20). - A tomuto lidu řekněš: Toto praví Hospodin: Hle, předkládám vám cestu života a cestu smrti (Jr 21,8). - Výrok o dvou cestách (Mt 7,13-14)

65. Co zbývá z prvotního zjevení v člověku?

Z prvotního zjevení zbývá v člověku hříchem porušené svědomí a tušení Boha.

Jestliže národy, které nemají zákon, samy od sebe činí to, co zákon žádá, pak jsou samy sobě zákonem, i když zákon nemají. Tím ukazují, že to, co zákon požaduje, mají napsáno ve svém srdci, jak dosvědčuje jejich svědomí, poněvadž jejich myšlenky je jednou obviňují, jednou hájí (Ř 2,14-15). - On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel. Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko (Sk 17,26-27).

66. Co je svědomí?

Svědomí jakožto vědomí mravního zákona je znamení, že člověk je od povědný svému Pánu a Stvořiteli, jemuž patří, ačkoliv se od něho vzdálil.

Podobenství o marnotratném synu (L 15,11-19). - Scestí bezbožnosti (Ř 1,18-25). - Jestliže národy, které nemají zákon, samy od sebe činí to, co zákon žádá, pak jsou samy sobě zákonem, i když zákon nemají. Tím ukazují, že to, co zákon požaduje, mají napsáno ve svém srdci, jak dosvědčuje jejich svědomí, poněvadž jejich myšlenky je jednou obviňují, jednou hájí (Ř 2,14-15). - V zákoně je pouze náznak budoucího dobra, ne sama jeho skutečnost. Proto stále stejné oběti, přinášené každoročně znovu a znovu, nemohou nikdy dokonale očistit ty, kdo s nimi přicházejí. Kdyby ti, kdo je přinášejí, neměli už vědomí hříchu, protože byli jednou provždy očištěni, dávno by byly tyto oběti přestaly (Žd 10,1-2).

67. K čemu vede člověka tušení Boha?

Tušení Boha vede člověka k modlářskému náboženství, protože není čistým poznáním Boha.

Zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů (Ř 1,23). - Zatím na ně Pavel v Athénách čekal; když shledal, kolik modlářství je v tom městě, velmi ho to znepokojovalo (Sk 17,16). - Když jsem procházel vašimi posvátnými místy a prohlížel si je, nalezl jsem i oltář s nápisem: „Neznámému bohu“. Koho takto uctíváte, a ještě neznáte, toho vám zvěstuj (Sk 17,23).

68. Co je modla?

Modla je každé stvoření nebo lidmi učiněná věc hmotná nebo du-chovní, slouží-li jim člověk jako Bohu.

Porušení smlouvy (Ex 32,1-4). - Jarobeám králem severního Izraele (1 Kr 12,26-33). - Tu přistoupil Elijáš ke všemu lidu a řekl: „Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže Baal, jděte za ním!“ Lid mu neodpověděl ani slovo (1 Kr 18,21). - Žádný sluha nemůže sloužit dvěma pánum. Neboť jednoho bude nenávi-dět, a druhého milovat, k jednomu se přidá, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku (L 16,13).

69. Může se vyskytovat modloslužba také v křesťanských církvích?

Také v křesťanských církvích se modloslužba může prakticky vysky-tovat jakožto popření a zrada křesťanské pravdy.

A také nebudte modláři jako někteří z nich, jak je psáno: „Usadil se lid, aby jedl a pil, a potom povstali k tancům“ (1 K 10,7). - Víme, že Syn Boží přišel a dal nám schopnost rozeznávat, abychom poznali, kdo je pravý Bůh. A jsme v tom pravém Bohu, protože jsme v jeho Synu Ježíši Kristu. On je ten pravý Bůh a věčný život. Děti, varujte se modlářství (1 J 5,20-21).

70. Co je důsledkem modloslužby v křesťanských církvích?

Důsledkem modloslužby v křesťanských církvích jest, že mnozí vyznavači mimokřesťanských náboženství předčí opravdovostí, čistotou a ušlechtilostí života mnohé vyznavače křesťanství.

Pravím vám, že mnozí od východu i západu přijdou a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jakobem v království nebeském; ale synové království budou vyvrženi ven do tmy; tam bude pláč a skřípění zubů (Mt 8,11-12).

71. Čím se vyznačuje křesťanský poměr k vyznavačům jiných náboženství?

Křesťanský poměr k vyznavačům jiných náboženství se vyznačuje křesťanskou láskou a pokornou službou k jejich poznání Krista.

Je snad Bůh takto Bohem židů? Což není též Bohem pohanů? Zajisté i pohanů! Vždyť je to jeden a týž Bůh, který obřezané ospravedlní z víry a neobřezané skrze víru (Ř 3,29-30). - Pavel s Barnabášem se obracejí s evangeliem k pohanům (Sk 13,46-48). - A tak dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry (Ga 6,10). - Neboť nezáleží na obřezosti ani neobřezosti, nýbrž jen na novém stvoření (Ga 6,15). - Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích (Mt 5,16).

72. Je křesťanská snášenlivost zrušením svrchovanosti křesťanské pravdy?

Křesťanská snášenlivost není zrušením svrchovanosti křesťanské pravdy, nýbrž je na ní založena.

V níkom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni (Sk 4,12). - Ježíš mu odpověděl: Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne (J 14,6).

73. Co je zjevení Staré smlouvy?

Zjevení Staré smlouvy jsou Boží činy s Izraelem a Boží mluvení k izraelskému lidu skrze prorocké slovo.

Připomínejte divy, jež vykonal, jeho zázraky a rozsudky jeho úst, potomkové Izraele, jeho služebníka, Jakobovi synové, jeho vyvolení! Je to Hospo-

din, náš Bůh, kdo soudí celou zemi. Věčně pamatujte na jeho smlouvu, na slovo, jež přikázal tisícum pokolení. Uzavřel ji s Abrahamem, přísahou ji stvrdil Izákovi, stanovil ji Jakobovi jako nařízení, Izraeli jako smlouvu věčnou: „Dám ti kenaanskou zemi za dědičný úděl!“ (1 Pa 16,12-18). - Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ Bůh dále Mojžíšovi poručil: „Řekni Izraelcům toto: Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámov, Bůh Izákův a Bůh Jakobův. To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení“ (Ex 3,14-15). - Před vydáním Zákona (Ex 19,1-20). - Naším Bohem je přece Hospodin. On nás i naše otce vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. On činil před našimi zraky ta veliká znamení, opatroval nás na celé cestě, kterou jsme šli, i mezi kdejakým lidem, skrze něž jsme procházeli (Joz 24,17). - Ovšem, Panovník Hospodin nečiní nic, aniž by zjevil své tajemství prorokům, svým služebníkům (Am 3,7).

74. Kdo byl Izrael?

Izrael byl první církví, kterou si Pán Bůh svolal, vedl, smlouvou svou zavázal a Slovem svým káral i utěšoval, aby byla jeho lidem uprostřed hříšného lidstva.

A Hospodin prohlásil dnes tobě, že budeš jeho lidem, zvláštním vlastnictvím, jak k tobě mluvil. Budeš dbát na všechna jeho přikázání a on tě vyvýší nad všechny pronárody, které učinil. Budeš mu chválou, věhlasem a okrasou, budeš svatým lidem Hospodina, svého Boha, jak mluvil (Dt 26,18-19). - Slyšte, nebesa, naslouchej, země, tak promluvil Hospodin: „Syny jsem vychoval, pečoval o ně, ale vzepřeli se mi. Vůl zná svého hospodáře, osel jesle svého pána, mne však Izrael nezná, můj lid je nechápavý.“ Ach, pronárode hříšný, lide obtížený vinou, potomstvo zlovolníků, synové šířící zkázu! Opustili Hospodina, Svatého, Boha Izraele, znevážili, odcizili se mu (Iz 1,2-4). - Nyní toto praví Hospodin, tvůj stvořitel, Jákobe, tvůrce tvůj, Izraeli: „Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj. Půjdeš-li přes vody, já budu s tebou, půjdeš-li přes řeky, nestrhne tě proud, půjdeš-li ohněm, nespálíš se, plamen tě nepopálí. Neboť já Hospodin jsem tvůj Bůh, Svatý Izraele, tvůj spasitel. Jako výkupné jsem dal za tebe Egypt, Kúš a Sebu dal jsem místo tebe“ (Iz 43,1-3). - Chci tím říci, že Bůh zavrhl

svůj lid? Naprosto ne! Vždyť i já jsem Izraelec, z potomstva Abrahamova, z pokolení Benjamínova. Bůh nezavrhl svůj lid, který si předem vyhlédl. Nevíte z Písma, jak si Eliáš Bohu naříká na Izrael? (Ř 11,1-2). - A tak i nyní je tu zbytek lidu vyvolený z milosti. Když z milosti, tedy ne na základě skutků – jinak by milost nebyla milostí (Ř 11,5-6).

75. Co je srdcem zjevení Staré smlouvy?

Srdcem zjevení Staré smlouvy je zaslíbení Božího království a jeho Krále, Spasitele, Immanuele, což znamená „Boha s námi“.

Rozmnožil jsi národ, rozhojnil jsi jeho radost; budou se před tebou radovat, jako se radují ve žnách, tak jako jásají ti, kdo se dělí o kořist. Neboť jho jeho břemene a hůl na jeho záda i prut jeho poháněče zlomíš jako v den Midjánu (Iz 9,2-3). - Hněv Hospodinův (Iz 9,6-17). - Proto vám dá znamení sám Panovník: Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh) (Iz 7,14). - Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást, Davida, svého služebníka. Ten je bude pást a ten bude jejich pastýřem (Ez 34,23). - Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházela jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu. A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, aby ho uctívali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je moc věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno (Da 7,13-14). - Zde je můj služebník, jehož podepíram, můj vyvolený, v němž jsem našel zalíbení. Vložil jsem na něho svého ducha, aby vyhlásil soud pronárodům. Nekřičí a hlas nepozvedá, nedává se slyšet na ulici. Nalomenou třtinu nedolomí, nezhasí knot doutnající. Soud vyhlásí podle pravdy (Iz 42,1-3). - Já, Hospodin, jsem tě povolal ve spravedlnosti a uchopil tě za ruku; budu tě opatrovat, dám tě za smlouvou lidu a za světlo pronárodům, abys otvíral slepé oči, abys vyváděl vězně ze žaláře, z věznic ty, kdo sedí v temnotě (Iz 42,6-7).

76. Čím zaslíbení Spasitele vrcholí?

Zaslíbení Spasitele vrcholí předobrazem trpícího a slaveného Božího služebníka v Izaiášovi.

Zde je můj služebník, jehož podepíram, můj vyvolený, v němž jsem našel zalíbení. Vložil jsem na něho svého ducha, aby vyhlásil soud pronárodném (Iz 42,1). - Služebníkovo utrpení (Iz 52,13-53,12).

77. Co je zjevení Nové smlouvy?

Zjevení Nové smlouvy je Slovo Boží, které se stalo tělem v Ježíši Kristu, v jeho životě, díle, smrti a vzkříšení, dosvědčené slovem apoštolským a tak zakládající církev Nové smlouvy.

A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozéný Syn, plný milosti a pravdy (J 1,14). - Má na sobě plášť zbrocený krví a jeho jméno je Slovo Boží (Zj 19,13). - Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pochřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem (1 K 15,3-4). - Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl Kristovu tajemství, které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je Duchem zjeveno jeho svatým apoštolum a prorokům (Ef 3,4-5). - Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu (Ef 2,19-21).

78. Čím je zjevení v Ježíši Kristu zahaleno?

Zjevení v Ježíši Kristu je zahaleno jeho trpícím lidstvím a proto poznatelnou jen víře.

I porodila svého prvorrozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou (L 2,7). - Ale Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupat a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil.“ (L 9,58). - Byl na poušti čtyřicet dní a satan ho pokoušel; byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali (Mk 1,13). - Ježíš v úzkostech zápasil a modlil se ještě usilovněji; jeho pot kanul na zem jako krůpěje krve (L 22,44). - Když přišli na místo, které se nazývá Lebka, ukřízovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici (L 23,33). -

Moje láska je s vámi všemi v Kristu Ježíši (1 K 16,24). - A blaze tomu, kdo se nade mnou neurází (L 7,23). - Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel (Iz 53,6-7).

79. Proč nevinný Spasitel trpěl?

Nevinný Spasitel trpěl proto, že hříšné lidstvo nesnese zjevení Boží svatosti a lásky, že hříšné srdce může být smířeno s Bohem skrze víru jen trpící láskou Boží a že cesta do Božího království vede jen skrze službu obětavého života.

A začal je učit, že Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, veleknězí a zákoníků, být zabít a po třech dnech vstát (Mk 8,31). - Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hříchy (Ř 3,25). - Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10,45). - Vždyť i Kristus dal svůj život jednou provždy za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu. Byl usmrcen v těle, ale obživen Duchem (1 Pt 3,18). - Tehdy řekl Ježíš svým učedníkům: Kdo chce jít za mnou, zapří sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne (Mt 16,24).

80. Co bude zjevení Boží v slávě?

Zjevení Boží v slávě bude odhalení Ježíše Krista celému světu na konci dějin, plnost Božího království a nahrazení nepřímého poznání Boha ve víře patřením Bohu tváří v tvář.

Neboť jako blesk ozáří oblohu od východu až na západ, takový bude příchod Syna člověka (Mt 24,27). - Ukázala se Boží milost, která přináší spásu všem lidem a vychovává nás k tomu, abychom se zrekli bezbožnosti a světských vášní, žili rozumně, spravedlivě a zbožně v tomto věku a očekávali blažené splnění naděje a příchod slávy velikého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista (Tt 2,11-13). - Nyní je pro mne připraven vavřín spravedlnosti, který

mi dá v onen den Pán, ten spravedlivý soudce. A nejen mně, nýbrž všem, kdo s láskou vyhlízejí jeho příchod (2 Tm 4,8). - I vy tedy trpělivě čekejte, posilněte svá srdce, vždyť příchod Páně je blízko (Jk 5,8). - Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne (1 K 13,12). - Budou hledět na jeho tvář a na čele ponesou jeho jméno (Zj 22,4). - Ten, od něhož je to svědectví, praví: „Ano, přijdu brzo.“ Amen, přijd, Pane Ježíši! (Zj 22,20).

81. Co je zjevení Boží v Písmu svatém?

Zjevení Boží v Písmu svatém je Slovo Boží zaznamenané lidskou řečí a takto k nám přicházející.

Řekl mi: „Lidský synu, sněz, co máš před sebou, sněz tento svitek a jdi, mluv k izraelskému domu.“ Otevřel jsem tedy ústa a on mi dal ten svitek sníšt. Řekl mi: „Lidský synu, nakrm své břicho a napln své útroby tímto svitkem, který ti dávám.“ Snědl jsem jej a byl mi v ústech sladký jako med. Řekl mi: „Lidský synu, nyní jdi k izraelskému domu a mluv k nim mými slovy.“ (Ez 3,1-4). - „Vezmi si svitek knihy a napiš do něho všechna slova, která jsem k tobě mluvil o Izraeli a Judovi i o všech pronárodech ode dne, kdy jsem k tobě promluvil, ode dnů Jóšijášových až dodnes. Snad až dům judský uslyší o všem zlu, které jim zamýšlím učinit, odvrátí se každý od své zlé cesty a já jim jejich nepravost a jejich hřích odpuštím.“ (Jr 36,2-3). - Všecko, co je tam psáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z trpělivosti a z povzbuzení, které nám dává Písmo, čerpali naději. Bůh trpělivosti a povzbuzení ať vám dá, abyste jedni i druzí stejně smýšleli po příkladu Krista Ježíše, a tak svorně jedněmi ústy slavili Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista (Ř 15,4-6). - Ale jak by se potom splnila Písma, že to tak musí být? - Toto všechno se však stalo, aby se splnilo, co napsali proroci. A tu ho všichni učedníci opustili a utekli (Mt 26,54.56). - Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částečkách Písma (L 24,27). - Od dětství znás svatá Písma, která ti mohou dát moudrost ke spasení, a to vírou v Krista Ježíše. Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu (2 Tm 3,15-17).

82. Je Slovo Boží s Písmem svatým totožné?

Slovo Boží jakožto událost dějinná není totožné s Písmem svatým jakožto písemným svědectvím.

Podali mu knihu proroka Izaiáše; otevřel ji a našel místo, kde je psáno: „Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy“. Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se; a oči všech v synagoze byly na něj upřeny. Promluvil k nim: „Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“ (L 4,17-21).

83. V čem je Písmo svaté skutečností lidskou?

Písmo svaté je skutečností lidskou jako kniha, ve své řeči a ve svých představách o světě.

84. V čem je Písmo svaté skutečností Boží?

Písmo svaté je skutečností Boží v Božím slovu, které nám skrze ně a v něm přichází.

85. Jak poznali bibličtí svědkové Slovo Boží?

Bibličtí svědkové poznali Slovo Boží vírou a z víry je dosvědčují.

Co říká Písmo? „Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost“ (Ř 4,3). - Uvěřil jsem, proto mluvím; byl jsem velmi pokročený (Ž 116,10). - A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží (J 6,69). - K jeho zvestování jsem já byl ustanoven hlasatelem, apoštolem a učitelem. Proto také všechno snáším a nestydím se vydávat svědectví, neboť vím, komu jsem uvěřil. Jsem přesvědčen, že on má moc chránit, co mi svěřil, až do onoho dne (2 Tm 1,11-12). - Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. Srdcem věříme k spravedlnosti a ústy vyznáváme k spasení, neboť Písmo praví: „Kdo v něho věří, nebude zahanben“ (Ř 10,9-11).

86. Je víra Písma svatého jen skutečností lidskou?

Víra Písma svatého není jen skutečností lidskou, ale i Boží.

87. Proč je víra Písma svatého skutečností lidskou i Boží?

Víra Písma svatého je skutečností lidskou i Boží proto, že je osobním úkonem lidského ducha, ale jako dílo Ducha svatého v člověku.

Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Ježíš mu odpověděl: „Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích.“ (Mt 16,16-17).

88. V čem je lidské svědectví Písma dílem Ducha svatého?

Lidské svědectví Písma je dílem Ducha svatého ve víře, z níž dosvědčuje Slovo Boží.

Nejste to vy, kdo mluvíte, ale mluví ve vás Duch vašeho Otce (Mt 10,20). - Má řeč a mé kázání se neopíraly o vemlouvavá slova lidské moudrosti, ale prokazovaly se Duchem a mocí, aby se tak vaše víra nezakládala na moudrosti lidské, ale na moci Boží (1 K 2,4-5). - Ale jak je psáno: ,Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují'. Nám však to Bůh zjevil skrze Ducha; Duch totiž zkoumá všechno, i hlubiny Boží. Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch? Právě tak nikdo nepoznal, co je v Bohu, než Duch Boží (1 K 2,9-11). - Od dětství znáš svatá Písma, která ti mohou dát moudrost ke spasení, a to vírou v Krista Ježíše. Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti (2 Tm 3,15-16). - Toho si budete především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha (2 Pt 1,20-21).

89. Co je zjevení v živém slovu církve?

Zjevení v živém slovu církve je totéž Slovo Boží, které je písemně do svědčeno v Písma svatém, a které je nyní z víry hlásáno a vykládáno pro život v přítomnosti.

Křest etiopského dvořana (Sk 8,26-35). - Proto i my děkujeme Bohu neustále, že jste od nás přijali slovo Boží zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, jímž skutečně jest. Vždyť také projevuje svou službu ve vás, kteří věříte (1 Te 2,13).

90. Co je zvěst církve?

Zvěst církve je lidské svědectví o Slovu Božím a současně další tvar Božího slova, vyjádřeného živým slovem v myšlení a řeči přítomnosti.

Neboť, všichni lidé jako tráva a všechna jejich krásy jako květ trávy. Uschne tráva, květ opadne, ale slovo Hospodinovo zůstává na věky' - to je to slovo, které vám bylo zvěstováno v evangeliu (1 Pt 1,24-25). - Když se pomodlili, otřáslo se místo, kde byli shromážděni, a všichni byli naplněni Duchem svatým a s odvahou mluvili slovo Boží. - Boží moc provázela svědectví apoštolů o vzkříšení Pána Ježíše a na všech spočívala veliká milost (Sk 4,31.33). - A začali jemu i všem v jeho domácnosti zvěstovat slovo Boží (Sk 16,32). - Četli z knihy Božího zákona po oddílech a vykládali smysl, aby lid rozuměl tomu, co četli (Neh 8,8).

91. Čeho je třeba k hlásání Slova Božího?

K hlásání Slova Božího je třeba též víry, z níž svědčí Písmo svaté, a téhož Ducha svatého, který tuto víru dává.

Protože se v Písma předvídá, že Bůh na základě víry ospravedlní pořánské národy, dostal už Abraham zaslíbení: ,V tobě dojdou požehnání všechny národy. A tak lidé víry docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahámem (Ga 3,8-9). - Ale máme ducha víry, o níž je psáno: ,Uvěřil jsem, a proto jsem také promluvil' – i my věříme, a proto také mluvíme (2 K 4,13). - Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží. Mys-

lete na to, jak dovršili svůj život, a následujte je ve víře! (Žd 13,7). - Nejste to vy, kdo mluvíte, ale mluví ve vás Duch vašeho Otce (Mt 10,20). - Má řec a mé kázání se neopíraly o vemlouvavá slova lidské moudrosti, ale prokazovaly se Duchem a mocí, aby se tak vaše víra nezakládala na moudrosti lidské, ale na moci Boží (1 K 2,4-5).

92. Co je hlavním prostředkem zvěsti církve?

Hlavním prostředkem zvěsti církve je kázání.

Hlásej slovo Boží, ať přijdeš vhod či nevhod, usvědčuj, domlouvej, napomínej v trpělivém vyučování (2 Tm 4,2). Ale jak mohou vzývat toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v toho, o kom neslyšeli? A jak mohou uslyšet, není-li tu nikdo, kdo by ho zvěstoval? A jak mohou zvěstovat, nejsou-li poslani? Je přece psáno: „Jak vítaný je příchod těch, kteří zvěstují dobré věci!“ (Ř 10,14-15).

93. Čím je nutno zvěst církve doplňovat a potvrzovat?

Zvěst církve je nutno doplňovat a potvrzovat svátostmi a svědectvím života.

Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem (Sk 2,46). - Ale když uvěřili Filipově zvěsti o Božím království a o Ježíši Kristu, dávali se pokrýt muži i ženy (Sk 8,12). - Ne každý, kdo mi říká ‚Pane, Pane‘, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích (Mt 7,21). - Ranní nutím své tělo ke kázni, abych snad, když kážu jiným, sám neselhal (1 K 9,27). - A za to se modlím, aby se vaše láska ještě více a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonné pro den Kristův, plní ovoce spravedlnosti, které z moci Ježíše Krista roste k slávě a chvále Boží (Fp 1,9-11).

94. Co pomáhá kazatelské činnosti církve?

Kazatelské činnosti církve pomáhá teologie, zvláště věrouka.

Ty však mluv, co odpovídá zdravému učení (Tt 2,1).

95. Co je úkolem teologie a věrouky?

Úkolem teologie a věrouky je pečovat o čistotu a věrnost církve a zkoumat, zda se v ní věrně hlásá Slovo Boží.

Jak jsem si tvůj Zákon zamíloval! Každý den o něm přemýslím. Nad nepřátele mě činí moudřejším tvá přikázání, navěky jsou moje. Jsem prozíravější než všichni moji učitelé, neboť přemýslím o tvých svědectvích. Rozumu jsem nabyl víc než starci, neboť tvá ustanovení zachovávám. Před každou zlou stezkou jsem zdržel své kroky, držel jsem se tvého slova. Neodchyluji se od tvých soudů, neboť ty mi ukazuješ cestu. Jak lahodnou chut' má, co ty říkáš! Sladší než med je to pro má ústa (Ž 119,97-103). - Kéž se ti líbí řeč mých úst i to, o čem rozjímám v srdci, Hospodine, má skálo, vykupiteli můj! (Ž 19,15). - Hlásej slovo Boží, ať přijdeš vhod či nevhod, usvědčuj, domlouvej, napomínej v trpělivém vyučování. Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, a podle svých choutek si sezenou učitele, kteří by vyhověli jejich přáním. Odvrátí sluch od pravdy a přikloní se k bájím (2 Tm 4,2-4). - Toto bratřím zdůrazňuj a budeš dobrým služebníkem Krista Ježíše, vychovaným slovy víry a pravého učení, které sis osvojil (1 Tm 4,6). - Ty však mluv, co odpovídá zdravému učení (Tt 2,1). - Tato slova jsou spolehlivá, a chci, abys tomu všemu neochvějně učil, tak aby ti, kdo uvěřili Bohu, snažili se vynikat dobrým jednáním. To je dobré a lidem prospěšné. Hloupým sporům o rodomeny, rozbrojům a hádkám o Zákon se vyhýbej. Jsou zbytečné a k ničemu. Sektáře jednou nebo dvakrát napomeň a pak se ho zřekni; je jasné, že takový člověk je převrácený, hřeší, a tak sám nad sebou vynáší soud (Tt 3,8-11).

96. Čím je nesena zvěst církve?

Zvěst církve je nesena vírou církve.

Od vás pak se slovo Páně rozeznělo nejen po Makedonii a Achajii, ale o vaší víře v Boha se ví všude, takže není třeba, abychom o tom vůbec mluvili (1 Te 1,8). - Nejprve vzdávám díky svému Bohu skrze Ježíše Krista za vás všechny, protože se po celém světě rozšiřuje zvěst o vaší víře (Ř 1,8). - Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života (1 J 1,1).

97. Kde je stručně vyjádřena víra církve?

Víra církve je stručně vyjádřena ve vyznání víry.

98. Co je vyznání víry?

Vyznání víry je odpovědný hlas církve o tom, jak porozuměla Božímu Slovu, a proto pravidlo, podle něhož má být v církvi Boží Slovo hlásáno a podle něhož máme věřit v živého Boha.

Řekne jím: „A za koho mě pokládáte vy?“ Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ (Mt 16,15-16). - Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. Srdcem věříme k spravedlnosti a ústy vyznáváme k spasení (Ř 10,9-10).

99. Co je zjevení v náboženské zkušenosti?

Zjevení v náboženské zkušenosti je Bůh sám, který skrze zjevení dějinné, Písmo a živé slovo církve vstoupil do osobního obecenství s námi v našich srdečích, takže již o něm máme osobní zkušenosť a můžeme ho v modlitbě důvěrně oslovovalat, vzývat a prosit, majíce víru.

Vy však nejste živi ze své síly, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. - Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním (Ř 8,9.26) - Řekne jím: „A za koho mě pokládáte vy?“ Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ (Mt 16,15-16). - Neboť Bůh, který řekl „ze tmy ať září světlo“, osvítil naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově (2 K 4,6). - Tím se nám potvrzuje prorocké slovo, a činíte dobré, že se ho držíte; je jako svíce, svítící v temném místě, dokud se nerozbřeskne den a jitřenka vám nevezede v srdci. Toho si budete především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha (2 Pt 1,19-21). - Děkuji Bohu svému při každé vzpomínce na vás a v každé modlitbě za vás všechny s radostí

prosím; jsem vděčen za vaši účast na díle evangelia od prvního dne až doposud a jsem si jist, že ten, který ve vás začal dobré dílo, dovede je až do dne Ježíše Krista (Fp 1,3-6). - Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha; každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě. Vy však jste z Boha, děti, a zvítězili jste nad falešnými proroky, protože ten, který je ve vás, je větší než ten, který je ve světě (1 J 4,2-4).

III. O víře

100. Co je víra?

Víra je důvěra v odpuštění hříchů a naděje života věčného v poslušné oddanosti neviditelnému Bohu, Pánu celého světa i našeho života, který nás se sebou smíril, k vděčnosti si nás zavázal, k pravé lásce osvobodil, k sobě na věky připoutal a tak naše srdce i život proměnil v Ježíši Kristu ukřižovaném, vzkříšeném aoslaveném.

Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme (Žd 11,1). - Bez víry však není možné zalíbit se Bohu. Kdo k němu přistupuje, musí věřit, že Bůh jest a že se odměňuje těm, kdo ho hledají (Žd 11,6). - Skrze něho jsme přijali milost apoštolského poslání, aby ke cti jeho jména uposlechly a uvěřily všecky národy (Ř 1,5). - Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? Jak je psáno: „Denně jsme pro tebe vydáváni na smrt, jsme jako ovce určené na porážku.“ Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamíloval (Ř 8,35-37). - Ježíš se obrátil a spatřiv ji řekl: „Bud dobré myslí, dcero, tvá víra tě zachránila.“ A od té hodiny byla ta žena zdráva (Mt 9,22).

101. Jak se pravá víra nazývá?

Pravá víra se nazývá vírou ospravedlňující.

Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: „Bože, slituj se nade mnou hříšným“. Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen (L 18,13-14). - Smíření činem Ježíše Krista (Ř 5,1-2.8-12.17).

102. Jak se ospravedlňující víra projevuje?

Ospravedlňující víra se projevuje svobodou od hříchu, pravou láskou a jejími skutky.

Ježíš jim odpověděl: Amen, amen, pravím vám, že každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu. Otrok nezůstává v domě navždy; navždy zůstává syn. Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodni (J 8,34-36). – Láska nejvyšším darem (1 K 13,2-13). - Po jejich ovoci je poznáte. Což sklízejí z trní hrozny nebo z bodláčí fíky? (Mt 7,16). - Jako je tělo bez ducha mrtvé, tak je mrtvá i víra bez skutků (Jk 2,26). - V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou (Ga 5,6).

103. Kde je vyjádřen obsah naší víry?

Obsah naší víry je vyjádřen ve Vyznání víry.

104. Jak zní Vyznání víry?

Vyznání víry zní:

Věříme v Boha jednoho, Ducha věčného a Tvůrce všeho, Otce Ježíše Krista i Otce našeho, jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich.

Věříme v Ježíše Krista, Syna Božího, Světlo ze Světla, Život ze Života, jenž od Otce přišel, životem svým zlo světa i smrti přemohl, aby získal nám království Boží věčné.

Věříme v Ducha Božího, jenž od věčnosti do věčnosti vše oživuje, v Ježíši Kristu se zjevil, skrze proroky i otce naše mluvil a v nás chce přebývat.

Věříme v život věčný, Dobra, Pravdy a Krásy, tak jako jsme přesvědčeni o smrti zla i zlých.

Věříme, že Otec nebeský nás proto stvořil, abychom, Ducha Božího v sobě majíce, šťastni byli, život Pravdy žili, Pravdy Boží hájiti se nebáli a života věčného tak jistě dosáhli.

Tak staň se!

105. Jak zní první článek?

První článek zní: Věříme v Boha jednoho, Ducha věčného a Tvůrce všeho, Otce Ježíše Krista i Otce našeho, jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich.

106. V jakého Boha věříme?

Věříme v živého a osobního Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova, jenž mluvil skrze proroky a zjevil se v Ježíši Kristu.

A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohledět (Ex 3,6). - A pokud jde o mrtvé, že vstanou, nečetli jste v knize Mojžíšově, ve vyprávění o hořícím keři, jak Bůh Mojžíšovi řekl: „Já jsem Bůh Abrahámu, Bůh Izákův a Bůh Jákobův? (Mk 12,26). - Avšak Hospodin je Bůh pravý. On je Bůh živý a Král věčný. Před jeho rozlícením se chvěje země, pronárody neobstojí před jeho hrozným hněvem (Jr 10,10).

107. Proč nazýváme Boha živým?

Boha nazýváme živým proto, že je Pán a Stvořitel, který si povolával proroky a apoštoly a který svobodně a svrchovaně vstupuje do života člověka, zastavuje ho na jeho dosavadní cestě a obrací jiným směrem.

Nyní toto praví Hospodin, tvůj stvořitel, Jákobe, tvůrce tvůj, Izraeli: Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj (Iz 43,1). - Přemlouvals mě, Hospodine, a dal jsem se přemluvit. Zdolal jsi mě a přemohl. Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá. Sotvaže promluvím, úpím, přivolávám násilí a zhoubu, neboť Hospodinovo slovo mi přináší jen potupu a pošklebky po celé dny. Řekl jsem: „Nebudu je připomínat, už nebudu v jeho jménu mluvit,“ avšak je v mé srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu (Jr 20,7-9). - Cožpak nemohu naložit s vámi jako ten hrnčíř, dome izraelský? je výrok Hospodinův. Hle, jste v mých rukou jako hlína v rukou hrnčířových, dome izraelský (Jr 18,6). - Řekl jim: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ Oni hned zanechali sítě a šli za ním (Mt 7,19-20). - Zacheus (L 19,1-10). - Obrácení Saula (Sk 9,1-19). - Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amítajovu: „Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář.“ Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu

a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina (Jon 1,1-3). - Jonášova modlitba (Jon 2,1-11). - Pokání Ninivanů (Jon 3,1-10).

108. Proč nazýváme Boha osobním?

Boha nazýváme osobním proto, že je moudrá, sebe vědomá a sebe určující svatá vůle, že slyší a vyslýchá modlitby svých dítek a že se slitovává.

Volali tedy k Hospodinu: „Prosíme, Hospodine, ať nezahyneme pro život tohoto muže, nestíhej nás za nevinnou krev. Ty jsi Hospodin, jak si přeješ, tak činiš.“ (Jon 1,14). - Hospodin moudrostí založil zemi, nebesa upevnil rozumností (Př 3,19). - Cožpak nevíš? Cožpak jsi neslyšel? Hospodin, Bůh věčný stvořitel končin země, není zemdlený, není znavený, jeho rozumnost vystihnout nelze. On dává zemdlenému sílu a dostatek odvahy bezmocnému. Mladíci jsou zemdlení a unavení, jinoši se potácejí, klopýtají. Ale ti, kdo skládají naději v Hospodina, nabývají nové síly; vznášejí se jak orlové, běží bez únavy, jdou bez umdlení (Iz 40,28-31). - Horlivě se ujme Hospodin své země a se svým lidem bude mít soucit (Jl 2,18). - Hospodina miluji; on slyší můj hlas, moje prosby, sklonil ke mně ucho. Po všechny své dny chci k němu volat (Ž 116,1-2). - Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec z nebe dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí! (L 11,13).

109. Co vyjadřují názvy Otec, Syn a Duch?

Názvy, Otec, Syn a Duch vyjadřují trojjediný život jednoho a téhož Boha, který se zjevuje v Slovu čili Synu jako Otec a vstupuje do osobního obecenství s námi v našich srdečích jako Duch svatý.

Duch Panovníka Hospodina je nade mnou. Hospodin mě pomazal k tomu, abych nesl radostnou zvěst pokorným, poslal mě obvázat rány zkroušených srdcem, vyhlásit zajatcům svobodu a vězňům propuštění (Iz 61,1). - Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku (Mt 28,19-20). - Všechno je mi dáno od mého Otce; a nikdo nezná Syna než Otec, ani Otce nezná nikdo než Syn – a ten, komu by to Syn chtěl

zjevit (Mt 11,27). - Proto vám zdůrazňuji, že žádný, kdo mluví z Ducha Božího, neřekne: „Ježíš buď proklet,“ a že nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán,“ leč v Duchu svatém (1 K 12,3). - V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn. Vtom, jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozevřená a Ducha, který jako holubice sestupuje na něj. A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“ (Mk 1,9-11).

110. Co vyznáváme slovy „Ducha věčného a Tvůrce všeho“?

Slovy „Ducha věčného a Tvůrce všeho“ vyznáváme svého Pána Boha jako neviditelného Stvořitele, jenž sám jsa věčný, stvořil svět z ničeho a dále v něm tvoří.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi (Gn 1,1). - Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. - Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. - A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozéný Syn, plný milosti a pravdy (J 1,1.3.14). - Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy, takže to, na co hledíme, nevzniklo z viditelného (Žd 11,3). - Jak je psáno: „ustanovil jsem tě za otce mnohých národů“. Je naším otcem před tváří toho, v něž uvěřil, před Bohem, který dává život mrtvým a povolává v bytí to, co není (Ř 4,17). - „Já vytvářím světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím zlo, já Hospodin konám všechny tyto věci.“ Nebesa, vydejte krůpěje shůry, ať kane z oblaků spravedlnost; nechť se otevře země a urodí se spásu a spravedlnost vyraší s ní. „Já, Hospodin, to stvořím.“ (Iz 45,7-8). - On však jim odpověděl: Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji (J 5,17).

111. Jak rozumíme starozákonnímu podání o způsobu stvoření?

Starozákonnému podání o způsobu stvoření rozumíme jako starověkému vyjádření víry ve Stvořitele pomocí názorů a představ o světě, které věda překonala.

Stvoření světa a člověka (Gn 1-2). - Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánum nebe i země, a nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli,

ani si nedává od lidí sloužit, jako by byl na nich závislý; vždyť je to on sám, který všemu dává život, dech i všechno ostatní. On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel. Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko. ,Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme', jak to říkají i někteří z vašich básníků: ,Vždyť jsme jeho děti'. Jsme-li tedy Božími dětmi, nemůžeme si myslet, že božstvo se podobá něčemu, co bylo vyrobeno ze zlata, stříbra nebo z kamene lidskou zručností a důmyslem (Sk 17,24-29).

112. Ruší vědecké poznání světa a jeho vývoje víru ve Stvořitele světa?

Vědecké poznání světa a jeho vývoje víru ve Stvořitele světa neruší, nýbrž naopak této víře odpovídá na otázku, jak byl svět stvořen a jak v něm Bůh tvoří.

113. V jakém poměru je stvoření světa Bohem a vývoj světa?

Stvoření světa Bohem je neviditelným pozadím vývoje a vývoj světa je viditelným popředím stvoření.

114. Co vyznáváme slovy „Otce Ježíše Krista i Otce našeho“?

Slovou „Otce Ježíše Krista i Otce našeho“ vyznáváme víru v Boha dokonale sjednoceného s Ježíšem Kristem, v němž i nás k sobě z milosti připoutává svazkem synovské poslušnosti, důvěry a lásky.

Všechno je mi dáno od mého Otce; a nikdo nezná Syna než Otec, ani Otce nezná nikdo než Syn – a ten, komu by to Syn chtěl zjevit (Mt 11,27). - Aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal (J 17,21). - Nepřijali jste přece Ducha otroctví, abyste opět propadli strachu, nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče! Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. A jsme-li děti, tedy i dědicové – dědicové Boží, spoludědicové Kristovi; trpíme-li spolu s ním, budeme spolu s ním účastní Boží slávy (Ř 8,15-17). - Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu

obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů; v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskrbnutí před jeho tváří. Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším (Ef 1,3-6).

115. Co vyznáváme slovy „jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich“?

Slovy „jenž od věčnosti vládne královstvím duší našich“ vyznáváme, že království Boží, Kristem našim duším vydobyté a vírou přijímané, je pro nás připraveno od věčnosti u Boha, který je jeho Pánem.

Tehdy řekne král těm po pravici: ,Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa‘ (Mt 25,34). - A budete děkovat Otci, který vás připravil k účasti na dědictví svatých ve světle. On nás vysvobodil z moci tmy a přenesl do království svého milovaného Syna (Ko 1,12-13). - Já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně, abyste v mému království jedli a pili u mého stolu; usednete na trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele (L 22,29-30). - Kdo zvítězí, tomu dám usednout se mnou na trůn, tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn (Zj 3,21). - Hospodin je Králem navěky a navždy, pronárody zmizí z jeho země (Ž 10,16). - Tomu pak, který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkrvněné a v radosti před tvář své slávy (Ju 24). - Jemu náleží panství na věky věků! Amen (1 Pt 5,11).

116. Co je království Boží čili nebeské?

Království Boží čili nebeské je Boží vláda uskutečňující se v třech stupních.

117. V čem záleží první stupeň Božího království?

První stupeň Božího království záleží v tom, že Bůh je od věčnosti Pán a od stvoření světa ovládá svou mocí vše, kromě svobody a odpovědnosti, kterou svobodně a z lásky člověku daroval.

Hospodin je velký Bůh, je velký Král nad všemi bohy. On má v svých rukou hlubiny země, temena hor patří jemu. Jeho je moře, on sám je učinil, souš vytvořily jeho ruce (Ž 95,3-5). - Když vycházeli z Jericha, násleoval ho velký zástup. A hle, dva slepi seděli u cesty; když uslyšeli, že jde kolem Ježíš, začali křičet: „Smiluj se nad námi, Pane, Synu Davidův!“ Zástup je napomínal, aby mlčeli, ale oni křičeli ještě více: „Smiluj se nad námi, Pane, Synu Davidův!“ (Mt 10,29-31). - Dovolávám se dnes proti vám svědectví nebes i země: Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo a miloval Hospodina, svého Boha, poslouchal ho a přimkl se k němu. Na něm závisí tvůj život a délka tvých dnů, abys mohl sídlit v zemi, o které přísahal Hospodin tvým otcům, Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, že jim ji dá (Dt 30,19-20). - A zpívali píseň Božího služebníka Mojžíše a píseň Beránkovu: „Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, Pane Bože všemohoucí; spravedlivé a pravdivé jsou tvé cesty, Králi národů. Kdo by se nebál tebe, Pane, a nevzdal slávu tvému jménu, neboť ty jediný jsi Svatý; všechny národy přijdou a skloní se před tebou, neboť tvé spravedlivé soudy vyšly najevo.“ (Zj 15,3-4).

118. V čem záleží druhý stupeň Božího království?

Druhý stupeň Božího království záleží v tom, že skrze Ježíše Krista Bůh svou láskou vládne i ve svobodné a odpovědné poslušnosti a důvěře věřících.

„Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.“ - Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ Ihned opustili sítě a šli za ním (Mk 1,15.17-18). - Jestliže však vyháním démony Duchem Božím, pak už vás zastihlo Boží království (Mt 12,28). - Když se ho farizeové otázali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vypozorovat; ani se nedá říci: ,Hle, je tu' nebo ,je tam! Vždyť království Boží je mezi vámi!“ (L 17,20-21). - Budeme vděčni za to, že dostáváme neotresitelné království, a služme proto Bohu tak, jak se jemu líbí, s bázní a úctou (Žd 12,28). - Podobenství o rozsévači (Mt 13,3-8). - Pověděl jim i toto podobenství: „Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.“ - Anebo je království nebeské, jako když obchodník, který kupuje krásné perly, objeví jednu drahocennou perlu; jde, prodá všecko, co má, a koupí ji (Mt 13,33.45-46).

119. V čem záleží třetí stupeň Božího království?

Třetí stupeň Božího království záleží v plném a všem zjevném budoucím vítězství Ježíše Krista a ve věčné Boží vládě v slávě.

Neboť jako blesk ozáří oblohu až na západ, takový bude příchod Syna člověka (Mt 24,27). - A vychovává nás k tomu, abychom se zřekli bezbožnosti a světských vášní, žili rozumně, spravedlivě a zbožně v tomto věku a ocekalí blažené splnění naděje a příchod slávy velikého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista (Tt 2,12-13). - Budte tedy trpěliví, bratři, až do příchodu Páně. Pohledte, jak rolník čeká trpělivě na drahocennou úrodu země, dokud se nedočká podzimního i jarního deště. I vy tedy trpělivě čekejte, posilněte svá srdce, vždyť příchod Páně je blízko (Jk 5,7-8). - Podobenství o rybářské síti (Mt 13,47-50). - Podobenství o hostině a o svatebním šatě (Mt 22,1-14). - Podobenství o deseti družičkách (Mt 25,1-13). - Podobenství o hřivnách (Mt 25,14-30). - O posledním soudu (Mt 25,31-46). - Podobenství o zasetém semenu a o hořčičném zrnu (Mk 4,26-32). - Což teprve Bůh! Nezjedná on právo svým vyvoleným, kteří k němu dnem i nocí volají, i když jím s pomocí prodlévá? Ujišťují vás, že se jich brzo zastane. Ale nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde? (L 18,7-8).

120. Jak zní druhý článek?

Druhý článek zní: Věříme v Ježíše Krista, Syna Božího, Světlo ze Světa, Život ze Života, jenž od Otce přišel, životem svým zlo světa i smrti přemohl, aby získal nám království Boží věčné.

121. Co je naše víra v Ježíše Krista?

Naše víra v Ježíše Krista je poslušná důvěra v něho jako Spasitele, v němž Bůh pro nás učinil vše a je s námi k naší spáse.

„Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, to jest přeloženo, Bůh s námi“ (Mt 1,21-23). - A učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku (Mt 28,20).

122. Co znamená slovo „Kristus“?

Slovo „Kristus“ znamená Duchem obdařeného mesiášského Krále, Spasitele, zaslíbeného skrze proroky.

„Zde je můj služebník, jehož podepíram, můj vyvolený, v němž jsem našel zalíbení. Vložil jsem na něho svého ducha, aby vyhlásil soud pronárodním. Ne-kříčí a hlas nepozvedá, nedává se slyšet na ulici. Nalomenou třtinu nedolomí, nezhasí knot doutnající. Soud vyhlásí podle pravdy“ (Iz 42,1-3). - Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově (L 2,11). - Přivedl ho k Ježíšovi. Ježíš na něj pohleděl a řekl: Ty jsi Šimon, syn Janův; budeš se jmenovat Kéfas (což se překládá: Petr) (J 1,42). - Oné ženě pak říkali: „Teď už věříme ne pro to, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa.“ (J 4,42). - Řekli mu: „Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří za jednoho z proroků.“ Zeptal se jich: „A za koho mě pokládáte vy?“ Petr mu odpověděl: „Ty jsi Mesiáš.“ I přikázal jim, aby nikomu o něm neříkali. (Mk 8,28-30).

123. Co je naše víra v Ježíše jako Syna Božího?

Naše víra v Ježíše jako Syna Božího je poslušná důvěra v něho jako prvorozeného bratra a Pána našeho.

Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozený mezi mnoha bratřími (Ř 8,29). - Ať tedy všechn Izrael s jistotou ví, že toho Ježíše, kterého vy jste ukřížovali, učinil Bůh Pánem a Mesiášem (Sk 2,36). - Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen (Ř 10,9). - Proto ho Bůh vyvýšil nad vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí - a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán (Fp 2,9-11). - Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas (1 Tm 2,5-6). - V nikom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni (Sk 4,12). - Jemu všichni proroci vydávají svědectví, že pro jeho jméno budou odpuštěny hříchy každému, kdo v něho věří (Sk 10,43). - Na pláště a na boku má napsáno jméno: Král králů a Pán pánů (Zj 19,16).

124. Proč se Bůh stal naším Pánem v našem prvorozém bratru?

Bůh se stal naším Pánem v našem prvorozém bratru proto, aby se nám ve všem kromě hříchu přiblížil, nás se ujal, k poslušnosti důvěry beze strachu nás přivedl a svou slitovnou láskou navěky spasil.

Proto musel být ve všem jako jeho bratří, aby se stal veleknězem milosrdným a věrným v Boží službě, a mohl tak smířit hříchy lidu. Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky (Žd 2,17-18). - Protože máme mocného velekněze, který vstoupil až před Boží tvář, Ježíše, Syna Božího, držme se toho, co vyznáváme. Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost a pomoc v pravý čas (Žd 4,14-16). - Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili; toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů. My jsme svědkové toho všeho a s námi Duch svatý, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají (Sk 5,30-32). - Ale ukázala se dobrota a láska našeho Spasitele Boha: On nás zachránil ne pro spravedlivé skutky, které my jsme konali, nýbrž ze svého slitování; zachránil nás obmytím, jímž jsme se znova zrodili k novému životu skrze Ducha svatého. Bohatě na nás vylil svého Ducha skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, abychom ospravedlněni jeho milostí měli podíl na věčném životě, k němuž se upíná naše naděje (Tt 3,4-7). - A ty, synu, budeš nazván prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem, abys mu připravil cestu a dal jeho lidu poznat spásu v odpuštění hříchů, pro slitování a milosrdenství našeho Boha, jímž nás navštíví Vycházející z výsosti, aby se zjevil těm, kdo jsou ve tmě a stínu smrti, a uvedl naše kroky na cestu pokoje (L 1,76-79). - A volali velikým hlasem: Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu, a Beránkovi (Zj 7,10).

125. V čem je Ježíš Kristus naším bratrem?

Ježíš Kristus je naším bratrem ve svém pravém a plném lidství, a proto i my můžeme být jeho bratřími v údělu budoucí slávy v království Božím.

Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozený mezi mnoha bratřími (Ř 8,29). - Což to není syn tesaře? Což se jeho matka nejmenuje Maria a jeho bratři Jakub, Josef, Šimon a Juda? A nejsou všechny jeho sestry u nás? Odkud to tedy ten člověk všecko má? (Mt 13,55-56). - Ježíš vyšel ven s trnovou korunou na hlavě a v purpurovém pláště. Pilát jím řekl: „Hle, člověk!“ (J 19,5). - Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobní, protože ho spatříme takového, jaký jest (1 J 3,2). - Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hledejte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem. Zemřeli jste a váš život je skryt spolu s Kristem v Bohu. Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě (Ko 3,1-4).

126. V čem záleží Ježíšovo prvorozetenství?

Ježíšovo prvorozetenství záleží v tom, že Bůh je s ním od počátku dokonale sjednocen, abychom i my, vírou do něho vstípeni, v budoucím věku byli s Bohem z milosti dokonale sjednoceni.

Anděl jí odpověděl: Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží (L 1,35). - Proto přijímejte jeden druhého, tak jako Kristus k slávě Boží přijal vás (Ř 15,7). - V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, kterou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, když nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu. On je ten, v němž se nám od Boha, jenž všechno působí rozhodnutím své vůle, dostalo podílu na předem daném poslání, abychom my, kteří jsme na Krista upnuli svou naději, stali se chválou jeho slávy (Ef 1,7-12). - Když se pak ukáže nejvyšší pastýř, dostane se vám nevadnoucího vavřínu slávy (1 Pt 5,4).

127. Čím je Ježíš Kristus náš Pán?

Ježíš Kristus je náš Pán tím, že Bůh v dokonalé jednotě s ním se nám v něm zjevuje, jako Pán nás oslovouje, odpuštěním vin ze hříchu a věčné smrti vytrhuje, nám vládne a k sobě nás na věky připoutává.

V něm je přece vtělena všechna plnost božství; v něm jste i vy dosáhli plnosti. On je hlavou všech mocností a sil (Ko 2,9-10). - Já a Otec jsme jedno (J 10,30). - Ježíš jí řekl: Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít (J 11,25). - Když Ježíš viděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, odpouštěj se ti hříchy.“ (Mk 2,5). - V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost (Ef 1,7). - Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 8,38-39).

128. Jsme rovni Ježíši Kristu?

Nejsme rovni Ježíši Kristu, protože v nás není dokonalé jednoty s Bohem, která byla a je v něm.

Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný (L 5,8). - Nečiním-li skutky svého Otce, nevěřte mi! Jestliže je však činím a nevěříte mně, věřte těm skutkům, abyste jednou provždy pochopili, že Otec je ve mně a já v Otci (J 10,37-38). - Ježíš hlasitě zvolal: „Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, ale v toho, který mě poslal. A kdo vidí mne, vidí toho, který mě poslal“ (J 12,44-45).

129. Kdy a jak doufáme i my dokonalé jednoty s Bohem dosáhnout?

Dokonalé jednoty s Bohem doufáme i my z milosti dosáhnout v království Božím v slávě skrze Ježíše Krista svého Spasitele a svrchovaného Pána.

A odejdu-li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já (J 14,3). - A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všecky k sobě (J 12,32). - Až mu bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřítil, a tak bude Bůh všecko ve všem (1 K 15,28). - Až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti. Pak už nebudeme nedospělí, nebudeme zmítáni a unášeni závanem kdejakého učení – lidskou falší, chytráctvím a lstivým sváděním k bludu. Budeme pravdiví

v lásce, at' ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava (Ef 4,13-15). - Věrný je Bůh, který vás povolal do společenství se svým Synem, naším Pánem Ježíšem Kristem (1 K 1,9). - On promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy silou, kterou je mocen všecko si podmanit (Fp 3,21). - Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblekli (Ga 3,26-27).

130. Jaká hranice nás od tohoto cíle odděluje?

Od tohoto cíle nás odděluje hranice smrti, vzkříšení a konečného soudu.

Dále pravil: Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu (Ex 33,20). - A prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal (Kaz 12,7). - Jestliže jsme spolu s Kristem zemřeli, věříme, že spolu s ním budeme také žít. Vždyť víme, že Kristus, když byl vzkříšen z mrtvých, už neumírá, smrt nad ním už nepanuje (Ř 6,8-9). - Proč tedy, ty slabý, soudíš svého bratra? A ty, silný, proč zlehčuješ svého bratra? Všichni přece staneme před soudnou stolicí Boží (Ř 14,10). - Dílo každého vyjde najevo. Ukáže je onen den, neboť se zjeví v ohni; a oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka. Když jeho dílo vydrží, dostane odměnu (1 K 3,13-14).

131. Můžeme rozumově pochopit a pojmově vyjádřit jednotu Boha s Ježíšem Kristem?

Jednotu Boha s Ježíšem Kristem rozumově pochopit a pojmově vyjádřit nemůžeme, protože je to vzhledem k nám skutečnost budoucího věku (eschatologická), o níž nemáme zkušenosti.

132. Jak můžeme naznačovat jednotu Boha s Ježíšem Kristem?

Jednotu Boha s Ježíšem Kristem můžeme naznačovat jen obrazně.

Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne (1 K 13,12).

133. Jakými obrazy naznačujeme jednotu Boha s Ježíšem Kristem v našem Vyznání víry?

V našem Vyznání víry naznačujeme jednotu Boha s Ježíšem Kristem těmito obrazy: Syn Boží, Světlo ze Světla, Život ze Života, jenž od Otce přišel.

Tu řekli všichni: „Jsi tedy Syn Boží?“ On jim odpověděl: „Vy sami říkáte, že já jsem.“ (L 22,70). - Ježíš k nim opět promluvil a řekl: Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života (J 8,12). - On, odlesk Boží slávy a výraz Boží podstaty, nese všecko svým mocným slovem. Když dokonal očištění od hříchů, usedl po pravici Božího majestátu na výsostech (Žd 1,3). - Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě (J 5,26). - Vždyť Otec sám vás miluje, protože vy milujete mne a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Ted' svět opouštím a navracím se k Otci (J 16,27-28).

134. Co soudíme o Ježíšově lidském původu?

O Ježíšově lidském původu soudíme, že Ježíš byl synem Josefovým a Mariiným.

Což to není syn tesaře? Což se jeho matka nejmenuje Maria a jeho bratři Jakub, Josef, Šimon a Juda? A nejsou všechny jeho sestry u nás? (Mt 13,55-56). - Což to není ten tesař, syn Mariin a bratr Jakubův, Josefův, Judův a Šimonův? A nejsou jeho sestry tady u nás? A byl jim kamenem úrazu (Mk 6,3). - Všichni mu přisvědčovali a divili se slovům milosti, vycházejícím z jeho úst. A říkali: Což to není syn Josefův? (L 4,22). - Filip zase vyhledal Natanaela a řekl mu: Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně i Proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta (J 1,45). - A říkali: Což tohle není Ježíš, syn Josefův? Vždyť známe jeho otce i matku! Jak tedy může říkat: „Sestoupil jsem z nebe!“ (J 6,42).

135. Jakou zvěst přináší evangelní vyprávění o Kristově zrození z Panny?

Evangelní vyprávění o Kristově zrození z Panny přináší zvěst, že Bůh si Mesiáše svého království formoval od jeho vstupu do tohoto světa v dokonalé jednotě s ním.

Původ a narození Ježíše Krista (Mt 1). - Narození Ježíšovo (L 1,5-2,20).

136. Co plyne z jednoty Boha s Ježíšem od počátku jeho pozemského života?

Z jednoty Boha s Ježíšem od počátku jeho pozemského života plyne Ježíšova bezhříšnost.

Kdo z vás mě usvědčí z hříchu? Mluvím-li pravdu, proč mi nevěříte? (J 8,46). - Toho, který nepoznal hřich, kvůli nám ztotožnil s hříchem, aby chom v něm dosáhl Boží spravedlnosti (2 K 5,21). - Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu (Žd 4,15). - On, hřichu neučinil a v jeho ústech nebyla nalezena lešt' (1 Pt 2,22). - A víte, že Syn Boží se zjevil, aby hřichy sňal, a v něm žádný hřich není (1 J 3,5).

137. V čem záležela Ježíšova bezhříšnost?

Ježíšova bezhříšnost záležela v tom, že Pán Ježíš, třebas pokušení a hřich byly i pro něho myslitelné a možné, skutečná pokušení vždy přemohl a tak svou bezhříšnost osvědčil.

Pokušení na poušti (Mt 4,1-11). - A hned ho Duch vyvedl na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a satan ho pokoušel; byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali (Mk 1,12-13). - Pokušení na poušti (L 4,1-13). - Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky (Žd 2,18). - Modlitba v Getsemáne (Mt 26,39-42). - První předpověď utrpení (Mk 8,31-33).

138. Čím nás Ježíš Kristus spasil?

Ježíš Kristus nás spasil tím, že přemohl zlo světa a smrti.

Tak i my, když jsme byli nedospělí, byli jsme otroky vesmírných mocí. Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny (Ga 4,3-5). - To jsem vám povíděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět (J 16,33). - Panovník Hospodin pro vždy odstraní smrt a setře slzu z každé tváře, sejme potupu svého lidu z celé země; tak promluvil Hospodin (Iz 25,8). - „Proto mu dám podíl mezi mnohými a s četnými bude dělit kořist za to, že vydal sám sebe na smrt a byl počten mezi nevěrníky.“ On nesl hřich mnohých, Bůh jej postihl místo nevěrných (Iz 53,12). - A když pomíjitelné obleče nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost, pak se naplní, co je psáno: „Smrt je pohlcena, Bůh zvítězil! Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň?“ Zbraní smrti je hřich a hřich má svou moc ze zákona. Chvála bud' Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista! (1 K 15,54-57).

139. Co je zlem světa?

Zlem světa je lidský hřich a vina, které oddělují lidstvo od Boha a vnášejí do světa zmatek a utrpení.

Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého (1 J 5,19). - Což to nejsou vaše nepravosti, které vás oddělují od vašeho Boha? A vaše hřichy, které způsobily, že skryl tvář před vámi, a neslyší? (Iz 59,2). - Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s mihajícím se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života (Gn 3,24). - Mzdou hřichu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 6,23). - Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřich a skrze hřich smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhrešili (Ř 5,12).

140. Jak se hřích projevuje?

Hřich se projevuje jednak v mrvním zlu osobního života, jednak v sociálním zlu hříchem porušených společenských řádů a institucí.

Odhodte tedy všechnu špatnost, každou lest, přetvářku, závist, jakékoliv pomlouvání a jako novorozené děti mějte touhu jen po nefalšovaném duchovním mléku, abyste jím rostli ke spasení (1 Pt 2,1-2). - Pravím: Slyšte, představitelé Jákobovi, vůdcové izraelského domu! Což není vaším úkolem znát právo? Dobro nenávidíte a milujete zlo, stahujete z lidu kůži a z jeho kostí maso (Mi 3,1-2). - Zbožný vymizel ze země, přímého mezi lidmi není. Všichni strojí vražedné úklady, jeden druhého do sítě loví (Mi 7,2). - Hle, mzda dělníků, kteří žali vaše pole, a vy jste jim ji upřeli, volá do nebes, a křik ženců pronikl ke sluchu Hospodina zástupů. Žili jste rozmařile a hyřili jste na zemi, vykrmili jste se – pro den porážky! Odsoudili jste a zahubili jste spravedlivého; a on se proti vám nestaví (Jk 5,4-6).

141. Kdo je vinen a odpověden za hříšné společenské řády a instituce?

Za hříšné společenské řády a instituce jsme vinni a osobně odpovědní všichni, protože i my sami je svou hříšností udržujeme a trpíme.

142. Co je zlem smrti?

Zlem smrti je Boží odsouzení a zavržení ukončeného lidského života zatíženého hříchem a vinou.

Ti, kteří neměli zákon a hřešili, také bez zákona zahynou; ti, kteří znali zákon a hřešili, budou odsouzeni podle zákona (Ř 2,12). - Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 6,23). - Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem (Jk 2,13). - Podsvětí roztáhne svůj chrtán a dokořán rozevře svou tlamu. Do něho sestoupí jeho důstojnost i jeho hlučící dav, jeho hukot a jáсот. Sehnut bude člověk a ponížen muž, oči zpupné budou poníženy (Iz 5,14-15). - Přišel totiž čas, aby soud začal od domu Božího. Jestliže začíná od vás, jaký bude konec těch,

kteří se Božímu evangeliu vzpírají? (1 Pt 4,17). - Zbraní smrti je hřích a hřich má svou moc ze zákona (1 K 15,56).

143. Jak nás Ježíš Kristus spasil?

Ježíš Kristus nás spasil tak, že nám zjevil Otce, že celoživotní obětí dokonanou na kříži za nás a pro nás hříšné trpěl a zemřel, smazav tím skrze víru naše viny, odvrátil od nás Boží odsouzení a zavržení, zbavil naši smrt zla a hrůzy a dal nám sílu s hřichem vítězně zápasit.

Všechno je mi dáno od mého Otce; a nikdo nezná Syna než Otec, ani Otce nezná nikdo než Syn – a ten, komu by to Syn chtěl zjevit (Mt 11,27). - Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal. Byli tvoji a mně jsi je dal; a tvoje slovo zachovali (J 17,6). - Kdo v něho věří, není souzen. Kdo nevěří, již je odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jednorozeneho Syna Božího (J 3,18). - Vždyť nás má ve své moci láска Kristova – nás, kteří jsme pochopili, že jeden zemřel za všecky, a že tedy všichni zemřeli; a za všechny zemřel proto, aby ti, kteří jsou naživu, nežili už sami sobě, nýbrž tomu, kdo za ně zemřel i vstal (2 K 5,14-15). - Obleče plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat dáblovým svodům (Ef 6,11).

144. Jak se podílíme na spáse v Ježíši Kristu?

Na spáse v Ježíši Kristu se podílíme milostí víry účinkující láskou.

Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý, když již dříve trpělivě promíjel hřichy. Svou spravedlnost prokázal i v nynějším čase, aby bylo zjevné, že je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše (Ř 3,25-26). - Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše (Sk 15,11). - Milostí tedy jste spaseni skrze víru (Ef 2,8). - V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou (Ga 5,6). - A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán (Ř 5,5).

145. Komu Bůh nabízí spásu v oběti Ježíše Krista?

V oběti Ježíše Krista nabízí Bůh spásu každému člověku.

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (J 3,16). - A tak tedy: Jako jediné provinění přineslo odsouzení všem, tak i jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život (Ř 5,18). - Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou. Nepočítá lidem jejich provinění a nám uložil zvěstovat toto smíření (2 K 5,19). - Aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu. Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas (1 Tm 2,4-6). - Ale vidíme toho, který byl nakrátko postaven níže než andělé, Ježíše, jak je pro utrpení smrti korunován ctí a slávou; neboť měl z milosti Boží zakusit smrt za všecky (Žd 2,9).

146. Odkud čerpáme jistotu své spásy?

Jistotu své spásy čerpáme ze vzkříšení aoslavení Ježíše Krista, který skrze svědectví Písma svatého a v obecenství své Večeře mocí Ducha svatého osvěcuje naši mysl a k víře zapaluje naše srdce.

Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších (1 K 15,17). - Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jím. Tu se jím otevřely oči a poznali ho; ale on zmizel jejich zrakům. Řekli si spolu: Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma? (L 24,30-32).

147. Proč apoštolové a učedníci uvěřili v Ježíšovo vzkříšení?

Apoštolové a učedníci uvěřili v Ježíšovo vzkříšení proto, že se jim Ježíš Kristus vzkříšený zjevil.

Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům

bratří najednou; většina z nich je posud na živu, některí však již zesnuli. Pak se ukázal Jakubovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mně (1 K 15,3-8). - Ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých a on se po mnoho dní zjevoval těm, kteří s ním přišli z Galileje do Jeruzaléma; ti jsou nyní jeho svědky před lidem (Sk 13,30-31). - Téhož dne večer - prvního dne po sobotě - když byli učedníci ze strachu před Židy shromážděni za zavřenými dveřmi, přišel Ježíš, postavil se uprostřed nich a řekl: Pokoj vám (J 20,19).

148. Je vzkříšený Ježíš Kristus podle naší víry tělo nebo Duch?

Vzkříšený Ježíš Kristus podle naší víry není tělo, nýbrž Duch.

Na cestě, když už byl blízko Damašku, zazářilo kolem něho náhle světlo z nebe. Padl na zem a uslyšel hlas: „Saule, Saule, proč mne pronásleduješ?“ Saul řekl: „Kdo jsi, Pane?“ On odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. Vstaň, jdi do města a tam se dovíš, co máš dělat.“ Muži, kteří ho doprovázeli, zůstali stát a nebyli schopni slova; slyšeli sice hlas, ale nespatřili nikoho (Sk 9,3-7). - Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda. Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně (2 K 3,17-18).

149. Co soudíme o Ježíšově prázdném hrobu a tělesném zmrtvýchvstání?

O Ježíšově prázdném hrobu a tělesném zmrtvýchvstání soudíme, že jsou plodem pozdější víry.

Anděl řekl ženám: „Vy se nebojte. Vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není zde; byl vzkříšen, jak řekl. Pojdte se podívat na místo, kde ležel“ (Mt 28,5-6). - Prvního dne po sobotě, za časného jitra, přišly k hrobu s vonnými mastmi, které připravily. Nalezly však kámen od hrobu odvalený. Vešly dovnitř, ale tělo Pána Ježíše nenašly (L 24,1-3). - Běžela k Šimonu Petrovi a k tomu učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili (J 20,2).

150. Co podání o prázdném hrobu a tělesném zmrtvýchvstání vyjadřuje?

Podání o prázdném hrobu a tělesném zmrtvýchvstání vyjadřuje skutečnost, že Ježíš Kristus jako prvotina vzkříšených nezůstal ve smrti, ale byl vzkříšen, a že Vzkříšený je totožný s Ježíšem Nazaretským.

151. Co znamená pro naši víru Kristovo oslavění?

Kristovo oslavění pro naši víru znamená, že vzkříšený Ježíš Kristus je z Boží moci Pánem a Zastáncem své církve, že je dosazen za Pána celého světa v budoucím věku a že v něm je k Bohu připoutáno a k věčné slávě předurčeno i lidství naše.

Kdo je odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás! (Ř 8,34). - A řekl: Hle, vidím nebesa otevřená a Syna člověka, stojícího po pravici Boží (Sk 7,56). - Po těch slovech Ježíš pozvedl oči k nebi a řekl: „Otče, přišla má hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe, stejně jako jsi učinil, když jsi mu dal moc nad všemi lidmi, aby vše, co jsi mu svěřil, dal jim: život věčný. A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. Já jsem tě oslavil na zemi, když jsem dokonal dílo, které jsi mi svěřil. A nyní ty, Otče, oslav mne svou slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než byl svět“ (J 17,1-5). - Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrže něho přistupují k Bohu; je stále živ a přimlouvá se za ně (Žd 7,25). - Toto vám píšu, děti moje, abyste nehrešili. Avšak zhřeší-li kdo, máme u Otce přímluvce, Ježíše Krista spravedlivého (1 J 2,1). - Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí – a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán (Fp 2,9-11). - Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozený mezi mnoha bratřími; které předem určil, ty také povolal; které povolal, ty také ospravedlnil, a které ospravedlnil, ty také uvedl do své slávy (Ř 8,29-30). - Kdo zvítězí, tomu dá mne usednout se mnou na trůn, tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn (Zj 3,21).

152. Je vzkříšený a oslavený Ježíš Kristus Bůh nebo člověk?

Vzkříšený a oslavený Ježíš Kristus zůstává člověkem v dokonalé jednotě s Bohem, který se v něm zjevil.

Když to řekl, ukázal jim ruce a bok. Učedníci se zaradovali, když spatřili Pána (J 20,20). - Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozéný mezi mnoha bratřími (Ř 8,29). - On jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozéný z mrtvých – takže je to on, jenž má prvenství ve všem (Ko 1,18).

153. Jaké je lidství vzkříšeného a oslaveného Ježíše Krsta?

Lidství vzkříšeného a oslaveného Ježíše Krsta je oslavené a duchovní.

Po šesti dnech vzal s sebou Ježíš jen Petra, Jakuba a Jana a vyvedl je na vysokou horu, kde byli sami. A byl proměněn před jejich očima. Jeho šat byl zářivě bílý, jak by jej žádný bělic na zemi nedovedl vybílit. Zjevil se jím Eliáš a Mojžíš a rozmlouvali s Ježíšem (Mk 9,2-4). - Jeho hlava a vlasy bělostné jako sněhobílá vlna, jeho oči jako plamen ohně (Zj 1,14). - Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda (2 K 3,17).

154. Jakého názvu pro sebe jako budoucího oslaveného Pána Ježíš užíval?

Ježíš pro sebe jako budoucího oslaveného Pána užíval názvu Syn člověka.

Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu (Da 7,13). - Ježíš odpověděl: Ty sám jsi to řekl. Ale pravím vám, od nynějska uzříte Syna člověka sedět po pravici Všemohoucího a přicházet s oblaky nebeskými (Mt 26,64). - Syn člověka přijde v slávě svého Otce se svými svatými anděly, a tehdy odplatí každému podle jeho jednání (Mt 16,27). - Kdo se stydí za mne a za má slova v tomto zpronevěřilém a hříšném pokolení, za toho se bude stydět i Syn člověka, až přijde v slávě svého Otce se svatými anděly (Mk 8,38).

155. Kdo je oslavený Ježíš Kristus vzhledem k nám?

Vzhledem k nám je oslavený Ježíš Kristus náš Pán a „prvorodený mezi mnohými bratřími“ (Ř 8,29), kteří ještě nejsou „přítomni v domově svého Pána“ (2 K 5,6), ale které on „potáhne všechny k sobě“ (J 12,32).

156. Jak zní třetí článek?

Třetí článek zní: Věříme v Ducha Božího, jenž od věčnosti do věčnosti vše oživuje, v Ježíši Kristu se zjevil, skrze proroky a otce naše mluvil a v nás chce přebývat.

157. Kdo je Duch svatý čili Boží?

Duch svatý čili Boží je Bůh sám, který mluvil skrze proroky, zjevil se v Ježíši Kristu a promlouval také skrze naše otce.

Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě (J 4,24). - Mnohokrát a mnohými způsoby mluvival Bůh k otcům ústy proroků (Žd 1,1). - Hospodin vztáhl svou ruku a dotkl se mých úst. Pak mi Hospodin řekl: „Hle, vložil jsem ti do úst svá slova. Hled, tímto dnem tě ustanovuji nad pronárody a nad královstvími, abys rozvracel a podvracel, abys ničil a bořil, stavěl a sázel“ (Jr 1,9-10). - Kéž je Hospodin, náš Bůh, s námi, jako byl s našimi otcí! Nechť nás neopouští a neodvrhuje! (1 Kr 8,57). - Bože, na vlastní uši jsme slýchali vyprávění svých otců o činu, který jsi vykonal za jejich dnů, za dnů dávných (Ž 44,2). - Stanovil svědeckství v Jákobovi, vydal zákon v Izraeli a přikázal našim otcům, aby s tím seznamovali své syny (Ž 78,5).

158. Co je zvláštním znakem Boha jako Ducha svatého?

Zvláštním znakem Boha jako Ducha svatého je, že od věčnosti do věčnosti vše oživuje a v nás chce přebývat.

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chrípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem (Gn 2,7). - Údolí suchých kostí (Ez 37,1-14). - Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá? (1 K 3,16).

159. Co je přebývání Ducha svatého v nás?

Přebývání Ducha svatého v nás je osobní přítomnost Boha, který se zjevil a který skrze svědectví Písma i církve vstoupil s námi do obecenství v našich srdečích.

Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle. Že zůstáváme v něm a on v nás, poznáváme podle toho, že nám dal svého Ducha (1 J 4,12-13). - Vy však nejste živí ze své sily, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho (Ř 8,9). - Ovoce Božího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Proti tomu se zákon neobrací. Ti, kteří náležejí Kristu Ježíši, ukřížovali sami sebe se svými vášněmi a sklony. Jsme-li živí Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit (Ga 5,22-25).

160. Co je dílem Ducha svatého v nás?

Dílem Ducha svatého v nás je, že osvěcuje naši mysl, abychom Boží zjevení chápali, otvírá naše srdce, abychom je přijali, přivlastňuje nám své dílo smíření v Ježíši Kristu, vlévá jeho lásku do našich srdečí, spojuje nás v jednotu víry a naděje, proměňuje nás pokáním a vírou v dítky Boží, obdařuje nás duchovními dary a posílá nás ke službě a svědectví ve světě.

Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské sily, duch poznání a bázně Hospodinovy (Iz 11,2). - Řekli si spolu: „Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?“ (L 24,32). - Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti (Ř 8,16). - Pravá moudrost Ducha (1 K 2,9-13). - A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v jednotě Ducha stanout před Otcem (Ef 2,18). - Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni (Ef 4,4). - Všechny duchovní dary dává tentýž Duch (1 K 12,1-31).

161. Kdo jsou naši otcové, skrze něž také Duch svatý mluvil?

Naši otcové, skrze něž také Duch svatý mluvil, jsou všichni svědkové, kteří nám předali pochodeň víry a uvedli nás do evangelia, zvláště otcové české i další reformace a ti, od nichž jsme přijali dílo Církve československé husitské.

162. Jak zní čtvrtý článek?

Čtvrtý článek zní: Věříme v Život věčný, Dobra, Pravdy a Krásy, tak jako jsme přesvědčeni o smrti zla i zlých.

163. Co rozumíme životem věčným?

Životem věčným rozumíme účast na životě Božím v Ježíši Kristu, která začíná již nyní skrze víru láskou účinkující.

Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo Syna odmítá, neuzří život, ale hněv Boží na něm zůstává (J 3,36). - Amen, amen, pravím vám, kdo věří, má život věčný (J 6,47). - Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá (Mt 7,14). - On mu řekl: Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání! (Mt 19,17). - My víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti (1 J 3,14).

164. Co je naděje věčného života?

Naděje věčného života je víra v život věčný s Kristem v budoucí slávě.

A každý, kdo opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole pro mé jméno, stokrát víc dostane a bude mít podíl na věčném životě (Mt 19,29). - A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života (Mt 25,46). - Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť skrze něho jsme vírou získali přístup k této milosti. V ní stojíme a chlubíme se nadějí, že dosáhneme slávy Boží. - A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skr-

ze Ducha svatého, který nám byl dán (Ř 5,1-2,5). - Abychom ospravedlněni jeho milostí měli podíl na věčném životě, k němuž se upíná naše naděje (Tt 3,7). - Veleben buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, neboť nám ze svého velikého milosrdenství dal vzkříšením Ježíše Krista nově se narodit k živé naději. Dědictví nehynoucí, neposkvrněné a nevadnoucí je připraveno pro vás v nebesích (1 P 1,3-4).

165. Jak naznačujeme obsah života věčného?

Obsah života věčného naznačujeme pojmy Dobra, Pravdy a Krásy.

Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné (1 Pa 16,34). - Okuste a uzříte, že Hospodin je dobrý. Blaže muži, který se utíká k němu (Ž 34,9). - Tvoje milosrdenství, Hospodine, sahá až k nebi, tvoje věrnost se dotýká mraků (Ž 36,6). - Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: Zůstanete-li v mé slovu, jste opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými (J 8,31-32). - Dobrořeč, má duše, Hospodinu! Hospodine, Bože můj, jsi neskonale velký, oděl ses velebnou důstojnosti (Ž 104,1). - Chvalte Hospodina, neboť Hospodin je dobrý, pějte žalmy jeho jménu, neboť je libezné (Ž 135,3). - Tvoje velebnost je důstojná a slavná, chci přemýšlet o tvých divuplných dílech (Ž 145,5).

166. Proč píšeme tato slova velkým začátečním písmenem?

Tato slova píšeme velkým začátečním písmenem proto, že označují hodnoty života Božího.

Ale jak je psáno: ,Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují '(1 K 2,9).

167. Jak naznačujeme poměr Boha a člověka ve věčné slávě?

Poměr Boha a člověka ve věčné slávě naznačujeme obrazem patření Bohu „tváří v tvář“ (1 K 13,12), obrazem radostného stolování s Kristem (L 14,16-24) a myšlenkou, že Bůh bude „všecko ve všech“ (1 K 15,28).

168. Co tím chceme vyjádřit?

Chceme tím vyjádřit naději v milost dokonalé jednoty Boha se spasenými lidmi po vzkříšení a posledním soudem.

Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uzří Boha (Mt 5,8). - Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechně-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou (Zj 3,20).

169. Znamená tato jednota proměnu lidství v božství?

Tato jednota neznamená proměnu lidství v božství, nýbrž plnou účast oslaveneho lidství na životě Božím.

Pravím vám, že mnozí od východu i západu přijdou a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jakobem v království nebeském (Mt 8,11).

- A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi (Zj 21,3). - A nebude tam nic proklatého. Bude tam trůn Boží a Beránkův; jeho služebníci mu budou sloužit, budou hledět na jeho tvář a na čele ponesou jeho jméno. Noci tam již nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť Pán Bůh bude jejich světlem a budou s ním kralovat na věky věků (Zj 22,3-5).

170. Na čem zakládáme svou naději života věčného?

Svou naději života věčného zakládáme na Ježíši Kristu, v němž se jednota Boha s lidstvím uskutečnila a v němž jsme vírou k životu věčnému spaseni.

Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť skrze něho jsme vírou získali přístup k této milosti. V ní stojíme a chlubíme se nadějí, že dosáhneme slávy Boží (Ř 5,1-2). - V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy (Ef 1,13-14).

171. Jaké přesvědčení se pojí k naší víře v život věčný?

K naší víře v život věčný se pojí přesvědčení o smrti zla i zlých.

Když jste byli služebníky hříchu, měli jste svobodu od spravedlnosti; jaký jste tehdy měli užitek z toho, zač se nyní stydíte? Konec toho všeho je přece smrt. Avšak nyní, když jste byli osvobozeni od hříchu a stali se služebníky Božími, máte z toho užitek, totiž posvěcení, a čeká vás život věčný. Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 6,20-23). - Jeho pán mu odpověděl: „Služebníku špatný a líný, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal. Měl jsi tedy dát mé peníze peněžníkům, abych přišel a to, co mi patří, si vybral s úrokem. Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven! Neboť každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má. A toho neužitečného služebníka uvrhněte ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů“ (Mt 25,26-30). - Tak jako se tedy sbírá plevel a pálí ohněm, tak bude i při skonání věku. Syn člověka pošle své anděly, ti vyberou z jeho království každé pohoršení a každého, kdo se dopouští nepravosti, a hodí je do ohnivé pece; tam bude pláč a skřípění zubů (Mt 13,40-42).

172. Jak nastane smrt zla i zlých?

Smrt zla i zlých nastane konečným soudem a nastolením Božího království v slávě.

O posledním soudu (Mt 25,31-46). - Viděl jsem mrtvé, mocné i prosté, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. Ještě jedna kniha byla otevřena, kniha života. A mrtví byli souzeni podle svých činů zapsaných v těch knihách. Moře vydalo své mrtvé, i smrt a její říše vydaly své mrtvé, a všichni byli souzeni podle svých činů. Pak smrt i její říše byly uvrženy do hořícího jezera. To je druhá smrt: hořící jezero. A kdo nebyl zapsán v knize života, byl uvržen do hořícího jezera (Zj 20,12-15).

173. Z čeho plyne konečný Boží soud?

Konečný Boží soud plyne z Boží svatosti a z lidské odpovědnosti.

Já jsem Hospodin, váš Bůh. Posvěťte se a budete svatí, neboť já jsem svatý. Neposkvrňujte sami sebe žádnou havětí plazící se po zemi (Lv 11,44). - Ne-klamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklidí. Kdo zasévá pro své sobectví, sklidí zánik, kdo však zasévá pro Duch, sklidí život věčný (Ga 6,7-8). - Hled, předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a зло; když ti dnes přikazuji, abys miloval Hospodina, svého Boha, chodil po jeho cestách a dbal na jeho přikázání, nařízení a právní ustanovení, pak budeš žít a rozmnožíš se; Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit. Jestliže se však tvé srdce odvrátí a nebudeš poslouchat, ale dáš se svést a budeš se klanět jiným bohům a sloužit jim, oznamuji vám dnes, že úplně zaniknete. Nebudete dlouho živí v zemi, kam přecházíš přes Jordán, abys ji obsadil (Dt 30,15-18). - Podobenství o hřivnách (Mt 25,14-30); (L 19,11-27).

174. Proč Bůh neúčtuje s hříchem a zlem hned?

Bůh neúčtuje s hříchem a zlem hned proto, že je milostivý a lítostivý, dlouho čekající na obrácení hříšníka.

Modlil se k Hospodinu a řekl: Ach, Hospodine, což jsem to neříkal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem dal přednost útěku do Taršše! Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný, že tě jímá lítost nad každým zlem (Jon 4,2). - Roztrhněte svá srdce, ne oděv, navraťte se k Hospodinu, svému Bohu, neboť je milostivý a plný slitování, shovívavý a nejvýš milosrdný. Jímá ho lítost nad každým zlem (Jl 2,13).

175. Co je důkazem milostivé Boží trpělivosti?

Důkazem milostivé Boží trpělivosti je trvání lidských dějin a našeho života.

Někteří z prozíravých budou klesat, budou zkoušeni, tříbeni a běleni pro dobu konce, totiž do jistého času (Da 11,35). - On bude soudit mnohé národy, ztrestá mocné pronárody, i ty nejvzdálenější. I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji (Mi 4,3). - A tak dokud je čas, čříme dobré všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry (Ga 6,10). - Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento

čas, neboť nastaly dny zlé. Proto nebuděte nerozumní, ale hleděte pochopit, co je vůle Páně (Ef 5,15-17). - Dal jsem jí čas k pokání, ale ona se nechce odvrátit od svého smilstva (Zj 2,21). - Potom anděl, kterého jsem viděl stát na moři i na zemi, pozvedl svou pravici k nebi a přísahou při tom, který je živ na věky věků, který stvořil nebesa, moře a všecko, co je v nich, potvrdil, že lhůta je u konce; ve dnech, kdy zazní polnice sedmého anděla, naplní se Boží tajemství, jak je Bůh oznámil svým služebníkům prorokům (Zj 10,5-7). - Podobenství o neplodném fíkovníku (L 13,6-9). - Podobenství o zlých vinařích (L 20,9-16).

176. Ví někdo, kdy nastane konec lhůty, dané nám v tomto životě?

Jen Otec nebeský ví, kdy nastane konec lhůty, dané nám v tomto životě.

O onom dni a hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn; jenom Otec sám. - Bděte tedy, protože nevíte, v který den váš Pán přijde (Mt 24,36.42). - Řekl jim: Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci (Sk 1,7).

177. Čím končí tato lhůta pro každého z nás?

Pro každého z nás končí tato lhůta smrtí.

Zdali není člověk na zemi podroben v službu, nejsou jeho dny jako dny nádeníka? (Jb 7,1). - Člověk narozený z ženy má krátký věk, avšak nepokoje do sytosti. Jako květ vzejde a zvadne, prchá jako stín a neobstojí. Přesto na něj upíráš svůj zrak a přivádíš mě na soud s tebou. Kdo dokáže, aby čisté vzešlo z nečistého? Vůbec nikdo. Jestliže jsou stanoveny jeho dny, počet jeho měsíců je ve tvé moci, neprekročí cíl, jejž jsi mu vytkl (Jb 14,1-5).

178. K čemu nás nabádá naše neznalost dne a hodiny naší smrti?

Naše neznalost dne a hodiny naší smrti nás nabádá k tomu, abychom činili pokání a k Bohu se navrátili, dokud je čas.

Vždyť je psáno: „V čas příhodný jsem tě vyslyšel, v den spásy jsem ti přispěl na pomoc.“ Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy! (2 K 6,2).

- *V konání dobra neumdlévejme; neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. A tak dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry (Ga 6,9-10).* - *Podobenství o boháči a stodolách (L 12,16-21).* - *Varování před zahálčivostí (2 Te 3,6-13).*

179. Co je tělesná smrt?

Tělesná smrt je ukončení a uzavření časného života ke konečnému soudu.

Vždyť až přejde počet mých let, půjdu stezkou, z níž se nenavrátím (Jb 16,22). - *Což není mých dnů tak málo? Kéž by toho nechal a odstoupil ode mne, abych trochu okrál, dřív než půjdu tam, odkud návratu není, do země temnot a šeré smrti (Jb 10,20-21).* - *Podobenství o boháči a Lazarovi (L 16,19-31).*

180. Není tedy života po smrti?

Po smrti život je, ale nezáleží v pokračování, nýbrž v duchovním obnovení, dovršení a zvěčnění života pozemského.

Mezi mrtvými tě nebude nic připomínat; což ti v podsvětí vzdá někdo chválu? (Ž 6,6). - *Jaký užitek vzejde z mé krve, sestoupím-li v jámu? Což ti prach vzdá chválu, bude hlásat tvoji věrnost? (Ž 30,10).* - *Vždyť podsvětí nevzdává ti chválu, smrt tě nedovede chválit, ti, kdo sestoupili do jámy, už nevyhlížejí tvou věrnost. Živý, jenom živý, vzdá ti chválu jako já dnes, otec seznámí s tvou věrností své syny (Iz 38,18-19).* - *Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Jedině Bohu bud' dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho!* - *A tak tentýž já sloužím svou myslí zákonu Božímu, ale svým jednáním zákonu hříchu (Ř 7,24-25).* - *Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň? Zbraní smrti je hřích a hřích má svou moc ze zákona. Chvála bud' Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista! (1 K 15,55-57).*

181. Jak se duchovní obnovení, dovršení a zvěčnění pozemského života děje?

Duchovní obnovení, dovršení a zvěčnění pozemského života se děje vzkříšením.

A pokud jde o vzkříšení mrtvých, nečetli jste, co vám Bůh pravil: „Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův?“ On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých (Mt 22,31-32).

182. Co je to tedy vzkříšení?

Vzkříšení je duchovní obnovení, dovršení a zvěčnění pozemského života ukončeného smrtí.

Chci říci to, bratří, že člověk, jak je, nemůže mít podíl na království Božím a pomíjitelné nemůže mít podíl na nepomíjitelném. Hle, odhalím vám tajemství: Ne všichni zemřeme, ale všichni budeme proměněni, naráz, v okamžiku, až se naposled ozve polnice. Až zazní, mrtví budou vzkříšeni k nepomíjitelnosti a my živí proměněni. Pomíjitelné tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost (1 K 15,50-53). - Po vzkříšení se lidé nežení ani nevdávají, ale jsou jako nebeští andělé (Mt 22,30). - Vždyť už nemohou zemřít, neboť jsou rovni andělům a jsou syny Božími, poněvadž jsou účastní vzkříšení (L 20,36).

183. Koho se vzkříšení týká?

Vzkříšení se týká každého člověka.

A že mrtví vstanou, naznačil i Mojžíš ve vyprávění o hořícím keři, když nazývá Hospodina „Bohem Abrahámovým, Bohem Izákovým a Bohem Jákobovým“. On přece není Bohem mrtvých, nýbrž živých, neboť před ním jsou všichni živi (L 20,37-38). - Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života (1 K 15,22).

184. Kdy se děje vzkříšení?

Vzkříšení se děje hned po smrti.

I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahámovi; zemřel i ten boháč a byl pohřben. A když v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dálce Abrahama a u něho Lazara (L 16,22-23). - A řekl: „Ježíši, pamatuj na

mne, až přijdeš do svého království. „Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“ (L 23,42-43). - srv. (J 5,25-29). - (1 Te 4,15-18).

185. Co je údělem nekajících a zatvrzelých hříšníků po smrti?

Údělem nekajících a zatvrzelých hříšníků po smrti je zoufalství od-loučenosti od Boha i od lidí.

Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká cesta, která vede do záhuby; a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí. Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá (Mt 7,13-14). - A nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou; bojte se toho, který může i duši i tělo zahubit v pekle (Mt 10,28). - Potom řekne těm na levici: Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného dáblu a jeho andělům! (Mt 25,41). - Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Obcházíte moře i zemi, abyste získali jednoho novověrce; a když ho získáte, učiníte z něho syna pekla, dvakrát horšího, než jste sami (Mt 23,15). - Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen (Mk 16,16). - Tu zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nad mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň špičku prstu ve vodě a svlaží mé rty, neboť se trápím v tomto plameni“ (L 16,24). - Svádí-li tě k hříchu tvá ruka, utni ji; lépe je pro tebe, vejdeš-li do života zmrzačen, než abys šel s oběma rukama do pekla, do ohně neuhasitelného. - A svádí-li tě k hříchu noha, utni ji; lépe je pro tebe, vejdeš-li do života chromý, než abys byl s oběma nohami uvržen do pekla (Mk 9,43.45).

186. Co je údělem kajících a spasených hříšníků po smrti?

Údělem kajících a spasených hříšníků po smrti je blaženost v Bohu s Kristem v obecenství spasených.

Kající lotr na kříži (L 23,39-43). - Táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás (Fp 1,23-24). - Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani

výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 8,38-39).

187. Jsou nám na zemi vzkříšení a úděl zesnulých viditelné a zřejmé?

Vzkříšení a úděl zesnulých nejsou nám na zemi viditelné a zřejmé.

Ale jak je psáno: ,Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho miluje' (1 K 2,9). - Řekl: ,Prosím tě tedy, otče, pošli jej do mého rodného domu, neboť mám pět bratrů, ať je varuje, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk.' Ale Abraham mu odpověděl: ,Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!' On řekl: ,Ne tak, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.' Řekl mu: ,Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých' (L 16,27-31).

108. Kdy budou vzkříšení a úděl zesnulých zjeveny a zpečetěny?

Vzkříšení a úděl zesnulých budou zjeveny a zpečetěny na konci věků při posledním soudu.

Nevyslovujte proto soudy předčasně, dokud Pán nepřijde. On vynese na světlo to, co je skryto ve tmě, a zjeví záměry srdcí; tehdy se člověku dostane chvály od Boha (1 K 4,5). - Tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tu budou lomit rukama všechny čeledi země a uzří Syna člověka přicházející na oblacích nebeských s velkou mocí a slávou. On vyšle své anděly s mohutným zvukem polnice a ti shromáždí jeho vyvolené od čtyř úhlů světa, od jedných konců nebe ke druhým (Mt 24,30-31). - Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení (J 5,28-29). - Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů (Ř 8,19). - Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu (1 Te 4,13-14). - Zemřeli jste a váš život je skryt spolu s Kristem v Bohu. Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě (Ko 3,3-4).

189. Za co budeme souzeni?

Budeme souzeni za celý svůj život.

Závěr všeho, co jsi slyšel: Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; na tom u člověka všechno závisí. Veškeré dílo Bůh postaví před soud, i vše, co je utajeno, ať dobré či zlé (Kaz 12,13-14). - O posledním soudu (Mt 25,31-46). - Viděl jsem mrtvé, mocné i prosté, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. Ještě jedna kniha byla otevřena, kniha života. A mrtví byli souzeni podle svých činů zapsaných v těch knihách (Zj 20,12). - Prorokoval také o nich Henoch, sedmý od Adama: Hle, přichází Pán s desetitisíci svých svatých, aby vykonal soud nade všemi a usvědčil všechny bezbožné z jejich skutků, které kdy ve své bezbožnosti spáchali, i ze všech zpupných řecí, které ti hříšníci mluvili proti němu (Ju 14-15).

190. Co znamená smrt zla?

Smrt zla znamená konec hříchu a všeho zla, i smrti.

Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otci. Musí totiž kralovat, dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy. Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt (1 K 15,24-26). - Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň? Zbraní smrti je hřích a hřích má svou moc ze zákona (1 K 15,55-56). - Pak smrt i její říše byly uvrženy do hořícího jezera. To je druhá smrt: hořící jezero (Zj 20,14).

191. Co znamená smrt zlých?

Smrt zlých čili věčná smrt je obrazný název pro věčný úděl zatvrzelych hříšníků.

Vědí o spravedlivém rozhodnutí Božím, že ti, kteří tak jednají, jsou hodni smrti; a přece nejenže sami tak jednají, ale také jiným takové jednání schvaluji (Ř 1,32). - Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu (Ř 6,23).

192. V čem záleží věčná smrt?

Věčná smrt záleží v odsouzení a zavržení hříšného života lidského k věčné temnotě, bolesti a zoufalství v odloučení od Boha i od obecenství spasených.

Podobně jako oni i Sodoma, Gomora a okolní města se oddaly smilству, propadly zvrhlosti, a jsou nám výstražným příkladem trestu věčného ohně. - Běda jim, neboť se dali cestou Kainovou a jako Balaám se nechali svést úplatkem a jako Kore zahynuli pro svou vzpouru. Ti jsou úskalím vašeho bratrského stolování, když s vámi hodují bez bázně před Bohem a jsou jako pastýři, kteří pasou sami sebe. Jsou jako mraky bez deště, hnané větrem, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát mrtvé a vykořeněné, divoké vlny mořské, vyvrhující své vlastní hanebnosti, bludné hvězdy, jimž navěky je připravena nejčernější tma (Ju 7,11-13).

193. Kdo zachraňuje před věčnou smrtí?

Před věčnou smrtí zachraňuje Bůh v Ježíši Kristu.

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádny, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (J 3,16). - Amen, amen, pravím vám, kdo zachovává mé slovo, nezemře navěky (J 8,51).

194. Čeho je každému k záchráně před věčnou smrtí třeba?

K záchráně před věčnou smrtí je třeba každému ospravedlňující víry láskou účinkující.

Pozor na opovážlivce; není v něm duše přímá. Spravedlivý bude žít pro svou věrnost (Abk 2,4). - Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme po koj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť skrze něho jsme vírou získali přístup k této milosti. V ní stojíme a chlubíme se nadějí, že dosáhneme slávy Boží (Ř 5,1-2). - Bez víry však není možné zalíbit se Bohu. Kdo k němu přistupuje, musí věřit, že Bůh jest a že se odměnuje těm, kdo ho hledají (Žd 11,6). - V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či

ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou (Ga 5,6). - Před Bohem a Otcem naším si připomínáme vaši činnou víru, usilovnou lásku a vytrvalou naději v našeho Pána Ježíše Krista (1 Te 1,3).

195. K čemu nás zavazuje potřeba ospravedlňující víry pro spásu?

Potřeba ospravedlňující víry pro spásu nás zavazuje k horlivému hlásání evangelia všem lidem a k následování Ježíše Krista ve skutcích obětavé služby.

Ale dříve musí být evangelium kázáno všem národům (Mk 13,10). - A řekl jim: Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření (Mk 16,15). - Nemohu se chlubit tím, že kážu evangelium; nemohu jinak, běda mně, kdybych nekázal (1 K 9,16). - Kdo mně chce sloužit, at mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce (J 12,26).

196. Jakou naději máme o těch, kdo evangelium bez vlastní viny nepoznali?

O těch, kdo evangelium bez vlastní viny nepoznali, máme naději, že budou souzeni podle možností, které jim k poznání Boha byly dány.

Ti, kteří neměli zákon a hřešili, také bez zákona zahynou; ti, kteří znali zákon a hřešili, budou odsouzeni podle zákona. Před Bohem nejsou spravedliví ti, kdo zákon slyší; ospravedlnění budou, kdo zákon svými činy plní. Jestliže národy, které nemají zákon, samy od sebe činí to, co zákon žádá, pak jsou samy sobě zákonem, i když zákon nemají. Tím ukazují, že to, co zákon požaduje, mají napsáno ve svém srdci, jak dosvědčuje jejich svědomí, poněvadž jejich myšlenky je jednou obviňují, jednou hájí. Nastane den, kdy Bůh skrze Ježíše Krista bude soudit podle mého evangelia, co je v lidech skryto (Ř 2,12-16).

197. Co je věčný život v slávě?

Věčný život v slávě je oslavění a povýšení lidského života ospravedlněného v Kristu k věčnému obecenství spasených s Bohem.

Já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně, abyste v mému království jedli a pili u mého stolu; usednete na trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele (L 22,29-30). - Jeden z těch starců na mne promluvil: „Kdo jsou a odkud přišli ti v bílému rouchu?“ Řekl jsem: „Pane můj, ty to víš!“ A on mi řekl: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybílíli je v krvi Beránkové. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu v jeho chrámu dnem i nocí; a ten, který sedí na trůnu, bude jim záštitou. Již nebudou hladovět ani žíznit, ani slunce nebo jiný žár jim neublíží, neboť Beránek, který je před trůnem, je bude pást a povede je k pramenům vod života. A Bůh jim setře každou slzu z očí.“ (Zj 7,13-17).

198. Jak nazývá Ježíš Kristus ty, jimž je zaslíbeno blaho a sláva věčného života?

Ty, jimž je zaslíbeno blaho a sláva věčného života, nazývá Ježíš Kristus blahoslavenými.

Blahoslavenství (Mt 5,3-12), (L 6,20-26). - Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte (J 13,17). - Blažené vaše oči, že vidí, i vaše uši, že slyší (Mt 13,16).

199. Týká se zaslíbení věčného života také hmotného světa, v němž žijeme?

Zaslíbení věčného života se týká také hmotného světa, v němž žijeme.

Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzletem odpočívat. Tele a lvíče i žírný dobytek budou spolu a malý hoch je bude vodit. Kráva se bude popásat s medvědicí, jejich mláďata budou odpočívat spolu, lev jako dobyteče bude žrát slámu. Kojenec si bude hrát nad děrou zmije, bazilišku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě. Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, neboť zemi naplní poznání Hospodina, jako vody pokrývají moře (Iz 11,6-9). - Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest (J 1,1-3). - Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti – ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal.

Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu (Ř 8,19-22).

200. Co se stane v posledních dnech se světem?

V posledních dnech svět, to jest naše země a celý vesmír, ve své hmotné podobě pominou, to jest budou Duchem svatým proměněny, zduchovněny, kletby hříchu a smrti zbaveny, dovršeny a zvěčněny k věčnému životu spasených v Kristu s Otcem.

Nebesa se zaradují, rozjásá se země, mezi národy se bude říkat: „Hospodin kraluje!“ Moře i s tím, co je v něm, se rozburácí, pole zazní jásozem, i všechno, co je na něm. Tehdy zaplesají stromy v lese vstříc Hospodinu, že přichází soudit zemi (1 Pa 16,31-33). - Pozvedněte své oči k nebi, pohledte dolů na zem! Nebesa se rozplynou jako dým a země zvetší jako roucho, rovněž tak její obyvatelé pomřou. Ale má spása bude tu věčně, má spravedlnost neztruskotá (Iz 51,6). - Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl. Veselte se, já sejte stále a stále nad tím, co stvořím. Hle, já stvořím Jeruzalém k jásozem a jeho lid k veselí (Iz 65,17-18). - Nebe a země pominou, ale má slova nepominou (Mt 24,35). - Podle jeho slibu čekáme nové nebe a novou zemi, ve kterých přebývá spravedlnost. Proto, milovaní, očekáváte-li takové věci, snažte se, abyste byli čistí a bez poskvrny a mohli ten den očekávat beze strachu před Božím soudem (2 Pt 3,13-14). - A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo (Zj 21,1).

201. Co je do věčného života včetně věčné smrti člověka zahrnuto?

Do věčného života včetně věčné smrti člověka jsou zahrnuty všechny jeho vztahy k bytostem a předmětům tohoto hmotného světa.

Nikdo nemůže sloužit dvěma pánum. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku (Mt 6,24). - Podobenství o nemilosrdném služebníku (Mt 18,23-35). - Podobenství o věrnosti služebníků (Mt 24,45-51). - Podobenství o deseti dru-

žičkách, o hřivnách a o posledním soudu (Mt 25,1-46). - Scestí bezbožnosti (Ř 1,18-32). - Případ sudičství, Naše tělo patří Pánu (1 K 6,1-20). - A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska (1 K 13,13). - Nezapomínejme také na dobročinnost a štědrost, takové oběti se Bohu líbí (Žd 13,16).

202. Jaká naděje je v tom zvláště obsažena?

Je v tom obsažena zvláště naděje, že ve věčnosti se shledáme se všemi drahými, s nimiž jsme v tomto životě navzájem spojeni láskou u Ježíši Kristu.

Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zemnili, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu (1 Te 4,13-14). - Láska nikdy nezanikne. Proroctví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. - A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska (1 K 13,8.13).

203. Jak zní pátý článek?

Pátý článek zní: Věříme, že Otec nebeský nás proto stvořil, aby chom, Ducha Božího v sobě majíce, šťastni byli, život Pravdy žili, Pravdy Boží hájiti se nebáli a života věčného tak jistě dosáhli.

204. Co rozumíme svým stvořením?

Svým stvořením rozumíme, že svým početím, zrozením i životem jsme (existujeme) z vůle svého Pána, na němž jsme ve všem zcela závislí a jemuž jsme odpovědni.

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem (Gn 2,7). - Ale nyní, Hospodine, tys náš Otec! My jsme hlína, tys náš tvůrce, a my všichni jsme dílo tvých rukou. Nebud' už tak rozlícen, Hospodine, naši nepravost už nikdy nepripomínej. Prosíme, hledě, všichni jsme

tvůj lid (Iz 64,7-8). - Cožpak nemohu naložit s vámi jako ten hrnčíř, dome izraelský? je výrok Hospodinův. Hle, jste v mých rukou jako hlína v rukou hrnčířových, dome izraelský (Jr 18,6). - Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal. Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky, toho jsem si plně vědom. Tobě nezůstala skryta jediná z mých kostí, když jsem byl v skrytosti tvořen a hněten v nejhľubších útrobách země. Tvé oči mě viděly v zárodku, všechno bylo zapsáno v tvé knize: dny tak, jak se vytvářely, dřív než jediný z nich nastal (Ž 139,13-16). - On utvořil srdce každého z nich, on též rozumí všem jejich skutkům (Ž 33,15). - Pamatuj na svého Stvořitele ve dnech svého jinošství, než nastanou zlé dny a než se dostaví léta, o kterých řekneš: „Nemám v nich zalíbení,“ (Kaz 12,1).

205. K čemu nás Bůh stvořil?

Bůh nás stvořil k tomu, abychom byli jeho obrazem.

Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil (Gn 1,27). - On je obraz Boha neviditelného, prvorozzený všeho stvoření (Ko 1,15). - Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozzený mezi mnoha bratřími (Ř 8,29).

206. Kdy jsme Božím obrazem?

Božím obrazem jsme tehdy, když žijeme v obecenství poslušné důvěry a lásky s Bohem.

Ale Duchem svatým byl ve svém zmrtvýchvstání uveden do moci Božího Syna, evangelia o Ježíši Kristu, našem Pánu. Skrze něho jsme přijali milost apoštolského poslání, aby ke cti jeho jména uposlechly a uvěřily všecky národy; k nim patříte i vy, neboť jste byli povoláni Ježíšem Kristem (Ř 1,4-6). - A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán (Ř 5,5).

207. Co je Boží obraz v nás?

Boží obraz v nás je Boží Pravda, Dobro a Krása v našem životě zrcadlená a svítící, žijeme-li v obecenství s Bohem v Ježíši Kristu.

Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvěcuje moji stezku (Ž 119,105). - Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích (Mt 5,16). - Abyste byli bezúhonné a ryzí, Boží děti bez poskvrny uprostřed pokolení pokřiveného a zvráceného. V něm svitíte jako hvězdy, které osvěcují svět, držte se slova života, abych se vámi mohl pochlubit v den Kristův, že jsem nadarmo neběžel ani se nadarmo nenamáhal (Fp 2,15-16).

208. Proč člověk obraz Boží v sobě ztratil?

Člověk obraz Boží v sobě ztratil proto, že hříchem zrušil obecenství se svým Stvořitelem.

Vzpoura člověka proti Stvořiteli (Gn 3,1-24). - Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděčni, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě (Ř 1,21). - Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo vydávají tmu za světlo a světlo za tmu, kdo vydávají hořké za sladké a sladké za hořké! Běda těm, kdo jsou moudří ve vlastních očích a rozumní sami před sebou (Iz 5,20-21).

209. Co zbývá hříšníkovi z Božího obrazu?

Hříšníkovi z Božího obrazu zbývá pouhý obrys, jímž je rozumná a odpovědná lidská přirozenost, svědčící o tom, že člověk je dílem Stvořitele a jemu patří.

Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš? Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš (Ž 8,5-7). - Kain Hospodinu odvětil: „Můj zločin je větší, než je možno odčinit. Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat

před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.“ Ale Hospodin řekl: „Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou.“ A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde, nezabil. Kain odešel od tváře Hospodinovy a usadil se v zemi Nódu, východně od Edenu (Gn 4,13-16).

210. Jak se hříšníkovi znovu dostává Božího obrazu?

Hříšníkovi se znovu dostává Božího obrazu z milosti v Ježíši Kristu, jenž je Boží obraz dokonalý.

Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně (2K 3,18). - A obleče nového, který dochází pravého poznání, když se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele (Ko 3,10). - Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pominulo, hle, je tu nové! (2 K 5,17).

211. Které jsou podmínky obnovení Božího obrazu v hříšníkovi?

Podmínky obnovení Božího obrazu v hříšníkovi jsou: pokání, uvěření v Ježíše Krista, křest a obecenství s Kristem v církvi.

Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium: Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Činěte pokání a věřte evangeliu (Mk 1,14-15). - Proto činěte pokání a obraťte se, aby byly smazány vaše hříchy (Sk 3,19). - Jemu všichni proroci vydávají svědec-tví, že pro jeho jméno budou odpuštěny hříchy každému, kdo v něho věří (Sk 10,43). - Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen (Ř 10,9). - Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen (Mk 16,16). - Budeme pravdiví v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava, z něho roste celé tělo, pevně spojené klouby navzájem se podpírajícími, a buduje se v lásce podle toho, jak je každé části dáno (Ef 4,15-16).

212. Čím se projevuje Boží obraz, k němuž jsme obnovováni v Ježíši Kristu?

Boží obraz, k němuž jsme obnovováni v Ježíši Kristu, se projevuje láskou.

Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. - Řekne-li někdo: „Já miluji Boha,“ a přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí (1 J 4,16.20). - Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce; protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a děšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé (Mt 5,44-45). - Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým (J 13,34-35).

213. Co v našem životě může a má být zvláště Božím obrazem?

Božím obrazem v našem životě může a má být zvláště manželství.

Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil (Gn 1,27). - Tu k němu přišli farizeové a pokoušeli ho: „Je dovoleno propustit manželku z jakékoli příčiny?“ Odpověděl jim: „Nečetli jste, že Stvořitel od počátku ,muže a ženu učinil je? A řekl: ,Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mt 19,3-6).

214. Proč může a má být v našem životě Božím obrazem zvláště manželství?

Božím obrazem v našem životě může a má být zvláště manželství proto, že obětavá láska manželská je podobenstvím lásky Boží.

V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům. Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval (Ef 5,21-25). - Polož si mě na srdce jako pečeť, jako pečeť na své rámě. Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky. Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův. Lásku neuhasí ani velké vody a řeky ji nezaplaví. Kdyby za lásku chtěl někdo dávat všechno jmění svého domu, sklidil by jen pohrdání (Pís 8,6-7).

215. Jak vyjadřuje víru ve stvoření člověka Písmo svaté?

Písmo svaté vyjadřuje víru ve stvoření člověka podáním o stvoření Adama a Evy.

(Gn 1,26-2,24)

216. Kdo je Adam a Eva?

Adam je každý muž a Eva je každá žena.

217. Co znamená ráj?

Ráj znamená harmonii, nevinnost a blaženost v obecenství s Bohem, pro něž jsme byli stvořeni.

(Gn 2,8-17)

218. Co je hřích Adama a Evy?

Hřich Adama a Evy je náš hřich, jímž jsme zmařili a maříme harmonii, nevinnost a blaženost obecenství s Bohem, pro něž jsme stvořeni.

Vzpoura člověka proti Stvořiteli (Gn 3,1-8). - Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřich a skrze hřich smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili (Ř 5,12).

219. V čem záleží hřích?

Hřich záleží v podlehnutí pokušení být sám sobě bohem, v nedůvěře vůči Bohu a v touze po naprosté nezávislosti, z nichž se rodí neláska, hříšné žádosti a skutky proti vůli Boží.

Touha po bohorovnosti (Gn 3,1-6). - Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděčni, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě (Ř 1,21). - Každý, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí. Žádostivost pak počne a porodí hřich, a dokonaný hřich plodí smrt (Jk 1,14-15).

220. Co je vina?

Vina je důsledek hřichu, který uráží svatého Boha, odděluje hříšníka od Boží lásky, přivádí ho pod Boží hněv, budí jeho špatné svědomí a žene ho stále dál od Boha.

Což to nejsou vaše nepravosti, které vás oddělují od vašeho Boha? A vaše hřichy, které způsobily, že skryl tvář před vámi, a neslyší? Vždyť vaše dlaně jsou poskvrněny krví, vaše prsty nepravostí, vaše rty mluví klam, váš jazyk přemílá podlosti (Iz 59,2-3). - Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromoví v zahradě (Gn 3,8). - Kain Hospodinu odvětil: Můj zločin je větší, než je možno odčinit. Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít (Gn 4,13-14). - A odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám (Mt 6,12). - A odpusť nám naše hřichy, neboť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám. A nevydej nás do pokušení (L 11,4).

221. Může člověk sám ze sebe překonat svou vzdálenost od Boha?

Člověk sám ze sebe svou vzdálenost od Boha překonat nemůže.

Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s mihajícím se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života (Gn 3,24). - Bloudím jako zatoulané jehně, hledej svého služebníka, vždyť jsem na tvá přikázání nezapomněl! (Ž 119,176). - Podobenství o ztracené ovci, o ztraceném penizi a o marnotratném synu (L 15,1-32). - Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. V něm je nás pokoj, on dvojí spojil v jedno, když zbořil zed, která rozděluje a působí svář (Ef 2,13-14).

222. Kdo jediný může tuto vzdálenost překonat?

Tuto vzdálenost může překonat jediný Bůh sám svou láskou trpící našimi hříchy.

Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech (Iz 53,6). - Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní (Ř 5,8).

223. Jak trpící Boží láska překonala vzdálenost mezi námi a Bohem?

Trpící Boží láska překonala vzdálenost mezi námi a Bohem v Ježíši Kristu.

Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev (Ef 2,13). - Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel (Iz 53,7). - Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: Hle, beránek Boží, který snímá hřich světa (J 1,29).

224. Co je odpustění vin?

Odpuštění vin je Boží ujištění člověka ve víře, že jeho viny jsou v Ježíši Kristu zahlazeny.

Pojďte, projednejme to spolu, praví Hospodin. I kdyby vaše hříchy byly jako šarlat, zbělejí jako sníh, i kdyby byly rudé jako purpur, budou bílé

jako vlna (Iz 1,18). - On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, vykupuje ze zkázy tvůj život, věnčí tě svým milosrdenstvím a slitováním (Ž 103,3-4). - A odpuštění nám naše viny, jako i my jsme odpušteli těm, kdo se provinili proti nám (Mt 6,12). - Když Ježíš viděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, odpuštěj se ti hřichy“ (Mk 2,5). - V něm jsme vykoupeni jeho krvi a naše hřichy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost (Ef 1,7). - Podle zákona se skoro vše očištěje krví, a bez vylití krve není odpuštění (Žd 9,22).

225. Co zobrazuje had v ráji?

Had v ráji zobrazuje temnou moc pokušení, kterou jinak Písmo svaté nazývá satanem nebo dáblem.

Touha po bohorovnosti (Gn 3,1-6). - A hned ho Duch vyvedl na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a satan ho pokoušel; byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali (Mk 1,12-13). - Pokušení na poušti (Mt 4,1-11), (L 4,1-13). - A veliký drak, ten dávný had, zvaný dábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé (Zj 12,9). - Zmocnil se draka, toho dávného hada, toho dábla a satana (Zj 20,2).

226. Co je vyhnání z ráje?

Vyhnaní z ráje je hřichem způsobené odloučení od Boha a zmaření harmonie, nevinnosti a blaženosti v obecenství s Bohem, pro něž jsme byli stvořeni.

Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s mihajícím se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života (Gn 3,24). - Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když už všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal mít nouzi (L 15,13-14).

227. Kdo nás opět přivádí do obecenství s Bohem?

Do obecenství s Bohem nás opět přivádí Ježíš Kristus.

Ježíš mu odpověděl: Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji (L 23,43). - Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Tomu, kdo zvítězí, dá m jist ze stromu života v Božím ráji (Zj 2,7).

228. Zbavuje nás spása v Ježíši Kristu časných následků našich hříchů?

Spása v Ježíši Kristu nás nezbavuje časných následků našich hříchů, utrpení, škod a ostatního zla.

Saul schvaloval, že Štěpána zabili. Tehdy začalo kruté pronásledování jeruzalémské církve; všichni kromě apoštola se rozprchli po Judsku a Samářsku (Sk 8,1). - Já jsem odpověděl: Pane, oni vědí, že jsem dával uvěznit a bičovat v synagogách ty, kdo v tebe věří. Když byla prolévána krev tvého svědka Štěpána, byl jsem při tom, schvaloval jsem to a hlídal jsem šaty těch, kdo ho kamenovali (Sk 22,19-20).

229. Je obecenství s Bohem v Kristu totožné s tím, které jsme ztratili?

Obecenství s Bohem v Kristu není totožné s tím, které jsme ztratili, protože se nám v něm nedostává nevinnosti, k níž jsme byli stvořeni, nýbrž spásy ze hřachu.

Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: ,Bože, slituj se nade mnou hříšným'. Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen (L 18,13-14). - Vždyť i David prohlašuje za blahoslaveného člověka, jemuž Bůh připočítává spravedlnost bez skutků: Blaze těm, jimž jsou odpuštěny nepravosti a jejich hříchy přikryty. Blaze tomu, jemuž Hospodin nepočítá hřich (Ř 4,6-8).

230. Dosahujeme v Kristu svého určení od Boha?

V Kristu dosahujeme svého určení od Boha, ale již jen jako hříšníci, kteří své původní určení zmařili.

Pravím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. - Protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen. A začali se veselit (L 15,7.24).

231. Jsme tím vzhledem k původnímu určení ochuzeni?

Tím nejsme vzhledem k původnímu určení ochuzeni, nýbrž naopak obohaceni, protože teprve jako hříšníci, pro něž se Kristus obětoval, poznáváme hlubiny Boží lásky k nám.

K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost, aby tak jako vládl hřích a přinášel smrt, vládla ospravedlněním milost a přinášela věčný život skrze Ježíše Krista, našeho Pána (Ř 5,20-21). - A aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích; a tak abyste zakořeněni a zakotveni v lásce mohli spolu se všemi bratřími pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka: poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vší plnosti Boží (Ef 3,17-19).

232. Co patří k našemu určení od stvoření?

K našemu určení od stvoření patří, aby v nás přebýval Duch svatý, abychom tím byli šťastni, žili v Boží Pravdě, statečně ji hájili a života věčného tak jistě dosáhli.

A já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi na věky – Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude (J 14,16-17). - Posvěť je pravdou; tvoje slovo je pravda (J 17,17). - Tehdy řekne král těm po pravici: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa“ (Mt 25,34).

IV. O Božím přikázání

233. Co rozumíme Božím přikázáním?

Božím přikázáním rozumíme zákon života daný Bohem ve smlouvě Božímu lidu.

Hled, dnes vám předkládám požehnání i zlořečení: požehnání, když budete poslouchat příkazy Hospodina, svého Boha, které já vám dnes přikazuju, a zlořečení, když nebudeš poslouchat příkazy Hospodina, svého Boha, sejdete-li z cesty, kterou vám dnes přikazuju, a budete-li chodit za jinými bohy, k nimž se nemáte znát (Dt 11,26-28). - On mu řekl: Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání! (Mt 19,17). - Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce (J 15,10).

234. Co rozumíme Boží smlouvou?

Boží smlouvou rozumíme jednak Starou smlouvou danou Bohem lidu izraelskému, jednak Novou smlouvou danou nám v Ježíši Kristu.

Tu padl Abram na tvář a Bůh k němu mluvil: Já jsem! A toto je má smlouva s tebou: Staneš se praotcem hlučícího davu pronárodnů. Nebudeš se už nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham. Určil jsem tě za otce hlučícího davu pronárodnů (Gn 17,3-5). - Mojžíš vystoupil k Bohu. Hospodin k němu zavolal z hory: Toto povíš domu Jákobovu a oznámis synům Izraele: Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě. Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele (Ex 19,3-6). - Pak vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: Pijte z něho všichni. Neboť toto jest má krev, která zpečeňuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů (Mt 26,27-28). - A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá (L 22,20). - Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také

odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku.“ Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to čiňte, kdykoli budete pít, na mou památku“ (1 K 11,23-25).

235. Kde jsou vyjádřena Boží přikázání Staré smlouvy?

Boží přikázání Staré smlouvy jsou vyjádřena v Desateru.

Desatero Božích přikázání (Ex 20,1-17) – (Dt 5,6-21).

236. Je Nová smlouva v Ježíši Kristu zrušením přikázání Desatera?

Nová smlouva v Ježíši Kristu není zrušením přikázání Desatera, nýbrž jejich naplněním, to jest také vyslovením jejich posledního smyslu, i naprostého nároku na zevní a niterný život Božího lidu.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit (Mt 5,17). - Ježíšův poměr k jednotlivým přikázáním (Mt 5,20-48).

237. Jak zní Desatero ve zkrácené podobě?

Desatero ve zkrácené podobě zní takto:

- I. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh. Nebudeš mít jiného boha mimo mne.
- II. Nezobrazí si Boha zpodobením ničeho. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit.
- III. Nezneužiješ jméno Hospodina, svého Boha.
- IV. Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý.
- V. Cti svého otce i svou matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.
- VI. Nezabiješ. (dle hebrejského originálu „Nedopustíš se vraždy.“)
- VII. Nesesmilníš.
- VIII. Nepokradeš.
- IX. Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.
- X. Nebudeš dychtit po ničem, co patří tvému bližnímu.

238. Kde se nám plně otvírá smysl a význam Desatera?

Smysl a význam Desatera se nám plně otvírá v Ježíši Kristu.

A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, jakou má od Otce jednorozéný Syn, plný milosti a pravdy (J 1,14). - Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří (Ř 10,4). - Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona (Ř 13,10). - Nepočináme si jako Mojžíš, který zahaloval svou tvář závojem, aby synové Izraele nespatřili konec té pomíjející záře. Avšak jejich myšlení na tom ustrnulo. Až do dnešního dne zůstává onen závoj při čtení staré smlouvy a zůstává skryto, že je zrušen v Kristu (2 K 3,13-14).

239. Jak zní první přikázání?

První přikázání zní: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh. Nebudeš mít jiného boha mimo mne.

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiného boha mimo mne (Ex 20,2-3).

240. Jaký je smysl prvního přikázání?

V prvním přikázání nás Pán Bůh oslovouje jako náš svatý Pán a Vysvoboditel z otroctví hříchu a ze zajetí smrti a přikazuje nám, abychom ho jako svatého ctili a poslouchali.

Volali jeden k druhému: Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy (Iz 6,3). - Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám (Iz 42,8).

241. Co znamená Boží svatost?

Boží svatost znamená, že Pánu Bohu nemůže být nikdo a nic rovno, a proto jen on má být uctíván a poslouchán jako svatý Bůh.

Nedám průchod svému planoucímu hněvu, nezničím Efrajima, protože jsem Bůh, a ne člověk, jsem Svatý uprostřed tebe; nepřijdu s hněvivostí (Oz 11,9). - Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy? (Ex 15,11). - Nikdo není svatý mimo Hospodina, není nikoho krom tebe, nikdo není skálou jako nás Bůh (1 S 2,2). - Kdo by se nebál tebe, Pane, a nevzdal slávu tvému jménu, neboť ty jediný jsi Svatý; všechny národy přijdou a skloní se před tebou, neboť tvé spravedlivé soudy vyšly najevo (Zj 15,4).

242. Jak zní druhé přikázání?

Druhé přikázání zní: Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit.

Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho, co je nahore na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazuju milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají (Ex 20,4-6).

243. Jaký je smysl druhého přikázání?

V druhém přikázání nám Pán Bůh zakazuje zhotovovat si zpodobení Boha nebo božstev a klanět se jim, to jest přiklánět svá srdce k falešným bohům, které si hříšná touha a fantazie vytváří z bytostí a věcí tohoto světa.

244. Jak nazýváme hřich, který je v druhém přikázání zapovězen?

Hřich, který je v druhém přikázání zapovězen, nazýváme modloslužbou.

Izraelci se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích, a sloužili baalům. Opustili Hospodina, Boha svých otců, který je vyvedl z egyptské země. Chodili za jinými bohy, za božstvy těch národů, které byly kolem nich, a klaněli se jim. Tak Hospodina uráželi (Sd 2,11-12). - Neobracejte se k bůžkům a neodlévejte si sochy bohů. Já jsem Hospodin, váš Bůh (Lv 19,4). - Bůžkové

nadobro vymizejí (Iz 2,18). - Žádný sluha nemůže sloužit dvěma pánum. Neboť jednoho bude nenávidět, a druhého milovat, k jednomu se přidá, a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku (L 16,13). - Pobouření v Efezu (Sk 19,24-28). - Proto umírte své pozemské sklonky: smilstvo, necudnost, vášeň, zlou touhu a hrabivost, která je modloslužbou (Ko 3,5).

245. Ca patří do modloslužby?

Do modloslužby patří služba mamonu, prokazování bohopocty obrázům, sochám a ostatkům, živilům chleba a vína při večeři Páně i knize Písma svatého.

246. Kdy se stává úcta k Písmu svatému modloslužbou?

Úcta k Písmu svatému se stává modloslužbou tehdy, když místo svatého Boha, svobodně k nám ve svědectví Písma přicházejícího, jsou po-važovány za božské kniha a text Písma.

247. Jak zní třetí přikázání?

Třetí přikázání zní: Nezneužiješ jméno Hospodina, svého Boha.

Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez tres-tu toho, kdo by jeho jména zneužíval (Ex 20,7).

248. Jaký je smysl třetího přikázání?

V třetím přikázání nám Bůh zakazuje brát nadarmo jeho jméno, to jest dovolávat se ho a užívat ho bez bázně, úcty a víry.

Nebudete křivě přísahat v mé jménu, sice znesvětíš jméno svého Boha. Já jsem Hospodin (Lv 19,12). - Dále jste slyšeli, že bylo řečeno otcům: „Ne-budeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své.“ Já však vám pravím, abyste nepřísahali vůbec; ani při nebi, protože nebe je trůn Boží; ani při zemi, protože země je podnož jeho nohou; ani při Jeruzalémě, protože je to město velikého krále (Mt 5,33-35).

249. Co rozumí Písmo svaté Božím jménem?

Písmo svaté rozumí Božím jménem Boha samého v jeho zjevení, zvláště v Ježíši Kristu.

Vzdáváme ti chválu, Bože, vzdáváme ti chválu! Tvé jméno je blízko, vypráví se o tvých divech (Ž 75,2). - Potom na místo, které si vyvolí Hospodin, váš Bůh, aby tam přebývalo jeho jméno, budete přinášet všechno, co vám přikazují: své zápalné oběti a oběti svých hodů i desátky a oběť pozdvihovali svých rukou i všechno nejlepší ze svých záslibných darů, které jste Hospodinu přislíbili (Dt 12,11). - Ten vybuduje dům pro mé jméno a já upevním jeho královský trůn navěky (2 S 7,13). - Z něho se raduje naše srdce, my doufáme v jeho svaté jméno (Ž 33,21). - Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal. Byli tvoji a mně jsi je dal; a tvoje slovo zachovali (J 17,6). - V nikom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni (Sk 4,12). - Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí (Fp 2,9-10).

250. Jak zní čtvrté přikázání?

Čtvrté přikázání zní: Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý.

Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách. V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý (Ex 20,8-11).

251. Jaký je smysl čtvrtého přikázání?

Ve čtvrtém přikázání nám Pán Bůh ukládá, abychom ve všední dny pracovali, ale v den Páně a o svátcích k tomu určených abychom obnovovali své svazky s ním v obecenství církve, v něm od práce odpočinuli a tak se utvrdili ve službě jemu celým životem.

Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo (Gn 2,2-3). - Lid tedy sedmého dne odpočíval (Ex 16,30). - Když Ježíš ráno prvního dne po sobotě vstal, zjevil se nejprve Marii z Magdaly, z níž kdysi vyhnal sedm démonů (Mk 16,9). - Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce (J 12,26). - Proto i my, obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme všecku přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytřejme v běhu, jak je nám uloženo (Žd 12,1).

252. Zakazuje čtvrté přikázání všechnu činnost?

Čtvrté přikázání nezakazuje všechnu činnost, nýbrž jako přikázání Boha lásky předpokládá, že věřící smí o dnu odpočinku konat činy, které jsou nutné k zachování zdraví a života a jimiž je prokazováno dobro bližnímu.

Spor o sobotu (Mk 2,23-28). – Uzdravení v sobotu (Mk 3,4-5) - (Mt 12,11-12).

253. Zrušil Pán Ježíš čtvrté přikázání?

Pán Ježíš čtvrté přikázání nezrušil, nýbrž proti zákoníkům a farizeům ukázal správné jeho chápání a plnění.

Podobenství o hostině (L 14,16-21).

254. Jak zní páté přikázání?

Páté přikázání zní: Cti svého otce i svou matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

Cti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh (Ex 20,12).

255. Jaký je smysl pátého přikázání?

V pátém přikázání nám Pán Bůh poroučí ctít rodiče, které nám dal, aby nás naučil základům evangelia, vděčnosti, odpovědnosti, úctě a lásce.

256. Co je v tomto přikázání spojováno s úctou k rodičům?

S úctou k rodičům je v tomto přikázání spojován dlouhý život v zemi zaslíbené, která je předobrazem Božího království, čímž je i nám naznačeno, že úcta k rodičům patří k požadavkům Božího království.

Kdo uhodí svého otce nebo matku, musí zemřít. - Kdo zlořečí svému otci nebo matce, musí zemřít (Ex 21,15.17). - On jím odpověděl: A proč vy přestupujete přikázání Boží kvůli své tradici? Vždyť Bůh řekl: „Cti otce i matku“ a „kdo zlořečí otci nebo matce, ať je potrestán smrtí.“ Vy však učíte: Kdo řekne otci nebo matce: To, čím bych ti měl pomoci, je obětní dar, ten již to nemusí dát svému otci nebo matce. A tak jste svou tradicí zrušili slovo Boží (Mt 15,3-6). - Děti, poslouchejte své rodiče, protože to je spravedlivé před Bohem. Cti otce svého i matku svou je přece jediné přikázání, které má zaslíbení: aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi. Otcové, nedrážďte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána (Ef 6,1-4).

257. Jak zní šesté přikázání?

Šesté přikázání zní: Nezabiješ.

(Ex 20,13).

258. Jaký je smysl šestého přikázání?

V šestém přikázání si Pán Bůh vyhrazuje život každého člověka pro sebe a prohlašuje za hřich vraždu, sebevraždu a válku.

I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. Hospodin řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Odvětil: „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého brat-

ra?“ Hospodin pravil: „Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země“ (Gn 4,8-10). - Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jejž máte od Boha? Nepatříte sami sobě! (1 K 6,19). - On bude soudit pronárody, on ztrestá národy mnohé. I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji (Iz 2,4). - Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: „Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu“. Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu (Mt 5,21-22). - A víte, že Syn Boží se zjevil, aby hřichy sňal, a v něm žádný hřich není (1 J 3,15).

259. Jak zní sedmé přikázání?

Sedmé přikázání zní: Nesesmilníš.

(Ex 20,14).

260. Jaký je smysl sedmého přikázání?

V sedmém přikázání nám Pán Bůh zakazuje všeliké smilstvo, to jest žádosti a skutky tělesné lásky mimo odpovědný a věrný svazek manželský, i každou nečistotu a zvrácenosť.

Bude bydlet s tebou uprostřed tebe na místě, které si zvolí, v některé z tvých bran, kde mu bude dobře. Neutiskuj ho. Žádná z izraelských dcer se nezasvětí smilstvu; ani žádný z izraelských synů se nezasvětí smilstvu (Dt 23,17-18). - Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci (Mt 5,28). - Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím (Ef 5,5). - Což nevíte, že nespravedliví nebudou mít účast v Božím království? Nemylte se: Ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani nemravní, ani zvrácení (1 K 6,9). - Proto umrtvujte své pozemské sklonky: smilstvo, necudnost, vášeň, zlou touhu a hrabivost, která je modloslužbou (Ko 3,5).

261. Jak zní osmé přikázání?

Osmé přikázání zní: Nepokradeš.

(Ex 20,15).

262. Jaký je smysl osmého přikázání?

V osmém přikázání nám Pán Bůh zakazuje osvojovat si, mařit a jakýmkoliv způsobem zcizovat životní prostředky a plody tělesné nebo duchovní práce našich bližních.

Nebudete krást ani obelhávat a podvádět svého bližního (Lv 19,11). - Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými (Ef 4,28). - Když jsme u vás byli, přikazovali jsme vám: Kdo nechce pracovat, ať nejí! (2 Te 3,10). - Ty tedy poučuješ druhého, a sám sebe neučíš? Hlásáš, že se nemá krást, a sám kraděš? (Ř 2,21).

263. Týká se osmé přikázání pouze jednotlivců?

Osmé přikázání se netýká pouze jednotlivců, nýbrž také nespravedlivých společenských rádů, které umožňují vykořisťování člověka člověkem.

Běda! Nevěstkou se stalo město věrné! Bývalo plné práva, přebývala v něm spravedlnost, teď jsou v něm vrahové. Tvé stříbro se stalo struskou, tvé víno je smíšené s vodou, tvoji velmoži jsou umíněnci, spolčenci zlodějů. Kdekdo miluje úplatek a rád bere dary; sirotkovi právo nezjednají a pře vdovy se k nim nedostane (Iz 1,21-23). - A nyní, vy boháči, pláchte a naříkejte nad pohromami, které na vás přicházejí. Vaše bohatství shnilo, vaše šatstvo je moly rozevráno, vaše zlato a stříbro zrezavělo, a ten rez bude svědčit proti vám a stráví vaše tělo jako oheň. Nashromáždili jste si poklady – pro konec dnů! Hle, mzda dělníků, kteří žali vaše pole, a vy jste jim ji upřeli, volá do nebes, a křik ženců pronikl ke sluchu Hospodina zástupů (Jk 5,1-4). - Běda těm, kdo strojí ničemnosti, páchají zlo na svých ložích, dopouštějí se ho za jitřního světla; na to mají dost sil. Žádostivě dychtí po polích – a uchvacují, po domech – a zabírají. Utiskují muže i jeho dům, člověka i jeho dědictví

(Mi 2,1-2). - Pro útlak ponižených, pro sténání ubožáků teď povstanu, praví Hospodin, daruji spásu tomu, proti němuž svévolník soptí (Ž 12,6).

264. Jak zní deváté přikázání?

Deváté přikázání zní: Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.

Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví (Ex 20,16).

265. Jaký je smysl devátého přikázání?

V devátém přikázání nám Pán Bůh zakazuje křivě mluvit proti bližnímu, to jest pomlouvat ho, osočovat a lživě proti němu svědčit.

Nebudete křivě přísahat v mé jménu, sice znesvětíš jméno svého Boha. Já jsem Hospodin (Lv 19,12). - Dále jste slyšeli, že bylo řečeno otcům: Nebudete přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své (Mt 5,33). - Tak i jazyk je malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi. Považte, jak malý oheň může zapálit veliký les! I jazyk je oheň. Je to svět zla mezi našimi údy, poskvŕňuje celé tělo a ničí celý nás život, sám podpalován pekelným plamenem (Jk 3,5-6). - Kéž Hospodin zcela vymýtí ty úlisné rty, jazyk, co se velikásky chvástá, ty, kdo říkají: Nás jazyk převahu nám zaručuje, máme přece ústa. Kdo je naším Pánem? (Ž 12,4-5). - Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všecko zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi (Mt 5,11-12).

266. Jak zní desáté přikázání?

Desáté přikázání zní: Nebudeš dychtit po ničem, co patří tvému bližnímu.

Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu (Ex 20,17).

267. Jaký je smysl desátého přikázání?

V desátém přikázání nám Pán Bůh zakazuje závist nebo hříšnou žádostivost, v nichž si toužíme jakýmkoliv způsobem přivlastnit manželku nebo jiné osoby, hmotné nebo duchovní dary, které z Boží milosti a podle spravedlnosti patří našemu bližnímu.

Josef a jeho bratři (Gn 37,1-36). - Achab vstoupil do svého domu rozmrzely a podrážděný tím, jak s ním Nábot Jizreelský mluvil, když řekl: „Dědictví po svých otcích ti nedám.“ Ulehl na lože, odvrátil tvář, ani chléb nepojedl (1 Kr 21,4). - Davidův pád (2 S 11,1-27). - Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá (1 K 13,4). - Máte-li však v srdci hořkou závist a svárlivost, nechlubte se moudrostí a nelžete proti pravdě. To přece není moudrost přicházející shůry, ale přízemní, živočišná, dábelská. Vždyť kde je závist a svárlivost, tam je zmatek a kdejaká špatnost (Jk 3,14-16).

268. Jaký je smysl celého Desatera?

Smysl celého Desatera je křesťanská láska k Bohu a k bližnímu.

Největší přikázání (Mt 22,37-40). - Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona (Ř 13,10). - Vždyť celý zákon je shrnut v jednom slově: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého! Jestliže však jeden druhého koušete a pozíráte, dejte si pozor, abyste se navzájem nezahubili (Ga 5,14-15). - Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry (1 Tm 1,5).

269. Jak se projevuje křesťanská láska?

Křesťanská láska se projevuje odpovědnou účastí v zápase proti všemu zlu a skutky milosrdenství vůči trpícímu bližnímu, které Ježíš Kristus označil za důkaz lásky vůči Spasiteli a za rozhodující při konečném soudu.

A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. Oblečeť plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat díabolovým svodům. Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá

tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla (Ef 6,10-12). - Tehdy řekne král těm po pravici: ,Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.' - Král odpoví a řekne jím: ,Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrnných bratří, mně jste učinili.' (Mt 25,34-36.40). - Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá (1 K 13,4-7).

270. Jak naplňuje Ježíš Kristus Desatero?

Ježíš Kristus naplňuje Desatero tak, že hříšníkům, kteří jsou vírou v něho spaseni, dává pravou lásku a uschopňuje je plnit Boží přikázání jakožto požadavky lásky.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. - Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského (Mt 5,17.20). - Zacheus (L 19,1-10). - A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán (Ř 5,5). - V tom je totiž láska k Bohu, že zachováváme jeho přikázání; a jeho přikázání nejsou těžká (1 J 5,3).

271. Činí láska Desatero zbytečným?

Láska nečiní Desatero zbytečným, nýbrž nutným, protože ji můžeme uskutečňovat jen plněním Božích přikázání.

Když se vydával na cestu, přiběhl k němu nějaký člověk a poklekl před ním a ptal se ho: „Mistře dobrý, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ Ježíš mu řekl: „Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý, jedině Bůh. Přikázání znáš: Nezabiješ, nezcizolozíš, nebudeš krást, nevydáš křivé

svědectví, nebudeš podvádět, cti svého otce i svou matku!“ (Mk 10,17-19).

- Bohatý muž (L 18,18-23). - Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích (Mt 7,21).

272. Jak jsou možné skutky pravé lásky?

Skutky pravé lásky jsou možné z ospravedlňující víry.

Zacheus (L 19,1-10). - Po jejich ovoci je poznáte. Což sklízejí z trní hrozny nebo z bodláčí fiky? Tak každý dobrý strom dává dobré ovoce, ale špatný strom dává špatné ovoce (Mt 7,16-17). - Stejně tak i víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá. Někdo však řekne: „Jeden má víru a druhý má skutky.“ Tomu odpovím: Ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na skutcích. Ty věříš, že je jeden Bůh. To je správné. I démoni tomu věří, ale hrozí se toho. Neuznáš, ty nechápavý člověče, že víra bez skutků není k ničemu? (Jk 2,17-20). - V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou (Ga 5,6). - Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všecky, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši (Ř 3,21-24).

273. Jaké skutky rozhodnou při konečném soudu?

Při konečném soudu rozhodnou skutky lásky z ospravedlňující víry.

O posledním soudu (Mt 25,31-46). - A vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení (J 5,29).

V. O modlitbě

274. Co je modlitba?

Modlitba je otevření srdce Bohu myšlenkou a slovem díků, oslavy a prosby.

Když se před Hospodinem tolik modlila, Élí dával pozor na její ústa. Chana hovořila jen v srdci a pouze její rty se pohybovaly, ale její hlas nebylo slyšet, takže ji Élí pokládal za opilou. Řekl jí proto: „Jak dlouho budeš opilá? Zanech už vína!“ Ale Chana odpověděla: „Nikoli, můj pane; jsem žena hlučná zarmoucená. Nepila jsem víno ani jiný opojný nápoj, pouze jsem vylevala před Hospodinem svou duši. Nepokládej svou služebnici za ženu ničemnou. Vždyť až dosud jsem mluvila ze své velké beznaděje a žalosti.“ Élí odpověděl: „Jdi v pokoji. Bůh Izraele ti dá, zač jsi ho tak naléhavě prosila.“ (1 S 1,12-17). - Žijte v Kristu Ježíši, když jste ho přijali jako Pána. V něm zapusťte kořeny, na něm postavte základy, pevně se držte víry, jak jste v ní byli vyučeni, znova a znova vzdávejte díky (Ko 2,6-7). - Věrní ať jásají v slávě, ať plesají na svých ložích. Ať svým hrdlem vyvysuší Boha, s dvojsečným mečem v svých rukou (Ž 149,5-6). - Přinášejme tedy skrze Ježíše stále oběť chvály Bohu; naše rty nechť vyznávají jeho jméno (Žd 13,15). - Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno (Mt 7,7).

275. Odkud čerpáme důvěru ve vyslyšení?

Důvěru ve vyslyšení čerpáme ze své důvěry v Boha i z výslovných ujištění svého Spasitele.

Obrať ke mně svou tvář, smiluj se nadé mnou, jsem tak sám, tak ponížený. Mému srdci přibývá souzení. Vyved mě z úzkostí. Pohled na mé pokolení, na moje trápení, sejmi ze mne všechny hříchy. Pohled, jak mnoho je mých nepřátel, jak zavile mě nenávidí. Ochrana můj život, vysvobod mě, ať nejsem zahanben, vždyť se utíkám k tobě (Ž 25,16-20). - Dostalo se jim proti nim pomoci, takže jim byli vydáni do rukou Hagrejci i všichni jejich spojenci; úpěli v boji k Bohu a on jejich prosby přijal, protože v něho doufali (1 Pa 5,20). - Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude

vám otevřeno (Mt 7,7). - Proto vám pravím: Věřte, že všecko, oč v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít. A kdykoli povstáváte k modlitbě, odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil vaše přestoupení (Mt 11,24-25).

276. Jaký význam má modlitba nevyslyšená?

Nevyslyšená modlitba je znamením naší hříšnosti, zkouškou naší víry a školou lepšího poznávání Boží vůle.

Což to nejsou vaše nepravosti, které vás oddělují od vašeho Boha? A vaše hříchy, které způsobily, že skryl tvář před vámi, a neslyší? (Iz 59,2).

- *Hospodin je daleko od svévolníků, kdežto modlitbu spravedlivých vyslychá (Pr 15,29). - Potom jím ovšem neodpovídá, když křičí pro pýchu zlovolných. Bůh přece nedá sluchu falši, Všemocný na to ani nepohlédne, zvláště když o něm prohlašuješ: „Nedívá se na to“. Tvá pře je před ním, jen na něho čekej! (Jb 35,12-14). - Až budou úpět k Hospodinu, neodpoví jím; skryje před nimi tvář v onen čas, jak zasluhují za svoje zlé skutky (Mi 3,4).*

- *Víme, že hříšníky Bůh neslyší; slyší však toho, kdo ho ctí a činí jeho vůli (J 9,31). - Víra kananejské ženy (Mt 15,21-28).*

277. Jak se máme modlit?

Máme se modlit vytrvale, trpělivě, pokorně a odevzdáně do vůle Boží.

O vyslyšení proseb (L 11,5-11). - Podobenství o soudci a vdově (L 18,1-5). - O farizeu a celníkovi (L 18,9-14). - My pak budeme i nadále věnovat všechn svůj čas modlitbě a kázání slova (Sk 6,4). - Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě (J 4,24). - Hospodin je blízko těm, kdo jsou zkrušeni v srdci, zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán (Ž 34,19). - Z naděje se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí (Ř 12,12). - Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu (Fp 4,6). - Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi (Mt 6,10). - Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň (L 22,42).

278. Co je vzorem našich modliteb?

Vzorem našich modliteb je Otčenáš, protože je to modlitba, které nás naučil náš Spasitel.

Jednou se Ježíš na nějakém místě modlil; když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan.“ Odpověděl jím: „Když se modlíte, říkejte: Otče, bud posvěceno tvé jméno. Přijď tvé království...“ (L 11,1-2).

279. Jak zní modlitba Páně?

Modlitba Páně zní: Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Bud' vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

(Mt 6,9-13) – (L 11,2-7).

280. Jak oslovujeme v Otčenáši Pána Boha?

V Otčenáši oslovujeme Pána Boha slovy: Otče náš, který jsi v nebesích.

281. Co toto oslovení vyjadřuje?

Toto oslovení vyjadřuje naši důvěru k Bohu Otci, který je v nebesích, a vyznává, že nikdo jiný a nic jiného není pravým Bohem, protože není Otec a protože není v nebesích.

Tobě bylo odhaleno poznání, že Hospodin je Bůh; kromě něho není žádny jiný. Z nebe ti dal slyšet svůj hlas, aby tě napomenul, na zemi ti dal spatřit svůj veliký oheň a jeho slova jsi slyšel z prostředku ohně (Dt 4,35-36). - Ale nyní, hle, mám svědku na nebesích, můj přímluvce je na výšinách (Jb 16,19). - Toto praví Vznešený a Vyvýšený, jehož přebývání je věčné, jehož jméno je Svatý: „Přebývám ve vyvýšenosti a svatosti, ale i s tím, jenž

je zdeptaný a poníženého ducha, abych oživil ducha ponížených, abych oživil srdce zdeptaných' (Iz 57,15). - A hned tu bylo s andělem množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi; Bůh v nich má zalíbení (L 2,13-14). - A nikomu na zemi nedávejte jméno ,Otec': jediný je váš Otec, ten nebeský (Mt 23,9).

282. Co jsou nebesa?

Nebesa jsou skrytá Boží všudypřítomnost, člověku z jeho vlastní moci nepřístupná, plná Božího světla a slávy.

On jediný je nesmrtelný a přebývá v nepřístupném světle; jeho nikdo z lidí neviděl a nemůže uvidět. Jemu patří čest a věčná moc. Amen (1 Tm 6,16). - Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří? Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš (Ž 139,7-8). - Ale on, plný Ducha svatého, pohleděl k nebi a uzřel Boží slávu i Ježíše, jak stojí po pravici Boží (Sk 7,55). - Proto přijímejte jeden druhého, tak jako Kristus k slávě Boží přijal vás (Ř 15,7).

283. Jak zní první prosba?

První prosba zní: Posvěť se jménu tvé. (Srovnej s ot. a odp. 249.)

284. Kdy se děje posvěcení Božího jména?

Posvěcení Božího jména se děje, když Boha uznáváme jako svatého a vzdáváme mu čest, která mu náleží.

Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám (Iz 42,8). - Vzdejte slávu Hospodinu, svému Bohu, dříve než způsobí tmu, dříve než nohamu naražíte o zšeřelé hory. S nadějí se upínáte k světlu, ale on učinil z něho šero smrti, obestřel je černým mračnem (Jr 13,16). - Ukážu na nich svou svatost před očima mnohých pronárodnů tím, že je přivedu zpět z národů a shromáždím ze zemí jejich nepřátel (Ez 39,27). - Pán, Kristus, budiž svatý ve vašich srdcích. Budte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslýchal o naději, kterou máte (1 Pt 3,15).

285. Kdy se dokonává posvěcení Božího jména?

Posvěcení Božího jména se dokonává, když Boha dobrovolně posloucháme a milujeme.

Dej, at se zas veselím z tvé spásy, podepři mě duchem oddanosti (Ž 51,14). - Vtom jsem uslyšel hlas Panovníka: „Koho pošlu a kdo nám půjde?“ I řekl jsem: „Hle, zde jsem, pošli mne!“ (Iz 6,8). - Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásku bych neměl, jsem jenom dunícíkov a zvučící zvon (1 K 13,1). - A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži (Fp 2,8). - Já jsem tě oslavil na zemi, když jsem dokonal dílo, které jsi mi svěřil (J 17,4).

286. Jak zní druhá prosba?

Druhá prosba zní: Přijď království tvé.

287. Jaký je smysl druhé prosby?

Druhou prosbou prosíme o příchod Božího království v plnosti a tak vyznáváme, že ono není dílem naší zásluhy, nýbrž svobodnou milostí Boží.

Rozpomenou se a navrátí se k Hospodinu všechny dálavy země. Tobě se budou klanět všechny čeledi pronárodi. Vždyť Hospodinu náleží kralovat, i nad pronárody vládnout (Ž 22,28-29). - Ten, od něhož je to svědectví, praví: „Ano, přijdu brzo.“ Amen, přijd, Pane Ježíši! (Zj 22,20). - Kteří dychtivě očekáváte příchod Božího dne! V něm se nebesa roztaví v ohni a živly se rozplustí žárem (2 Pt 3,12).

288. Jak zní třetí prosba?

Třetí prosba zní: Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.

289. Jaký je smysl třetí prosby?

Třetí prosba je doplněním prosby druhé i výrazem naší odevzdanosti do Boží vůle již nyní a ochoty Boha poslouchat.

Na Hospodina slož svoji starost, postará se o tebe a nedopustí, aby se kdy spravedlivý zhroutil (Ž 55,23). - Odešel podruhé a modlil se: Otče můj, není-li možné, aby mne ten kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle (Mt 26,42).

290. Jak zní čtvrtá prosba?

Čtvrtá prosba zní: Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

291. Jaký je smysl čtvrté prosby?

Čtvrtou prosbou prosíme o dostatek pokrmu, v jehož každodenním přijímání chce být s námi přítomen náš ukřížovaný, vzkríšený a oslavěný Pán, aby nás slovem Písma svatého vedl, Duchem svatým posvěcoval, láskou svou sjednocoval a tak k sobě připoutával k věčnému obecenství v království Božím.

Máme v něho pevnou důvěru, že nás slyší, kdykoliv o něco požádáme ve shodě s jeho vůlí (1 J 5,14). - Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mému, tam jsem já uprostřed nich (Mt 18,20). - Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim. Tu se jim otevřely oči a poznali ho; ale on zmizel jejich zrakům (L 24,30-31). - Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechně-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou (Zj 3,20).

292. Jak máme přijímat svůj vezdejší chléb?

Svůj vezdejší chléb máme přijímat s díkůčiněním a modlitbou, ve víře v přítomnost Pána jako chleba života u našeho stolu.

Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu (Fp 4,6). - Oni pak vypravovali, co se jim stalo na cestě a jak se jim dal poznat, když lámal chléb (L 24,35). - Ježíš jim řekl: Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit (J 6,35). - Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu (1 K 10,17). - Neboť všechno, co Bůh stvořil, je dobré a nemá se zavrhnout nic, co se přijímá s díkůvzdáním. Vždyť je to posvěceno Božím slovem a modlitbou (1 Tm 4,4-5).

293. K čemu nás zavazuje křesťanský poměr k vezdejšímu chlebu?

Křesťanský poměr k vezdejšímu chlebu nás zavazuje k ochotě ke společenství hmotných darů i k pilné a poctivé práci, bez níž bychom Boží dar přijímali nevděčně.

Co rukama vytěžíš, budeš i jíst. Blaze tobě, bude s tebou dobré (Ž 128,2). - Když jsme u vás byli, přikazovali jsme vám: Kdo nechce pracovat, ať nej! Teď však slyšíme, že některí mezi vámi vedou zahálčivý život, pořádně nepracují a pletou se do věcí, do kterých jim nic není. Takovým přikazujeme a vybízíme je ve jménu Pána Ježíše Krista, aby žili rádně a živili se vlastní prací (2 Te 3,10-12). - Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými (Ef 4,28).

294. Jak zní pátá prosba?

Pátá prosba zní: Odpust' nám naše viny.

295. Jaký je smysl páté prosby?

Pátou prosbou vyznáváme Bohu své hříchy a prosíme ho o odpuštění našich vin.

Pojďte, projednejme to spolu, praví Hospodin. I kdyby vaše hříchy byly jako šarlat, zbělejí jako sníh, i kdyby byly rudé jako purpur, budou bílé jako vlna (Iz 1,18). - Pohled na mé pokolení, na moje trápení, sejmi ze mne všechny hříchy (Ž 25,18). - Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění (Žd 9,22).

296. Čím je pátá prosba doplněna?

Pátá prosba je doplněna ujištěním: Jako i my odpouštíme našim viníkům.

297. Co vyjadřujeme doplňkem páté prosby?

Doplňkem páté prosby vyjadřujeme svůj závazek Bohu za jeho odpuštění.

Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení (Mt 6,14-15). - O odpouštění (Mt 18,21-22). - Podobenství o nemilosrdném služebníku (Mt 18,23-35). - Nesudě, a nebudeste souzeni; nezavrhuje, a nebudeste zavrženi; odpouštějte, a bude vám odpuštěno (L 6,37). - A kdykoli povstáváte k modlitbě, odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpuštěl vaše přestoupení (Mk 11,25).

298. Jak zní šestá prosba?

Šestá prosba zní: Neuvedě nás v pokušení.

299. Jaký je smysl šesté prosby?

Šestou prosbou prosíme, aby nás Pán Bůh ušetřil příležitostí, které lákají ke hříchu, zejména těžkých protivenství, která svádějí k odpadu od něho.

Bděte a modlete se, abyste neupadli do pokušení. Duch je odhodlán, ale tělo slabé (Mt 26,41). - Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát (1 K 10,13). - Pán však dovede vytrhnout zbožné ze zkoušky, ale nespravedlivé uchovat pro trest v den soudu (2 Pt 2,9). - Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všecko zlé kvůli mně (Mt 5,11). - Proto jsme na vás hrdi v církvích Božích, neboť vaše víra je vytrvalá v každém pronásledování a útisku, které snášíte (2 Te 1,4). - Snášej se mnou všechno zlé jako rádny voják Krista Ježíše (2 Tm 2,3).

300. Jakou víru vyslovujeme šestou prosbou?

Šestou prosbou vyslovujeme víru, že náš Otec vládne i nad všelikým pokušením.

Pán však dovede vytrhnout zbožné ze zkoušky, ale nespravedlivé uchovat pro trest v den soudu (2 Pt 2,9). - Ale Pán je věrný; on vás posílí a ochrání od zlého (2 Te 3,3).

301. Jak zní sedmá prosba?

Sedmá prosba zní: Ale zbab nás od zlého.

302. Jaký je smysl sedmé prosby?

Sedmou prosbou doplňujeme prosbu předešlou, prosíce, aby nás Pán Bůh vysvobodil z moci zla, která po nás sahá pokušením a zmocňuje se nás hříchem.

Kdo prochází zkouškou, ať neříká, že ho pokouší Pán. Bůh nemůže být pokoušen ke zlému a sám také nikoho nepokouší. Každý, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí. Žádostivost pak počne a porodí hřich, a dokonaný hřich plodí smrt (Jk 1,13-15). - Tu jsem viděl, jak z nebe sestupuje anděl, který má v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. Zmocnil se draka, toho dávného hada, toho dábla a satana, na tisíc let jej spoutal, uvrhl do propasti, uzamkl ji a zapečetil, aby již nemohl klamat národy, dokud se nedovrší těch tisíc let. Potom musí být ještě na krátký čas propuštěn (Zj 20,1-3).

303. Jakou víru vyslovujeme sedmou prosbou?

Sedmou prosbou vyslovujeme víru, že v Ježíši Kristu poražená, ale stále ještě se zvedající moc zla je pod vládou Otce, který ji nakonec zničí a tak nás plně vykoupí.

Těch sedmdesát se vrátilo s radostí a říkali: „Pane, i démoni se nám podrobují ve tvém jménu.“ Řekl jim: „Viděl jsem, jak satan padá z nebe jako blesk“ (L 10,17-18). - Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství (Ef 2,15). - V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknutá pečet zaslíbeného Ducha svatého jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy (Ef 1,13-14). - Protože děti spojuje krev a tělo, i on se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž dábla (Žd 2,14). - Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého (1 J 5,19). - Buděte stržízliví! Buděte bdělí! Váš protivník, dábel, obchází jako ,lev řvoucí a hledá,

koho by pohltil (1 Pt 5,8). - Pak smrt i její říše byly uvrženy do hořícího jezera. To je druhá smrt: hořící jezero (Zj 20,14).

304. Jak zní závěr Otčenáše?

Závěr Otčenáše zní: Neboť tvé jest království, i moc i sláva na věky. Amen.

305. Co vyjadřuje závěr Otčenáše?

Závěr Otčenáše vyjadřuje pokoru, poddanost a podřízenost Bohu jako jedinému Pánu a Původci svého království, jemuž naleží veškerá moc a sláva na věky.

Hospodin kraluje navěky a navždy (Ex 15,18). - Tvé jméno budu připomínat po všechna pokolení; proto ti národy budou vzdávat chválu navěky a navždy (Ž 45,18). - Jedinému moudrému Bohu bud' skrze Ježíše Krista sláva na věky věků. Amen (Ř 16,27). - Kdo káže, ať zvestuje slovo Boží. Kdo slouží, ať to činí ze sily, kterou dává Bůh – tak aby se všecko dělo k oslavě Boží skrze Ježíše Krista. Jemu bud' sláva i moc na věky věků. Amen (1 Pt 4,11). - Zatroubil sedmý anděl. A ozvaly se mocné hlasy v nebi: „Vlády nad světem se ujal nás Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“ (Zj 11,15).

306. Co vyjadřuje slovo „amen“?

Slovo „amen“ vyjadřuje naši důvěru v Boha, odevzdanost do jeho vůle i touhu po splnění našich proseb.

VI. O svátostech

307. Co je svátost?

Svátost je jednání, jímž se obecenství věřících v Duchu svatém činně podílí na milosti Božího Slova přítomného skrze slyšené svědectví Písma svatého a svátostné úkony.

308. Čím se liší svátost od kázání?

Svátost se liší od kázání tím, že je obecenstvím, že se děje v činné účasti věřících a že se na ní podílíme více smysly.

309. Čím se svátost od kázání neliší?

Svátost se od kázání neliší svým obsahem, jímž je Slovo Boží.

310. V čem je význam svátosti vedle kázání?

Význam svátosti vedle kázání je v tom, že totéž Boží Slovo, které je v kázání hlásáno a vykládáno, je teprve ve svátosti činně, viditelně a veřejně údy církve přijímáno, spojujíc je v uvědomělé obecenství v Kristu.

311. Co je společným účelem kázání i svátosti?

Společným účelem kázání i svátosti je, aby Slovo Boží v nich k nám přicházející vstoupilo do našich srdcí a mocí Ducha svatého probudilo, oživilo a upevnilo naši víru, dalo nám jistotu spásy a proměnilo náš život k pravé poslušnosti a lásce.

Zjevení na cestě do Emauz (L 24,13-35). - Zacheus (L 19,1-10). - Setník však odpověděl: Pane, nejsem hodn, abys vstoupil pod mou střechu; ale řekni jen slovo, a můj sluha bude uzdraven (Mt 8,8).

312. Co je křest?

Křest je svátost první duchovní obrody, v níž Duch svatý přivtěluje křtěnce jednou pro vždy k Boží církvi a osvojuje mu milost Kristova křtu, kříže a vzkříšení.

Jan Křtitel a Ježíšův křest (Mk 1,4-11). - Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života (Ř 6,4).
- Ježíš odpověděl: Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího (J 3,5). - Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého (Mt 28,19). - Nebot my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem (1 K 12,13).

313. V čem záleží zevní úkon křtu?

Zevní úkon křtu záleží v lití vody na temeno hlavy a ve výroku: „N., křtím tě ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.“

314. Čeho je třeba k prožití křestní obrody?

K prožití křestní obrody je třeba víry.

Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen (Mk 16,16). - Ale když uvěřili Filipově zvěsti o Božím království a o Ježíši Kristu, dávali se pokřtít muži i ženy. Tu uvěřil i sám Šimon, dal se pokřtít, byl stále s Filipem a nevycházel z úžasu, když viděl, jak se tu dějí veliká znamení a mocné činy (Sk 8,12-13). - Jak pokračovali v cestě, přijeli k místu, kde byla voda. Dvořan řekl: „Zde je voda. Co brání, abych byl pokřtěn?“ - Dal zastavit vůz a oba, Filip i dvořan, sestoupili do vody a Filip jej pokřtil (Sk 8,36.38). - Ananiáš šel, vstoupil do toho domu, vložil na Saula ruce a řekl: „Saule, můj bratře, posílá mě k tobě Pán – ten Ježíš, který se ti zjevil na tvé cestě; chce, abys opět viděl a byl naplněn Duchem svatým.“ Tu jako by mu z očí spadly šupiny, zase viděl a hned se dal pokřtit (Sk 9,17-18).

315. Má smysl křest nemluvňat, která víry nejsou schopna?

Křest nemluvňat, která víry nejsou schopna, má smysl, protože Duch svatý v církvi nepůsobí jen ve vědomí, ale i v podvědomí a nevědomí lidí a zasahuje až do jejich života tělesného.

Všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. - Petr jim odpověděl: Obratěte se a každý z vás at přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého (Sk 2,4.38). - Saul vstal ze země, otevřel oči, ale nic neviděl. Museli ho vzít za ruce a dovést do Damašku. Po tři dny neviděl, nic nejedl a nepil (Sk 9,8-9). - At už mi nikdo nepůsobí těžkosti, vždyť já nosím na svém těle jizvy Ježíšovy (Ga 6,17). - Když byla ona a všichni z jejího domu pokřtěni, obrátila se na nás s prosbou: „Jste-li přesvědčeni, že jsem uvěřila v Pána, vejděte do mého domu a buděte mými hosty“; a my jsme její naléhavé pozvání přijali (Sk 16,15).

316. Kdy prožívá křtěnec obrodu vírou?

Je-li křtěnec dospělý, prožívá křestní obrodu vírou při křtu, je-li ne-dospělý, prožívá křestní obrodu vírou až ve svátosti biřmování.

317. Není křest nemluvňat, která nemohou rozhodovat, proti Boží vůli?

Křest nemluvňat, která se nemohou rozhodovat, není proti Boží vůli, neboť Bůh, který je stvořil, chce je také spasit v Ježíši Kristu.

Když to Ježíš uviděl, rozhněval se a řekl jim: Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde (Mk 10,14-15).

318. Proč jsou při křtu přítomni rodiče?

Rodiče jsou při křtu přítomni proto, aby Bohu za dítka děkovali, do jeho ochrany je odevzdali a slíbili, že budou pečovat o jeho život v Kristu.

319. K čemu zavazuje křest?

Křest zavazuje církev, rodiče a kmotry k svědomité křesťanské péči o víru a život pokřtěného, křtěnce samého pak zavazuje k věrnosti Kristu a k životu víry s církví.

Otcové nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána (Ef 6,4). - Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli (Ga 3,26-27). - Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života (Ř 6,3-4).

320. Co je biřmování?

Biřmování je svátost, v níž Duch svatý oživuje a upevňuje víru pokřtěného, který byl řádně vzdělán v evangeliu, činí z něho uvědomělého úda Boží církve skrze vyznání víry a slab věrnosti evangeliu a obdaruje ho radostí a nadšením Kristova vyznavače.

Když apoštоловé v Jeruzalémě uslyšeli, že v Samařsku přijali Boží slovo, poslali k nim Petra a Jana. Oni tam přišli a modlili se za ně, aby také jim byl dán Duch svatý, neboť ještě na nikoho z nich nesestoupil; byli jen pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. Petr a Jan tedy na ně vložili ruce a oni přijali Ducha svatého (Sk 8,14-17).

321. V čem záleží zevní úkon biřmování?

Zevní úkon biřmování záleží v tom, že duchovní, který svátost vyslhuje, klade biřmovanci na hlavu ruce a žehnaje mu křížem na čele, praví: „Přijmi pečet' darů Ducha svatého. Amen.“

322. Co je večeře Páně?

Večeře Páně je svátostný hod lásky, v němž je se svou obcí neviditelně přítomen její ukřižovaný, vzkříšený a oslavěný Pán, aby ji slovem Písma

svatého spravoval, Duchem svým posvěcoval a láskou sjednocoval a tak k sobě připoutával k věčnému obecenství v království Božím.

Poslední večeře Páně (Mt 26,20.26-30; Mk 14,18.22-25; L 22,14-20). - Vzdal díky, lámal jej a řekl: Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku. Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to čiňte, kdykoli budete pít, na mou památku (1 K 11,24-25). - A učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku (Mt 28,20). - Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísim v poslední den. Neboť mé tělo je pravý pokrm a má krev pravý nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. Jako mne poslal živý Otec a já mám život z Otce, tak i ten, kdo mne jí, bude mít život ze mne (J 6,54-57). - A vy jste ti, kdo se mnou v mých zkouškách vytrvali. Já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně, abyste v mému království jedli a pili u mého stolu; usednete na trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele (L 22,28-30). - Vždyť království Boží není v tom, co jíte a pijete, nýbrž ve spravedlnosti, pokoji a radosti z Ducha svatého (Ř 14,17). - Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámem, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu (1 K 10,16-17).

323. V čem záleží zevní úkon večeře Páně?

Zevní úkon večeře Páně záleží v obětování, v zpřítomnění, v lámání chleba a v přijímání chleba s vínem.

324. Co je úkon obětování?

Úkon obětování je pozvedání chleba a kalicha s vínem jakožto znamení Ježíšova těla a krve a díkůvzdání za Ježíše Krista a jeho oběť.

325. Co je úkon zpřítomnění?

Úkon zpřítomnění je liturgické znázornění poslední večeře Páně s použitím chleba a kalicha.

326. Co je úkon lámání chleba?

Úkon lámání chleba je liturgické znázornění a zpřítomnění Ježíšovy oběti za nás a pro nás.

327. Co je přijímání chleba s vínem?

Přijímání chleba s vínem je svátostné znamení, pod nímž shromážděná obec z milosti Ducha svatého vírou přijímá neviditelně přítomného Krista a jeho oběť za nás a pro nás.

328. Které jsou formy večeře Páně?

Večeře Páně je středem pravidelných bohoslužeb podle liturgie, ale může být konána i mimo ně.

329. Které jsou formy zevního přijímání?

Při pravidelných bohoslužbách přijímá za shromážděnou obec kněz, kdežto přijímání celou obcí je obyčejně vázáno na svátost pokání se zpovědí.

330. Je Ježíš Kristus přítomen věřícím jen při společné večeři Páně?

Ježíš Kristus je při společné večeři Páně přítomen obci jako hlava svého těla zvlášť významným způsobem, ale chce být věřícím přítomen při každém shromáždění a společném jidle, je-li to obecenství v jeho jménu.

Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mé, tam jsem já uprostřed nich (Mt 18,20). - Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou (Zj 3,20).

331. Jak je Ježíš Kristus při večeři Páně přítomen?

Ježíš Kristus je při večeři Páně přítomen v moci Ducha svatého těm, kdo v něho věří a vírou jej přijímají v jednotě srdcí s ním.

Budeme pravdiví v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava (Ef 4,15). - Vy však nejste živi ze své sily, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni (Ř 8,9-10). - Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic (J 15,5).

332. Je Ježíš Kristus přítomen v chlebě a víně?

Ježíš Kristus není přítomen v chlebě a víně, ale přichází do našich srdcí skrze svátostnou zvěst, jíž chléb a víno slouží.

333. Co je svátost pokání?

Svátost pokání je jednání, kterým se věřící obec pod mocí Slova Božího připravuje ke svátosti večeře Páně soukromým zpytováním svědomí, lítostí nad hříchy, smířením s Bohem i s bližními, předsevzetím nového života v Kristu a společnou zpovědí.

Od té chvíle začal Ježíš kázat: Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské (Mt 4,17). - Ať tedy všechn Izrael s jistotou ví, že toho Ježíše, kterého vy jste ukřižovali, učinil Bůh Pánem a Mesiášem. Když to slyšeli, byli zasaženi v srdci a řekli Petrovi i ostatním apoštólům: „Co máme dělat, bratři?“ Petr jim odpověděl: „Obratě se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého“ (Sk 2,36-38). - Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není. Jestliže vyznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očišťuje nás od každé nepravosti (1 J 1,8-9). - Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou (J 20,23). - Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar (Mt 5,23-24).

334. V čem záleží zevní úkon pokání?

Zevní úkon pokání záleží v tom, že duchovní klade otázky, na něž obec odpovídá přiznáním hříchů, vyznáním lítosti a slibem nápravy a modlí se s duchovním za odpuštění.

335. Je možná a nutná soukromá zpověď?

Soukromá zpověď je možná jako součást a doplnění svátosti pokání a v některých případech je nutná.

336. Čím je duchovní po zpovědi vázán?

Duchovní je po zpovědi vázán zpovědním tajemstvím.

337. Co je manželství?

Manželství je svátost, v níž se muž a žena v lásce navždy spojují a jsou Duchem svatým posvěcováni, aby byli Božím obrazem v Kristu, nástrojem Stvořitele ke vzniku nových lidských bytostí a základem rodiny podle Boží vůle.

Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. A Bůh jim požehnal a řekl jim: Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hybe (Gn 1,27-28).

338. V čem záleží zevní úkon svátosti manželství?

Zevní úkon svátosti manželství záleží v tom, že manželé uprostřed věřící obce si před Bohem slibují manželskou lásku, věrnost a oddanost a pijí společně z kalicha na znamení slibu obětavé lásky.

339. Co je útěcha nemocných?

Útěcha nemocných je svátost, v níž těžce nemocný je Duchem svatým posilován skrze Slovo Boží a modlitbu a potěšován ve víře v život věčný v Ježíši Kristu.

Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve, ti ať se nad ním modlí a potírají ho olejem ve jménu Páně. Modlitba víry zachrání nemocného, Pán jej pozdvihne, a dopustil-li se hřichů, bude mu odpusťeno (Jk 5,14-15).

340. V čem záleží zevní úkon útěchy nemocných?

Zevní úkon útěchy nemocných záleží v čtení Písma svatého, v modlitbách přítomných a v znamenání nemocného křížem.

341. Které svátosti se připojují k útěše nemocných?

K útěše nemocných se připojují svátost pokání a svátost večeře Páně.

342. Co je svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva je svátost, v níž Boží církev na modlitbách přenáší služby svého kněžství na osoby způsobilé a osvědčené, a v níž Duch svatý přistupuje ke svěcenci, aby dokonal jeho vnitřní povolání ke kněžskému poslání.

Ježíš jim znovu řekl: „Pokoj vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás.“ Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého“ (J 20,21-22). - Celé shromázdění s tímto návrhem rádo souhlasilo, a tak zvolili Štěpána, který byl plný víry a Ducha svatého, dále Filipa, Prochora, Nikánora, Timóna, Parména a Mikuláše z Antiochie, původem pohana, který přistoupil k židovství. Přivedli je před apoštoly, ti se pomodlili a vložili na ně ruce (Sk 6,5-6). - Když konali bohoslužbu Pánu a postili se, řekl Duch svatý: „Oddělte mi Barnabáše a Saula k dílu, k němuž jsem je povolal.“ A tak po modlitbách a postu na ně vložili ruce a vyslali je k dílu (Sk 13,2-3). - V každé té církvi ustanovili starší a v modlitbách a postech svěřili učedníky Pánu, v kterého uvěřili (Sk 14,23).

343. V čem záleží zevní úkon svěcení kněžstva?

Zevní úkon svěcení kněžstva záleží v tom, že zástupci církve vzkládají na svěcence ruku, říkajíce: „Osvěcuj a posiluj tě Bůh Duchem svým svatým, amen.“

344. V čem záleží kněžství Boží církve?

Kněžství Boží církve záleží v milosti vyvolení k obětnímu obecenství v jediné pravé oběti Ježíše Krista a tak i k účasti věčného života v Ježíši Kristu vzkříšeném a oslaveném i v poslání zvěstovat spásu všem lidem.

Výzva k cestě do odpočinutí (Žd 3,1-14). - I vy budete živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem a přinášeli duchovní oběti, milé Bohu pro Ježíše Krista. - Vy však jste „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla (1 Pt 2,5,9). - A řekl jim: Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření (Mk 16,15).

345. Co znamená přenesení služeb kněžství na svěcence?

Přenesení služeb kněžství na svěcence znamená pověření k všeestranné péči o obětní obecenství obce zvláště konáním bohoslužeb, hlásáním Slova Božího, vysluhováním svátostí a pastýřskou službou.

Starejte se jako pastýři o Boží stádce u vás, ne z donucení, ale dobrovolně, jak to Bůh žádá, ne z nízké zíšnosti, ale s horlivou ochotou, ne jako páni nad těmi, kdo jsou vám svěřeni, ale budete jim příkladem (1 Pt 5,2-3). - Nezanedbávej svůj dar, který ti byl dán podle prorockého pokynu, když na tebe starší vložili ruce (1 Tm 4,14).

346. Pomíjí přenesením služeb na svěcence kněžství Boží církve?

Přenesením služeb na svěcence kněžství Boží církve nepomíjí, nýbrž je zajišťováno péčí vysvěcených kněží o ně.

347. Co je podmínkou vnitřního povolání a posvěcení kněze?

Podmínkou vnitřního povolání a posvěcení kněze je jeho osobní modlitební a myšlenkový zápas o ně nad Písmem svatým i neustálé vnitřní rozněcování milosti, která mu byla dána vzkládáním rukou.

Proto ti kladu na srdce, abys rozněcoval oheň Božího daru, kterého se ti dostalo vzkládáním mých rukou (2 Tm 1,6).

348. Má církev vedle svátostí i jiné obřady?

Vedle svátostí má církev i obřady mimosvátostné (např. pohřeb), které jsou zvlášť vhodnou příležitostí k hlásání Božího Slova.

Stručný komentář k Základům víry CČSH a některým jejich formulacím

Schváleno 6. zasedáním VIII. řádného sněmu dne 18. 10. 2014

I. Víra Církve československé husitské v současném ekumenickém kontextu

Věříme v jediného Boha Otce i Syna i Ducha svatého, pramen dokonalé lásky, jednoty a života, jak je dosvědčen v Písmu a v starokřesťanské tradici, zejména v Apoštolském a Nicejsko-cařihradském vyznání. Tímto vyznáváním jsme včleněni do ekumenického společenství všech křesťanských církví.

Věříme v Boha Otce, Stvořitele všeho. Věříme, že v jeho stvořitelském záměru i činu spočívá počátek a cíl všeho a že v něm všechno nalézá i svůj trvalý smysl a plnost.

Doznáváme, že vztah člověka k Bohu je porušen a zatemněn hříchem.

Bůh však člověka a celé tvorstvo ve své dobroti a lásce nenechává na pospas ničivé moci hříchu, sestupuje do lidských dějin, povolává si svůj lid, starozákonní Izrael, aby skrze něj pozval a přivedl všechno tvorstvo zpět k sobě a připravil je na přijetí plnosti života v Pánu Ježíši Kristu.

Věříme, že tento Boží vstup do lidských dějin a jeho jednání ke spásce lidí a všeho stvoření vrcholí v životě a díle Ježíše z Nazareta, kterého společně vyznáváme jako Pána a Spasitele podle Písem.¹

Věříme, že toto Boží dílo záchrany člověka, dokonané Ježíšovou smrtí kříže, jeho vzkříšením a sesláním Ducha svatého, se v moci Duha svatého zpřítomňuje, aktualizuje a šíří prostřednictvím jedné, svaté, obecné a apoštolské Boží církve, Kristem povolané a zmocněné.

Očekáváme konečné završení Božího spásného díla eschatologickým zjevením Boží slávy a plným nastolením Božího království, kdy bude „Bůh všechno ve všem“ (1 K 15,28).

¹ Srov. tzv. věroučnou bázi SRC: „jako Boha a Spasitele podle Písem Starého i Nového zákona“

II. Teologické důrazy Církve československé husitské

1. Společnou víru založenou v Písmu a starokřesťanské tradici žijeme, vyznáváme a vyjadřujeme ve spojitosti s duchovními tradicemi našeho národa, zejména s tradicí české reformace (husitství a Jednota bratrská) a též tradicí katolického modernismu, v němž má Církev československá husitská své historické kořeny.

2. Z těchto zdrojů a témoto cestami se utvořila vlastní tradice Církve československé husitské, kterou chápeme jako specifickou součást a jako nás příspěvek k ekumenickému společenství církví. Součástí této vlastní tradice Církve československé husitské jsou také vlastní formulace vyznání víry Velké krédo ČČSH používané při liturgii a Malé krédo používané při katechezi. Tato kréda chápeme jako aktualizaci starokřesťanských vyznání víry.

3. Charakteristické rysy tradice Církve československé husitské:

- 1) svrchovanou autoritou církve i každého věřícího je Duch Kristův,
- 2) základem a cílem liturgie je rozhovor a sjednocení s Kristem obětovaným a vzkříšeným, jejím Pánem a Zachráncem,

3) obecné i svátostné kněžství mají základ v kněžství Kristově, v povolání od Krista a ve společné službě Kristu i lidem.

4. Důrazem na svrchovanost Ducha Kristova vyjadřujeme přesvědčení, že nejvyšší autoritu ve věcech nauky a praxe církve i osobního života věřících představuje vzkříšený Pán Ježíš Kristus, dosvědčený Písmem, v Duchu svatém přítomný a jednající ve své církvi. Duch Kristův oživuje literu Písma, uvádí Boží církev do veškeré pravdy a probouzí víru v srdci člověka. Důrazem na Ducha Kristova se nestavíme proti učitelskému úřadu církve ani proti tradici či textu Písma, nýbrž tyto skutečnosti stavíme pod autoritu a moc vzkříšeného Krista. Z důrazu na svrchovanost Ducha Kristova vyplývá též princip svobody svědomí, kterou chápeme ne jako libovůli, nýbrž jako svobodnou poslušnost a podřízení se autoritě Krista jako nejvyššího Pána, který promlouvá v Písmu a náboženské zkušenosti církve.

5. Teologická tradice Církve čs. husitské se utvářela od počátku v zápasu o nové porozumění některým formulacím Písma i starokřesťanské tradice a v úsilí o jejich interpretaci. Tím nechtěla zpochybnit zvěstný obsah krédu a dalších věroučných textů, ale vyrovnat se s pojmovým aparátem a myšlenkovými systémy, ze kterých tato vyjádření pocházejí.

6. Centrálními body liturgie jsou čtení Písma s výkladem, modlitba a zpřítomnění Poslední večeře Páně. Věříme, že se vzkříšený Kristus jako Pán a hlava církve s celým svým spásným dílem ze své iniciativy a věrnosti na základě svých zaslíbení mocí Ducha svatého stává v liturgickém úkonu církve reálně přítomným a jednajícím zcela jedinečným způsobem. Jeho povahu vyjádřil sám Ježíš: „Toto je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.“ (Jan 15,12n).

7. Ze své milosti povolává Kristus Ježíš v Duchu svatém věřící ve svátosti křtu k obecnému a ve svátosti svěcení kněžstva ke svátostnému kněžství a obdaruje je charismaty, dary Ducha svatého k budování církve, svého těla, jehož je hlavou. Duchovní i volení laikové se proto rovným dílem podílejí na správě všech struktur církevní organizace.

8. Vysluhování svátostí a pravomoci spojené s odpovědností za řádné zvěstování, vyučování, konání bohoslužeb a veškeré pastýřské péče jsou svěřeny vysvěceným duchovním (jáhnům, kněžím a biskupům).

9. Svou službou připravují rady starších a členy náboženských obcí ke službě ve světě.

III. Význam Základů víry v dějinách Církve československé husitské

1. Naukový vývoj Církve československé husitské dospěl k vytvoření (1954-1958) věroučného dokumentu zvaného Základy víry Církve československé husitské a jeho následnému schválení na VI. sněmu (1971) za oficiální naukovou normu Církve čs. husitské.

2. V době tvrdého ateistického útlaku posloužily Základy víry k posílení a upevnění biblické orientace v Církvi československé husitské, k obnovení a pochopení trvalého smyslu a nezastupitelného místa církve v Božím spásném dějství, jakož i vytvoření ekumenicky otevřené nauky a praxe.

3. Konstatujeme, že Základy víry mají trvalý a stále platný význam pro víru, život i teologii Církve československé husitské. V tomto smyslu jsou nadále „základem věrouky i východiskem pro neustálou aktualizaci evangelia v následující generaci“ (Předmluva).

4. Současně se však při diskusi nad Základy víry ukazuje potřeba určité formulace vyložit a vyjádřit v nových souvislostech.

Vyjádření a výklad některých formulací Základů víry obsahuje tento předkládaný text ve své IV. části. Tato část nepodává komplexní výklad současné nauky Církve československé husitské, nýbrž jen rozpracovává některá konkrétní téma obsažená ve sněmem schváleném znění Základů víry.

IV. Vyjádření k některým konkrétním otázkám

1. Boží církev jako tělo Kristovo

Text Základů víry:

27. Kdo je „hlavou“ Boží církve?

„Hlavou“ Boží církve je Kristus, který ji vede, oživuje a řídí svým Duchem skrze svědeckví Písma svatého a svátosti jako své tělo.

Ef 1,22-23; Ef 4,15-16; Ko 1,18

28. Co vyjadřujeme obrazem těla a jeho hlavy?

Obrazem těla a jeho hlavy vyjadřujeme úzké duchovní obecenství Boží církve s Kristem jako svým Pánem.

1 K 12,27; Ř 12,4; Ef 1,20.22-23

Komentář:

Biblický obraz církve jako těla Kristova, jehož hlavou je obětovaný, vzkříšený a oslavený Kristus, představuje trvalý a základní ekleziologický důraz Církve československé husitské.

Církev jako tělo Vzkříšeného oživované Duchem svatým je jedinečným nástrojem, jímž Vzkříšený Kristus v tomto světě koná spásné Boží dílo až do jeho naplnění ve věčnosti.

Obraz hlavy a těla vyjadřuje jednak „úzké duchovní obecenství Boží církve s Kristem“, ale současně také Kristovu svobodnou vládu nad církví, jakož i podřízenost a odpovědnost, kterou církev vůči Kristu jako svému Pánu má.

2. Základem Boží církve je obecenství s Bohem a účast na Božím spásném díle

Text Základů víry:

6. Co jest Boží církev?

Boží církev jsou ospravedlnění hříšníci žijící v osobním obecenství s Bohem v Kristu a v bratrství společného života v místních křesťanských obcích obnovovaných Slovem Božím a liturgickým společenstvím večeře Páně.

1 K 6,11; Ef 2,19-21; 1 K 12,25-26; 1 K 10,16-17

31. Na čem je založeno obecenství Boží církve?

Obecenství Boží církve je založeno na oběti Ježíše Krista ukřížovaného a potom vzkršeného a oslaveného, jehož smrti i věčného života je účastno vírou.

Ř 3,21-25; 1 K 2,2; Žd 7,26-27; 1 P 1,3,18-19; 1 K 15,14. 20; J 12,27-28; Sk 3,13; Ř 5,17

Komentář:

Výraz „obecenství“ znamená vzájemnou účast a sdílení, společenství založené na osobních vztazích, soucití a ochotě se jeden za druhého obětovat. Označuje tedy jednotu v lásce. Dokonalým obecenstvím je společenství Otce, Syna i Ducha svatého.

Bůh se v Kristu, v jeho životě i evangeliu, v oběti kříže, vzkršení a seslání Ducha konkrétně a jednou pro vždy vydává lidem, chce se s nimi sdílet a nabízí jim účast na Božím životě.

Církev je účastí na těle a krvi Kristově (1 K 10,16-17) a v naději též účasti na Kristově slávě.

Výrazem vzájemného obecenství s Bohem prostřednictvím Krista je slavení večeře Páně.

Církev je dějinným znamením přijetí jedinečného Božího sebedarování v Kristu a účasti člověka ve víře na něm.

Je základem nových vztahů a obnovené jednoty mezi lidmi.

Obecenství církve tak má svůj základní vertikální rozměr (mezi Bohem a člověkem), avšak jeho ovoce se projevuje i v rozměru horizontálním (mezi lidmi a stvořením), neboť Bůh se stal v Kristu Ježíši člověkem a setkává se s námi v našich bližních a v našem světě. Tak se obecenství církve stává znamením jednoty všeho a všech pod Kristovou vládou (Ef 1,10; 1,22-23), která

má svůj počátek v seslání Ducha svatého o letnicích a bude dokonána v jeho druhém příchodu ve slávě.

3. Historickým původem Boží církve je kruh učedníků

Text Základů víry:

4. Jak vznikla církev Kristova?

Církev Kristova vznikla tak, že Pán Ježíš Kristus si vyvolil, vyučil, k účasti a dílu na Božím království posvětil, novou smlouvou ve své oběti zavázal a posláním své církve pověřil kruh učedníků, jejž po svém vzkříšení Duchem svatým obdařil, rozmnožil a zůstal s ním spjat svou ustavičnou přítomností.

Mk 3,13-19; L 22,19-20; J 15,16; J 20,22; Mt 28,20

Komentář:

Počátkem církve Kristovy je kruh prvních učedníků, které Ježíš vyvolil, zmocnil, připravil a po svém vzkříšení vyslal do celého světa. Zvěstování evangelia má svůj původ v apoštolském kruhu a v něm má i svou normu.

Církvi československé husitské se otevírá smysl a význam toho, co je tradičně nazýváno apoštolskou posloupností. Chápeme to jako věrné dynamické setrvávání církve v nauce apoštolů (Sk 2,42), za něž nesou zodpovědnost především biskupové.

Akt svěcení je výrazem jednoty církve od apoštolů po Druhý Kristův příchod.

Církev československá husitská se v rámci ekumenických rozhovorů o vzájemném uznání ordinované služby neuzavírá dialogu o apoštolské posloupnosti v souvislosti s pojetím úřadu. Předpokládáme, že bude zachováno její pojetí církve a ordinované služby a tím nebude zpochybňena její dosavadní praxe.

4. Základní podobou Boží církve je místní obec

Text Základů víry:

5. Kolik jest církví Božích?

Boží církev je jen jedna, ale žije pouze v útvarech místních obcí, které proto Nový zákon nazývá také církvemi.

1 K 1,2; Ř 16,16

Komentář:

Každá jednotlivá obec je církví Boží jen ve své otevřenosti a společenství s ostatními místními obcemi. Základy víry tak označují konkrétní místní společenství, které se setkává k modlitbě, zvěstování Božího slova a ke slavení večeře Páně.

Výraz „místní obec“ má v Základech víry jiný význam než církevně-právní termín „náboženská obec“.

5. Vztah církve k Izraeli

Text Základů víry:

3. Proč jest církev Kristova církví Boží?

Církev Kristova jest církví Boží proto, že ji jako dědičku Boží církve izraelské svolává, oživuje a spravuje v Ježíši Kristu Bůh sám.

Jr 23,3; Jr 31,33; Ř 11,5; Žd 1,2; J 10,30; Mt 5,17; Ga 3,7

74. Kdo byl Izrael?

Izrael byl první církví, kterou si Pán Bůh svolal, vedl, smlouvou svou zavázal a Slovem svým káral i utěšoval, aby byla jeho lidem uprostřed hříšného lidstva.

Dt 26,18-19; Iz 1,2-4; Iz 43,1-3; Ř 11,1-2.5-6

Komentář:

Na základě Písma (Ř 11,1.11-12.25-26) jsme přesvědčeni, že vyvolení Božího lidu Izraele dál trvá a že má spolu s církví Kristovou své místo v Božím plánu spásy.

6. Kristův lidský původ (Kristova dějinná existence)

Text Základů víry:

134. Co soudíme o Ježíšově lidském původu?

O Ježíšově lidském původu soudíme, že Ježíš byl synem Josefovým a Mariiným.

Mt 13,55-56; Mk 6,3; L 4,22; J 1,45; J 6,42

135. Jakou zvěst přináší evangelní vyprávění o Kristově zrození z Panny?

Evangelní vyprávění o Kristově zrození z Panny přináší zvěst, že Bůh si Mesiáše svého království formoval od jeho vstupu do tohoto světa v dokonalé jednotě s ním.

Mt 1,1-25; L 1,5-2,20

Komentář:

Výpověď Základů víry odráží Ježíšův právní stav v rámci židovství.

Vycházel z rodiny Josefa a Marie z Nazareta (Mt 13,55-56). Současně však Písmo hovoří i o Ježíšově původu v Otci (viz zejména J 1,1, dále např. Jan 7,27nn).

Podle biblického svědectví jsou Ježíšovo početí z Ducha svatého a podivuhodné narození z Marie jedinečným způsobem spjaty s Boží mocí v Duchu svatém. Jsou znamením nového počátku v hříšném lidstvu, vycházejícího čistě z iniciativy Boží.

Marie zosobňuje a zastupuje společenství věrných Božího lidu, očekávající a přijímající naplnění Božích zaslíbení.

Je nám tu zvěstováno jedinečné tajemství, které ve víře vděčně přijímáme.

7. Ježíšovo vzkříšení a prázdný hrob

Text Základů víry:

148. Je vzkříšený Ježíš Kristus podle naší víry tělo nebo Duch?

Vzkříšený Ježíš Kristus podle naší víry není tělo, nýbrž Duch.

Sk 9,3-7; 2 K 3,17-18

149. Co soudíme o Ježíšově prázdném hrobu a tělesném zmrvýchvstání?

O Ježíšově prázdném hrobu a tělesném zmrvýchvstání soudíme, že jsou plodem pozdější víry.

Mt 28,5-6; L 24,1-3; J 20,2

150. Co podání o prázdném hrobu a tělesném zmrvýchvstání vyjadřuje?

Podání o prázdném hrobu a tělesném zmrvýchvstání vyjadřuje skutečnost, že Ježíš Kristus jako prvotina vzkříšených nezůstal ve

smrti, ale byl vzkříšen, a že Vzkříšený je totožný s Ježíšem Nazaretským.

Komentář:

Základy víry svým vyjádřením v ot. 149 nechťejí zpochybňovat fakt prázdného hrobu.² Víra učedníků ve zmrvýchvstání Kristovo nebyla založena na víceznačném faktu prázdného hrobu, nýbrž na osobním setkání učedníků se Vzkříšeným.

Toto setkání představuje zkušenosť nového druhu, kterou nazýváme eschatologickou. Vzhledem k charakteru této zkušenosnosti bude každá lidská výpověď o ní shledána nedokonalou a nedostatečnou. Přesto o ní nelze mlčet. Přijímání, sdílení a dosvědčování této zkušenosnosti tvoří základ života Boží církve.

Základy víry vyjadřují reálnou dimenzi setkání učedníků se Vzkříšeným dosvědčeného evangelii. Vyjadřují tak, že Vzkříšený i se svým tělem nezaujímá v „nebi“ určitý prostor, ale patří do jiné dimenze.³

Z hlediska biblické antropologie tvoří člověk jednotu těla, duše i ducha. Není izolovaným jedincem, ale žije v síti vzájemných vztahů. Vzkříšení a spásy se týkají celého člověka i všech jeho vztahů. Tento aspekt vzkříšení vyjadřují Základy víry ot. 201.

Vzkříšením dochází mocí Boží lásky k transformaci „těla fyzického“ v „tělo duchovní“ (1 K 15,42-45). Výraz „duchovní tělo“ znamená „zcela naplněný Duchem svatým“ a označuje nové bytí v Božím království.

Věříme, že proniknutí veškeré skutečnosti, včetně hmoty, Duchem, je cílem spásného Božího dění a představuje absolutní budoucnost celého vesmíru. Tak je třeba rozumět i místům, kde se v Základech víry hovoří o *zduchovnění* (zejména ot. 200).

Základy víry ot. 148 pojednávají o tématu vztahu Vzkříšeného a Ducha svatého. Každé setkání se Vzkříšeným je zkušenosť v Duchu svatém. Skrže Ducha svatého Vzkříšený Kristus dál jedná v církvi a prostřednictvím církve v dějinách (viz např. celá kniha Skutků apoštolských).

² viz: Trtík, Z.: Uvedení do Základů víry. in Theologická revue 1/2004 s. 109n.

³ viz: Trtík, Z.: Uvedení do Základů víry. in Theologická revue 1/2004 s. 109n.

8. Vzkříšení, věčnost a čas

Text Základů víry:

184. Kdy se děje vzkříšení?

Vzkříšení se děje hned po smrti.

L 16,22-23; L 23,42-43; srov. J 5,25-29; 1 Te 4,15-18

Komentář:

Dotýkáme se skutečností přesahujících obzor naší pozemské zkušenosti. Proto i naše výpovědi jsou nedokonalé a nedostatečné.

Věříme, že Ježíš Kristus svým dílem zlomil osten smrti i pro nás a díky účasti na Boží spáse v Kristu patříme i my Bohu v životě i ve smrti. Nikdo a nic v celém tvorstvu nemůže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu (viz. Ř 8,38-39). To je základní jistota *podle Písem* (1 K 15,3-4).

Smrt chápeme jako ukončení pozemského života a jeho zpečetění ke konečnému soudu. V Kristu se smrt stává přechodem z časnosti do věčnosti a setkáním s Bohem tváří v tvář (viz 1 K 13,12). Přechodem do věčnosti ztrácejí pozemská časová měřítka význam.

V této souvislosti se v církvi též diskutuje otázka modliteb za zesnulé, k níž se Základy víry nevyjadřují.

Liturgická modlitba za zesnulé v Pánu (*memento defunctorum*) patří k velmi staré křesťanské tradici. Křesťané tak poroučeli své zemřelé Bohu s prosbou, aby se jim dostalo podílu na slávě vzkříšení a života věčného. Církev československá tuto praxi liturgických modliteb za zesnulé převzala a stále ji drží. Liturgickou modlitbou za zesnulé vyjadřujeme víru, že společenství církve i působení lásky a Božího milosrdenství přesahují hranice života a smrti, času i věčnosti.

9. Večeře Páně, zejména otázka Kristovy přítomnosti ve večeři Páně

Text Základů víry:

330. Je Ježíš Kristus přítomen věřícím jen při společné večeři Páně?

Ježíš Kristus je při společné večeři Páně přítomen obci jako hlava svého těla zvlášť významným způsobem, ale chce být věřícím přítomen

při každém shromáždění a společném jídle, je-li to obecenství v jeho jménu.

Mt 28,20; Zj 3,20

331. Jak je Ježíš Kristus při večeři Páně přítomen?

Ježíš Kristus je při večeři Páně přítomen v moci Ducha svatého těm, kdo v něho věří a vírou jej přijímají v jednotě srdcí s ním.

Ef 4,15; Ř 8,9-10; J 15,5

332. Je Ježíš Kristus přítomen v chlebě a víně?

Ježíš Kristus není přítomen v chlebě a víně, ale přichází do našich srdcí skrze svátostnou zvěst, jíž chléb a víno slouží.

Komentář:

Církev československá husitská vyznává reálnou přítomnost Krista ve svátosti večeře Páně. Kristus Ježíš se svým spásným dílem, stává se na základě svého příslibu mocí Ducha svatého v liturgickém jednání církve osobně a zcela jedinečně přítomným.⁴ Dává se Otci i lidem a jedná ke spásce všech.

Křesťanské obce i jednotliví křesťané mají skutečnou účast na Kristu a jeho díle spásy.

V dějinách křesťanů došlo k jednostrannému důrazu na živly večeře Páně. Základy víry (ot. 332) kladou důraz na eucharistické společenství.

Chléb a kalich s vínem jsou znamením a potvrzením Kristovy svátostné přítomnosti ve společenství církve slavící večeři Páně.

10. Vztah ke svátostným živlům

Text Základů víry:

245. Co patří do modloslužby?

Do modloslužby patří služba mamonu, prokazování bohopocty obrazům, sochám a ostatkům, živlům chleba a vína při večeři Páně i knize Písma svatého.

⁴ Teologické pojmosloví Církve československé husitské pro tuto skutečnost užívá také výrazu „kvalifikovaná přítomnost“.

Komentář:

Ze způsobu, jakým Církev československá husitská chápe večeři Páně, vyplývá *uctivý a zbožný vztah také ke svátostním živlům a liturgickým předmětům*.⁵

Formulace Základů víry se dotýká také ekumenických vztahů.

Respektujeme praxi a formy zbožnosti jiných církví, i když je nesdílíme.

11. Zástupné přijímání kněze

Text Základů víry:

329. Které jsou formy zevního přijímání?

Při pravidelných bohoslužbách přijímá za shromážděnou obec kněz, kdežto přijímání celou obcí je obyčejně vázáno na svátost pokání se zpovědí.

Komentář:

Praxe zástupného přijímání již léta neodpovídá životu našich náboženských obcí. Věřící mají možnost přistoupit k večeři Páně každou neděli nebo i častěji.

12. Kněžství

Text Základů víry

342. Co je svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva je svátost, v níž Boží církev na modlitbách přenáší služby svého kněžství na osoby způsobilé a osvědčené a v níž Duch svatý přistupuje ke svěcenci, aby dokonal jeho vnitřní povolání ke kněžskému poslání.

J 20,21-22; Sk 6,5-6; Sk 13,2-3; Sk 14,23

343. V čem záleží zevní úkon svěcení kněžstva?

Zevní úkon svěcení kněžstva záleží v tom, že zástupci církve vzkládají na svěcence ruku, říkajíce: „Osvěcuj a posiluj tě Bůh Duchem svým svatým, amen.“

⁵ Trtík, Z.: Uvedení do Základů víry in Theologická revue 1/2004 s. 115: „Liturgie dr. Farského předpokládá mnohem uctivější a zbožnější vztah k svátostné kněžské službě a k svátostním živlům chleba a vína, než jaký je dosud běžný.“

344. V čem záleží kněžství Boží církve?

Kněžství Boží církve záleží v milosti vyvolení k obětnímu obecenství v jediné pravé oběti Ježíše Krista a tak i k účasti věčného života v Ježíši Kristu vzkříšeném a oslaveném, i v poslání zvěstovati spásu všem lidem.

Žd 3,1-14; 1 Pt 2,5.9; Mk 16,15

345. Co znamená přenesení služeb kněžství na svěcence?

Přenesení služeb kněžství na svěcence znamená pověření k všeestranné péci o obětní obecenství obce konáním bohoslužeb, hlásáním Slova Božího, vysluhováním svátostí a pastýřskou službou.

1 Pt 5,2-3; 1 Tm 4,14

Komentář:

K otázce služby, obecného a svátostného kněžství se vyjadřuje církev v dokumentu zvaném Služby v církvi.

Pravým knězem Božího lidu je Kristus sám. Na Kristově kněžství se podílejí všichni pokřtění (kněžství Boží církve neboli obecné kněžství). Od kněžství Ježíše Krista a Boží církve jako jeho těla se odvozuje také kněžství svátostné. Jeho posláním je budování církve a péče o duchovní růst pokřtěných.

Služby obecného i svátostného kněžství v Církvi československé husitské chápeme jako podíl na univerzální kněžské službě celé Boží církve.

Církev při přenášení služeb svého kněžství ve svátosti svěcení koná ve jménu Pána církve. Vysvěcený kněz je služebníkem Krista i Boží církve. Kněžskou službu vykonává vždy v konkrétním společenství jako součásti církve Boží.

Svátostný akt svěcení je neopakovatelný a trvale zavazuje kněze, aby svou službu rozvíjel a uplatňoval ve společenství Boží církve. Výkon služby se uskutečňuje po pověření ze strany příslušného církevního orgánu. Kněžství je vykonáváno v církvi a pro církev vždy v konkrétním společenství, které je povinné zajistit podmínky pro jeho službu.

Církev československá husitská uchovává tři základní podoby svátostného kněžství – jáhenskou, kněžskou a biskupskou, tak jak jsou ve svých zárodcích zachyceny v Novém zákoně.

V. Další teologická tvorba a úkol Církve československé husitské

Tímto výkladem a rozpracováním některých článků Základů víry není a ani nemůže být ukončen či uzavřen další teologický vývoj Církve československé husitské. Život víry a poslušnost vůči Kristovu velkému poslání (Mt 28,19-20) v měnících se podmínkách dějin stavějí církev neustále před nové otázky a úkoly dalšího promýšlení a aktualizace evangelia.

Ctíme zásadu, jež provázela v době útlaku lidu Kristova zápasý o biblickou orientaci Církve československé husitské, že „*na víře našich sborů je třeba stále odpovědněji ve světle Božího Slova a pod mocí Kristova Ducha pracovat, ale že nic podstatného nemusí být v ní měněno. Smíme pokorně doufat, že Pán Bůh nám bude své Slovo stále zřetelněji otvírat.*“⁶

Tuto naději uchováváme tváří tvář nové situaci církve, společnosti i světového usporádání, charakterizované nástupem globalizace, informatiky a medializace, provázené střetem civilizací a náboženských tradic. Jsme si vědomi toho, že úkoly, jež stojí před námi, jsou velmi náročné a naše možnosti jsou velmi omezené. Vyznáváme, že všechny projekty naukové, liturgické nebo kanonické mají své jediné oprávnění, „jestliže činíme vůli Otce, který je v nebesích“ (Mt 7,21).

⁶ Trtík, Z: Víra našich sborů in Zpěvník Církve československé 1957.

Zkratky biblických knih

STARÝ ZÁKON

Gn	První Mojžíšova (Genesis)	Pís	Píseň písní
Ex	Druhá Mojžíšova (Exodus)	Iz	Izajáš
Lv	Třetí Mojžíšova (Leviticus)	Jr	Jeremjáš
Nu	Čtvrtá Mojžíšova (Numeri)	Pl	Pláč
Dt	Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)	Ez	Ezechiel
Joz	Jozue	Da	Daniel
Sd	Soudců	Oz	Ozeáš
Rt	Rút	Jl	Jóel
1 S	První Samuelova	Am	Ámos
2 S	Druhá Samuelova	Abd	Abdijáš
1 Kr	První Královská	Jon	Jonáš
2 Kr	Druhá Královská	Mi	Micheáš
1 Pa	První Paralipomenon (1. Letopisů)	Na	Nahum
2 Pa	Druhá Paralipomenon (2. Letopisů)	Abk	Abakuk
Ezd	Ezdráš	Sf	Sofonjáš
Neh	Nehemjáš	Ag	Ageus
Est	Ester	Za	Zacharjáš
Jb	Jób	Mal	Malachiáš
Ž	Žalmy		
Př	Přísloví		
Kaz	Kazatel		

NOVÝ ZÁKON

Mt	Matouš	1 Pt	První list Petrův
Mk	Marek	2 Pt	Druhý list Petrův
L	Lukáš	1 J	První list Janův
J	Jan	2 J	Druhý list Janův
Sk	Skutky apoštolské	3 J	Třetí list Janův
Ř	Římanům	Ju	List Judův
1 K	První list Korintským	Zj	Zjevení Janovo
2 K	Druhý list Korintským		
Ga	Galatským		
Ef	Efezským		
Fp	Filipským		
Ko	Koloským		
1 Te	První list Tesalonickým		
2 Te	Druhý list Tesalonickým		
1 Tm	První list Timoteovi		
2 Tm	Druhý list Timoteovi		
Tt	Titovi		
Fm	Filemonovi		
Žd	Židům		
Jk	List Jakubův		

BIBLICKÝ REJSTŘÍK

STARÝ ZÁKON

První Mojžíšova (Genesis)	
Gn 1,1... 110	Ex 20,7... 247
Gn 1-2... 111	Ex 20,8-11... 250
Gn 1,26-2,24... 215	Ex 20,12... 254
Gn 1,27... 62, 205, 213	Ex 20,13... 257
Gn 1,27-28... 337	Ex 20,14... 259
Gn 2,2-3... 251	Ex 20,15... 261
Gn 2,7... 158, 204	Ex 20,16... 264
Gn 2,8-17... 217	Ex 20,17... 266
Gn 3,1-6... 219, 225	Ex 21,15-17... 256
Gn 3,1-8... 218	Ex 32,1-4... 68
Gn 3,1-22... 63	Ex 33,20... 130
Gn 3,1-24... 208	Třetí Mojžíšova (Leviticus)
Gn 3,8... 220	Lv 11,44... 173
Gn 3,24... 139, 221, 226	Lv 19,4... 244
Gn 4,8-10... 258	Lv 19,11... 262
Gn 4,13-14... 220	Lv 19,12... 248, 265
Gn 4,13-16... 209	Lv 20,26... 39
Gn 6,5-6... 63	
Gn 17,3-5... 234	Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)
Gn 37,1-36... 267	Dt 4,35-36... 281
Druhá Mojžíšova (Exodus)	Dt 5,6-21... 235
Ex 3,6... 106	Dt 11,26-28... 233
Ex 3,14-15... 73	Dt 12,11... 249
Ex 15,11... 241	Dt 23,17-18... 260
Ex 15,18... 305	Dt 26,18-19... 74
Ex 16,30... 251	Dt 30,15-18... 173
Ex 19,1-20... 73	Dt 30,19-20... 64, 117
Ex 19,3-6... 234	Jozue
Ex 20,1-17... 235	Joz 24,14-15... 39
Ex 20,2-3... 57, 239	Joz 24,17... 73
Ex 20,4-6... 242	

Soudců	Ž 8,5-7... 209
Sd 2,11-12... 244	Ž 10,16... 115
	Ž 12,4-5... 265
První Samuelova	Ž 12,6... 263
1 S 1,12-17... 274	Ž 19,2... 62
1 S 2,2... 241	Ž 19,15... 95
	Ž 22,28-29... 287
Druhá Samuelova	Ž 25,16-20... 275
2 S 7,13... 249	Ž 25,18... 295
2 S 11,1-27... 267	Ž 30,10... 180
	Ž 33,15... 204
První Královská	Ž 33,21... 249
1 Kr 8,57... 157	Ž 34,9... 165
1 Kr 12,26-33... 68	Ž 34,19... 277
1 Kr 18,21... 68	Ž 36,6... 56, 165
1 Kr 19,11-13... 53	Ž 44,2... 157
1 Kr 21,4... 267	Ž 45,18... 305
	Ž 51,14... 285
První Paralipomenon (1. Letopisů)	Ž 55,23... 289
1 Pa 5,20... 275	Ž 75,2... 249
1 Pa 16,12-18... 73	Ž 78,5... 157
1 Pa 16,31-33... 200	Ž 95,3-5... 117
1 Pa 16,34... 56, 165	Ž 99,5-9... 57
	Ž 103,3-4... 224
Nehemjáš	Ž 104,1... 165
Neh 8,8... 90	Ž 116,1-2... 108
	Ž 116,10... 85
Jób	Ž 118,16-17... 61
Jb 7,1... 177	Ž 119,97-103... 95
Jb 10,20-21... 179	Ž 119,105... 207
Jb 14,1-5... 177	Ž 119,176... 221
Jb 16,19... 281	Ž 128,2... 293
Jb 16,22... 179	Ž 135,3... 165
Jb 35,12-14... 276	Ž 145,5... 165
	Ž 139,7-8... 282
Žalmы	Ž 139,13-16... 204
Ž 6,6... 180	Ž 149,5-6... 274

Přísloví	Iz 43,1-3... 74
Př 3,19... 108	Iz 43,6-7... 62
Př 15,29... 276	Iz 45,7-8... 110
	Iz 51,6... 200
	Iz 52,13-53,12... 76
Kazatel	Iz 53,6... 222
Kaz 12,1... 204	Iz 53,6-7... 78
Kaz 12,7... 130	Iz 53,7... 223
Kaz 12,13-14... 189	Iz 53,12... 138
	Iz 57,15... 56, 281
Píseň písni	Iz 59,2... 139, 276
Pís 8,6-7... 214	Iz 59,2-3... 220
	Iz 61,1... 109
Izajáš	Iz 64,7-8... 204
Iz 1,2-4... 74	Iz 65,17-18... 200
Iz 1,18... 224, 295	
Iz 1,21-23... 263	Jeremjáš
Iz 2,4... 258	Jr 1,9... 54
Iz 2,18... 244	Jr 1,9-10... 157
Iz 5,14-15... 142	Jr 10,10... 106
Iz 5,20-21... 208	Jr 13,16... 284
Iz 6,3... 56, 240	Jr 18,6... 107, 204
Iz 6,8... 285	Jr 20,7-9... 107
Iz 7,14... 75	Jr 20,9... 54
Iz 9,2-3... 75	Jr 21,8... 64
Iz 9,6-17... 75	Jr 22,3... 38
Iz 11,2... 160	Jr 23,3... 3
Iz 11,6-9... 199	Jr 31,33... 3
Iz 25,8... 138	Jr 36,2-3... 81
Iz 38,18-19... 180	
Iz 40,28-31... 108	Ezechiel
Iz 42,1... 76	Ez 3,1-4... 81
Iz 42,1-3... 75, 122	Ez 34,23... 75
Iz 42,6-7... 75	Ez 37,1-14... 158
Iz 42,8... 55, 56, 240, 284	Ez 39,27... 284
Iz 43,1... 107	Ez 39,7... 57

Daniel	Jon 1,14... 108
Da 7,13... 154	Jon 2,1-11... 107
Da 7,13-14... 75	Jon 3,1-10... 107
Da 11,35... 175	Jon 4,2... 174
Ozeáš	
Oz 11,9... 241	Micheáš
	Mi 2,1-2... 263
Jóel	Mi 3,1-2... 140
Jl 2,13... 174	Mi 3,4... 276
Jl 2,18... 108	Mi 4,3... 175
	Mi 7,2... 140
Ámos	
Am 3,7... 73	Abakuk
	Abk 2,4... 194
Jonáš	
Jon 1,1-3... 107	

NOVÝ ZÁKON

Matouš	Mt 5,21-22... 258
Mt 1... 135	Mt 5,23-24... 333
Mt 1,21-23... 121	Mt 5,28... 260
Mt 1,22-23... 59	Mt 5,33... 265
Mt 4,1-11... 137, 225	Mt 5,33-35... 248
Mt 4,4... 51	Mt 5,44-45... 212
Mt 4,17... 333	Mt 6,9-13... 279
Mt 5,3-12... 198	Mt 6,10... 277
Mt 5,8... 168	Mt 6,12... 220, 224
Mt 5,11... 299	Mt 6,14-15... 297
Mt 5,11-12... 265	Mt 6,24... 201
Mt 5,13-16... 48	Mt 6,33... 36
Mt 5,14-16... 8	Mt 7,7... 274, 275
Mt 5,16... 71, 207	Mt 7,13-14... 64, 185
Mt 5,17... 3, 59, 236	Mt 7,14... 163
Mt 5,17.20... 270	Mt 7,16... 102
Mt 5,20-48... 236	Mt 7,16-17... 272

- Mt 7,19-20... 107
Mt 7,21... 93, 271
Mt 8,8... 311
Mt 8,11... 169
Mt 8,11-12... 70
Mt 9,22... 100
Mt 10,20... 88, 91
Mt 10,28... 185
Mt 10,29-31... 117
Mt 10,35... 15
Mt 10,38-39... 38
Mt 11,24-25... 275
Mt 11,27... 109, 114, 143
Mt 12,11-12... 252
Mt 12,28... 37, 118
Mt 13,3-8... 118
Mt 13,16... 198
Mt 13,24-26... 34
Mt 13,30... 35
Mt 13,33-45-46... 118
Mt 13,40-42... 171
Mt 13,47-50... 119
Mt 13,55-56... 125,134
Mt 15,3-6... 256
Mt 15,21-28... 276
Mt 16,13-17... 61
Mt 16,15-16... 98, 99
Mt 16,16-17... 87
Mt 16,24... 79
Mt 16,27... 154
Mt 18,20... 10, 330, 291
Mt 18,21-22... 297
Mt 18,23-35... 201, 297
Mt 19,3-6... 213
Mt 19,17... 163, 233
Mt 19,29... 164
Mt 20,1-16... 14
Mt 22,1-14... 119
Mt 22,29... 61
Mt 22,30... 182
Mt 22,31-32... 181
Mt 22,37-40... 268
Mt 23,9... 281
Mt 23,15... 185
Mt 24,27... 80, 119
Mt 24,30-31... 108
Mt 24,35... 200
Mt 24,36-42... 176
Mt 24,45-51... 201
Mt 25,1-13... 119
Mt 25,1-46... 201
Mt 25,14-30... 119, 173
Mt 25,15... 14
Mt 25,26-30... 171
Mt 25,31-46... 119, 172, 189, 273
Mt 25,34... 37, 115, 232
Mt 25,34-36.40... 269
Mt 25,41... 185
Mt 25,46... 164
Mt 26,20.26-30... 322
Mt 26,27-28... 234
Mt 26,39... 55
Mt 26,39-42... 137
Mt 26,41... 299
Mt 26,42... 289
Mt 26,54.56... 81
Mt 26,64... 154
Mt 28,5-6... 149
Mt 28,19... 41, 312
Mt 28,19-20... 36, 109
Mt 28,20... 4, 121, 322

Marek	
Mk 1,4-11...	312
Mk 1,9-11...	109
Mk 1,12-13...	137, 225
Mk 1,13...	78
Mk 1,14-15...	211
Mk 1,15.17-18...	118
Mk 1,22...	52
Mk 2,5...	127, 224
Mk 2,23-28...	252
Mk 3,4-5...	252
Mk 3,13-19...	4
Mk 3,14-15...	52
Mk 4,26-32...	119
Mk 6,3...	134
Mk 8,28-30...	122
Mk 8,31...	79
Mk 8,31-33...	137
Mk 8,38...	154
Mk 9,2-4...	153
Mk 9,43.45...	185
Mk 10,14-15...	317
Mk 10,17-19...	271
Mk 10,41-45...	38
Mk 10,43-45...	14
Mk 10,45...	40, 79
Mk 11,25...	297
Mk 12,26...	106
Mk 13,10...	195
Mk 14,18.22-25...	322
Mk 16,9...	251
Mk 16,15...	36, 41, 195, 344
Mk 16,16...	185, 211, 314
Lukáš	
L 1,5-2,20...	135
	L 1,35...
	126
	L 1,76-79...
	124
	L 2,7...
	78
	L 2,11...
	122
	L 2,13-14...
	281
	L 4,1-13...
	137, 225
	L 4,17-21...
	82
	L 4,22...
	134
	L 5,8...
	128
	L 5,31-32...
	42
	L 6,20-26...
	198
	L 6,37...
	297
	L 7,23...
	78
	L 8,15...
	38
	L 9,58...
	78
	L 10,17-18...
	303
	L 10,30-37...
	40
	L 11,1-2...
	278
	L 11,2-7...
	279
	L 11,4...
	220
	L 11,5-11...
	277
	L 11,13...
	108
	L 12,16-21...
	178
	L 13,6-9...
	175
	L 13,20-21...
	48
	L 14,16-21...
	253
	L 14,16-24...
	167
	L 15,1-32...
	221
	L 15,7.24...
	230
	L 15,11-19...
	66
	L 15,13-14...
	226
	L 16,13...
	68
	L 16,19-31...
	179
	L 16,24...
	185
	L 16,27-31...
	187
	L 17,20-21...
	118

L 17,21...	37	J 1,1-14...	53
L 16,13...	244	J 1,1. 3. 14...	110
L 16,22-23...	184	J 1,4...	51
L 18,1-5...	277	J 1,10-14...	59
L 18,7-8...	119	J 1,14...	54, 77, 238
L 18,9-14...	277	J 1,29...	223
L 18,13-14...	101, 229	J 1,42...	122
L 18,18-23...	271	J 1,45...	134
L 19,1-10...	107, 270, 272, 311	J 3,5...	312
L 19,5-10...	7	J 3,16...	41, 58, 145, 193
L 19,11-27...	173	J 3,18...	143
L 20,9-16...	175	J 3,36...	163
L 20,36...	182	J 4,24...	157, 277
L 20,37-38...	183	J 4,42...	122
L 22,14-20...	322	J 5,17...	110
L 22,19-20...	4	J 5,25-29...	184
L 22,20...	234	J 5,26...	133
L 22,28-30...	322	J 5,28-29...	108
L 22,29-30...	115, 197	J 5,29...	273
L 22,42...	277	J 5,39...	61
L 22,44...	78	J 6,35...	292
L 22,70...	133	J 6,42...	134
L 23,33...	78	J 6,47...	163
L 23,39-43...	186	J 6,54-57...	322
L 23,42-43...	184	J 6,69...	85
L 23,43...	227	J 8,12...	133
L 24,1-3...	149	J 8,31-32...	165
L 24,13-35...	311	J 8,32...	49
L 24,27...	81	J 8,34-36...	102
L 24,30-31...	291	J 8,46...	136
L 24,30-32...	146	J 8,51...	193
L 24,32...	160	J 9,31...	276
L 24,35...	292	J 10,16...	29
		J 10,17...	55
Jan		J 10,30...	3, 54, 127
J 1,1-3...	62, 199	J 10,37-38...	128

J 11,25...	127	Sk 2,36-38...	333
J 12,26...	195, 251	Sk 2,46...	93
J 12,27-28...	31	Sk 3,13...	31
J 12,32...	129, 155	Sk 3,19...	211
J 12,44-45...	128	Sk 4,12...	72, 123, 249
J 12,50...	55	Sk 4,31-33...	90
J 13,17...	198	Sk 4,33...	52
J 13,34-35...	212	Sk 5,3-4...	34
J 14,3...	129	Sk 5,29...	49
J 14,6...	49, 72	Sk 5,30-32...	124
J 14,16-17...	232	Sk 5,38-39...	42
J 14,26...	52	Sk 6,4...	277
J 15,5...	331	Sk 6,5-6...	342
J 15,10...	233	Sk 7,55...	282
J 15,16...	4	Sk 7,56...	151
J 16,27-28...	134	Sk 8,1...	228
J 16,33...	138	Sk 8,1-4...	15
J 17,1-5...	151	Sk 8,12...	93
J 17,4...	285	Sk 8,12-13...	314
J 17,6...	143, 249	Sk 8,14-17...	320
J 17,11...	11	Sk 8,26-35...	89
J 17,17...	232	Sk 8,36-38...	314
J 17,20-21...	11	Sk 9,1-19...	107
J 17,21...	29, 114	Sk 9,3-7...	148
J 19,5...	125	Sk 9,8-9...	315
J 20,2...	149	Sk 9,17-18...	314
J 20,19...	147	Sk 9,31...	38
J 20,20...	152	Sk 10,43...	123, 211
J 20,21-22...	342	Sk 11,29-30...	11
J 20,22...	4	Sk 13,2-3...	342
J 20,23...	333	Sk 13,30-31...	147
		Sk 13,46-48...	71
Skutky apoštolské		Sk 14,16-17...	62
Sk 1,7...	176	Sk 14,23...	342
Sk 2,4,38...	315	Sk 15,11...	144
Sk 2,36...	123	Sk 15,12...	9

Sk 16,15...	315	Ř 5,5...	22, 144, 206, 270
Sk 16,32...	90	Ř 5,8...	58, 222
Sk 17,16...	67	Ř 5,12...	139, 218
Sk 17,23...	67	Ř 5,17...	31
Sk 17,24-29...	111	Ř 5,18...	145
Sk 17,26-27...	65	Ř 5,20-21...	231
Sk 19,24-28...	244	Ř 6,3-4...	319
Sk 22,19-20...	228	Ř 6,4...	312
		Ř 6,8-9...	130
		Ř 6,20-23...	171
Římanům		Ř 6,23...	139, 142, 191
Ř 1,4-6...	206	Ř 7,24-25...	180
Ř 1,5...	100	Ř 8,9...	159, 47
Ř 1,8...	96	Ř 8,9-10...	331
Ř 1,18-25...	66	Ř 8,9-11...	48
Ř 1,18-32...	201	Ř 8,9,26...	99
Ř 1,19-20...	62	Ř 8,15-17...	114
Ř 1,21...	208, 219	Ř 8,16...	160
Ř 1,21-23...	63	Ř 8,19...	108
Ř 1,23...	67	Ř 8,19-22...	199
Ř 1,32...	191	Ř 8,29...	123, 125, 152, 155, 205
Ř 2,5-8...	45	Ř 8,29-30...	151
Ř 2,12...	142	Ř 8,34...	151
Ř 2,12-16...	196	Ř 8,35-37...	100
Ř 2,14-15...	65, 66	Ř 8,38-39...	127, 186
Ř 2,21...	262	Ř 10,4...	238
Ř 3,21-24...	272	Ř 10,9...	59, 123, 211
Ř 3,21-25...	31	Ř 10,9-10...	98
Ř 3,25...	79	Ř 10,9-11...	85
Ř 3,25-26...	144	Ř 10,14-15...	92
Ř 3,29-30...	71	Ř 11,1-2...	74
Ř 4,3...	85	Ř 11,5...	3
Ř 4,6-8...	229	Ř 11,5-6...	74
Ř 4,17...	110	Ř 12,4...	28
Ř 5,1-2...	170, 194	Ř 12,4-6...	30
Ř 5,1-2.5...	164	Ř 12,12...	277
Ř 5,1-2.8-12.17...	101		

Ř 13,10...	238, 268	1 K 10,16...	13
Ř 14,8-9...	1	1 K 10,16-17...	6, 322
Ř 14,10...	130	1 K 10,17...	292
Ř 14,17...	322	1 K 10,32...	2
Ř 15,4-6...	81	1 K 11,23-25...	234
Ř 15,5-6...	11, 29	1 K 11,24-25...	322
Ř 15,7...	126, 282	1 K 12,1-31...	160
Ř 16,16...	2, 5	1 K 12,3...	13, 109
Ř 16,27...	305	1 K 12,4-7...	25, 30
		1 K 12,8-10...	14
První list Korintským		1 K 12,12-13...	13
1 K 1,1-3...	18	1 K 12,13...	22, 33, 312
1 K 1,2...	5	1 K 12,25-26...	6
1 K 1,9...	129	1 K 12,27...	28
1 K 1,11-13...	12	1 K 12,28...	25
1 K 2,2...	31	1 K 13,1...	285
1 K 2,4-5...	88, 91	1 K 13,2-13...	102
1 K 2,9...	166, 187	1 K 13,4...	267
1 K 2,9-11...	88	1 K 13,4-7...	269
1 K 2,9-13...	160	1 K 13,8-13...	202
1 K 3,11...	30	1 K 13,12...	80, 132, 167
1 K 3,13-14...	130	1 K 13,13...	201
1 K 3,16...	158	1 K 15,3-4...	77
1 K 3,16-17...	45	1 K 15,3-8...	147
1 K 4,5...	108	1 K 15,14...	31
1 K 4,20...	52	1 K 15,17...	146
1 K 5,11...	34	1 K 15,20...	31
1 K 6,1-20...	201	1 K 15,22...	183
1 K 6,9...	260	1 K 15,24-26...	190
1 K 6,11...	6	1 K 15,28...	129, 167
1 K 6,19...	258	1 K 15,50-53...	182
1 K 8,6...	1, 13	1 K 15,54-57...	138
1 K 9,16...	195	1 K 15,55-56...	190
1 K 9,27...	93	1 K 15,55-57...	180
1 K 10,7...	69	1 K 15,56...	142
1 K 10,13...	299	1 K 16,24...	78

Druhý list Korintským	Ef 1,7... 7, 127, 224
2 K 3,4-6... 49	Ef 1,7-12... 126
2 K 3,6... 52	Ef 1,10... 59
2 K 3,13-14... 238	Ef 1,20... 28
2 K 3,17... 49, 153	Ef 1,13-14... 170, 303
2 K 3,17-18... 24, 47, 148	Ef 1,22-23... 27, 28
2 K 3,18... 210	Ef 2,8... 144
2 K 4,6... 61, 99	Ef 2,10... 25, 40
2 K 4,13... 91	Ef 2,13... 223
2 K 5,6... 155	Ef 2,13-14... 221
2 K 5,14... 22	Ef 2,13-22... 41
2 K 5,14-15... 143	Ef 2,15... 303
2 K 5,17... 210	Ef 2,18... 160
2 K 5,19... 145	Ef 2,19-21... 6, 77
2 K 5,21... 136	Ef 3,1-10... 37
2 K 6,2... 178	Ef 3,4-5... 77
2 K 6,17... 15	Ef 3,17-19... 231
	Ef 4,3-6... 29
Galatským	Ef 4,4... 160
Ga 3,7... 3	Ef 4,13... 29
Ga 3,8-9... 91	Ef 4,13-15... 129
Ga 3,26-27... 129, 319	Ef 4,15... 331
Ga 4,3-5... 138	Ef 4,15-16... 27, 211
Ga 4,6... 47	Ef 4,28... 262, 293
Ga 5,22-25... 159	Ef 5,5... 260
Ga 5,25-26... 25	Ef 5,15-17... 175
Ga 5,6... 102, 144, 194, 272	Ef 5,21-25... 214
Ga 5,14-15... 268	Ef 5,27... 39, 42
Ga 6,7-8... 173	Ef 6,1-4... 256
Ga 6,9-10... 38, 178	Ef 6,4... 319
Ga 6,10... 71, 175	Ef 6,10-12... 269
Ga 6,15... 71	Ef 6,11... 143
Ga 6,17... 315	Ef 6,14-17... 36

Efezským
Ef 1,3-6... 114

Filipským
Fp 1,3-6... 99

Fp 1,9-11... 93	Druhý list Tesalonickým
Fp 1,19... 47	2 Te 1,3... 48
Fp 1,23-24... 186	2 Te 1,4... 299
Fp 1,27-30... 38	2 Te 3,3... 300
Fp 2,1-3... 29	2 Te 3,6-13... 178
Fp 2,4-11... 40	2 Te 3,10... 262
Fp 2,8... 285	2 Te 3,10-12... 293
Fp 2,9-10... 249	
Fp 2,9-11... 123, 151	První list Timoteovi
Fp 2,15-16... 51, 207	1 Tm 1,5... 268
Fp 3,21... 129	1 Tm 1,8-9... 24
Fp 4,6... 277, 292	1 Tm 2,4... 36
Koloským	1 Tm 2,4-6... 145
Ko 1,3-6... 42	1 Tm 2,5-6... 123
Ko 1,12-13... 115	1 Tm 3,13... 25
Ko 1,15... 205	1 Tm 3,15... 2
Ko 1,18... 27, 152	1 Tm 4,4-5... 292
Ko 1,21-23... 39	1 Tm 4,6... 95
Ko 2,6-7... 274	1 Tm 4,14... 345
Ko 2,9... 59	1 Tm 6,11-12... 38
Ko 2,9-10... 127	1 Tm 6,16... 282
Ko 3,1-4... 125	Druhý list Timoteovi
Ko 3,3-4... 108	2 Tm 1,6... 347
Ko 3,5... 244, 260	2 Tm 1,11-12... 85
Ko 3,10... 210	2 Tm 2,3... 299
Ko 3,12-14... 24, 39	2 Tm 2,19... 1
Ko 3,17... 43, 48	2 Tm 3,15-16... 88
První list Tesalonickým	2 Tm 3,15-17... 81
1 Te 1,3... 194	2 Tm 3,16... 61
1 Te 1,8... 96	2 Tm 4,2... 61, 92
1 Te 2,13... 43, 89	2 Tm 4,2-4... 95
1 Te 2,14... 2	2 Tm 4,8... 80
1 Te 4,13-14... 108, 202	
1 Te 4,15-18... 184	

Titovi	Žd 13,7... 91
Tt 1,13-14... 15	Žd 13,15... 274
Tt 2,1... 94, 95	Žd 13,16... 201
Tt 2,11-13... 80	
Tt 2,12-13... 119	List Jakubův
Tt 2,14... 1	Jk 1,13-15... 302
Tt 3,4-7... 124	Jk 1,14-15... 219
Tt 3,4-8... 43	Jk 1,18... 51
Tt 3,7... 164	Jk 2,13... 142
Tt 3,8-11... 95	Jk 2,17-20... 272
	Jk 2,26... 102
Židům	Jk 3,5-6... 265
Žd 1,1... 157	Jk 3,14-16... 267
Žd 1,1-2... 60	Jk 5,1-4... 263
Žd 1,2... 3	Jk 5,4-6... 140
Žd 1,3... 133	Jk 5,7-8... 119
Žd 2,9... 145	Jk 5,8... 80
Žd 2,14... 303	Jk 5,14-15... 339
Žd 2,17-18... 124	
Žd 2,18... 137	První list Petrův
Žd 3,1-14... 344	1 Pt 1,3... 31
Žd 3,14... 33	1 Pt 1,3-4... 164
Žd 4,12-13... 25, 53	1 Pt 1,10-12... 47
Žd 4,14-16... 124	1 Pt 1,16... 39
Žd 4,15... 136	1 Pt 1,18-19... 31
Žd 7,25... 151	1 Pt 1,24-25... 90
Žd 7,26-27... 31	1 Pt 2,1-2... 140
Žd 9,22... 224, 295	1 Pt 2,5,9... 344
Žd 10,1-2... 66	1 Pt 2,9... 1, 32, 36
Žd 10,30-31... 45	1 Pt 2,9-12... 9
Žd 11,1... 59, 100	1 Pt 2,10... 2
Žd 11,3... 110	1 Pt 2,16... 49
Žd 11,6... 100, 194	1 Pt 2,22... 136
Žd 11,40... 59	1 Pt 3,15... 284
Žd 12,1... 251	1 Pt 3,18... 79
Žd 12,1-2... 7	1 Pt 4,10... 30
Žd 12,28... 118	1 Pt 4,11... 305

1 Pt 4,17... 45, 142
1 Pt 5,2-3... 345
1 Pt 5,4... 126
1 Pt 5,8... 303
1 Pt 5,8-9... 15
1 Pt 5,11... 115

List Judův
Ju 7,11-13... 192
Ju 12-13... 35
Ju 14-15... 189
Ju 21... 36
Ju 24... 115

Druhý list Petrův

2 Pt 1,19-21... 99
2 Pt 1,20-21... 88
2 Pt 1,21... 52
2 Pt 2,9... 299, 300
2 Pt 3,12... 287
2 Pt 3,13-14... 200

Zjevení Janovo

Zj 1,6... 32
Zj 1,14... 153
Zj 2,5... 45
Zj 2,7... 227
Zj 2,21... 175
Zj 3,20... 168, 291, 330
Zj 3,21... 115, 151

První list Janův

1 J 1,1... 96
1 J 1,7... 32
1 J 1,8-9... 333
1 J 2,1... 151
1 J 3,2... 125
1 J 3,5... 136
1 J 3,14... 163
1 J 3,14-15... 35
1 J 3,15... 258
1 J 4,2-4... 99
1 J 4,9-10... 58
1 J 4,11... 33
1 J 4,12-13... 159
1 J 4,14... 55
1 J 4,16... 56
1 J 4,16.20... 212
1 J 4,21... 38
1 J 5,3... 270
1 J 5,14... 291
1 J 5,19... 139, 303
1 J 5,20-21... 69

Zj 7,10... 124
Zj 7,13-17... 197
Zj 10,5-7... 175
Zj 11,15... 305
Zj 12,9... 225
Zj 15,3-4... 117
Zj 15,4... 241
Zj 19,13... 77
Zj 19,16... 123
Zj 20,1-3... 302
Zj 20,2... 225
Zj 20,12... 189
Zj 20,12-15... 172
Zj 20,14... 190, 303
Zj 21,1... 200
Zj 21,3... 169
Zj 22,3-5... 169
Zj 22,4... 80
Zj 22,20... 80, 287

REJSTŘÍK věcný k Základům víry

Církve československé husitské

- Adam 216
Amen 306
Apoštolská doba 22
Bezhříšnost Ježíšova 137
Bible viz Písmo svaté
Bibličtí svědkové 85
Biřmování 320, 321
Bohatství duchovní 30
Boží církev 3, 5, 6, 8, 9, 11-16, 18, 21, 22, 26, 27, 29-35, 37-39, 41, 44-46, 344
Boží jméno 249
Boží jméno – jeho posvěcení 248, 285
Boží království 37
Boží přikázání, odd. IV., str. 105-118, ot. 233
Boží přikázání Staré smlouvy 235
Boží Slovo, odd. II., str. 35-53, ot. 51-99
Boží smlouva 234
Boží soud 173
Boží svatost 57, 241
Bůh 67
Bůh a člověk – poměr 167
Bůh jako Duch svatý 158
Bůh – jednota s ním 129
Bůh – jednota s prostředky zjevení 55
Bůh je Pánem v Kristu 124
Bůh – jeho láska 223
Bůh – jeho obraz v nás 206-214
Bůh – jednota s Kristem 136
Bůh – k čemu nás stvořil? 205
Bůh nabízí spásu 145
Bůh – obecenství s ním 227
Bůh osobní 108
Bůh – překonání vzdálenosti od něho 221-223
Bůh se zjevuje 54, 56-59

Bůh – služba jemu 40
Bůh je trpělivý 175
Bůh účtuje s hříchem 174
Bůh v Kristu – obecenství s ním 229
Bůh je živý 107
Církev – odd. I., str. 12-32 ot. 1-50
Církev 36
Církev (jakou církví je CČSH?) 50
Církev – čím je nesena její zvěst? 96
Církev – doplnění a potvrzení její zvěsti 93
Církev – její zvěst 90
Církev – pomoc její kazatelské činnosti 94
Církev přispívá k duchovnímu bohatství 30
Církev – vyjádření víry 97
Církev – zdroj její víry a života 51
Církev – zjevení v jejím slovu 3, 5, 6, 8, 16, 18, 21, 22
Církev Boží 89, 26, 27, 29-35, 37-39, 41, 44, 45, 344
Církev československá husitská 42, 46, 49, 50
Církev Kristova 3, 4
Církev organizovaná 17, 18, 20, 22, 26
Církevní organizace 19, 21, 24-25
Církve křesťanské 69, 70
Čistota Boží církve 44-46
Článek vyznání víry – první 105
– druhý 120
– třetí 156
– čtvrtý 162
– pátý 203
Člověk a prvotní zjevení 65
Člověk – tušení Boha 67
Desatero 236-238
Desatero – jeho smysl 268
Desatero je zbytečné? 271
Desatero naplněno v Ježíši Kristu 270
Dílo Ducha sv. v Písmu 88
Doba apoštolská 22

Duch Kristův 47, 48, 52
Duch svatý 157
Duch svatý – jeho dílo v nás 160
Duch svatý mluvil skrze naše otce 161
Duch svatý přebývá v nás 159
Duch věčný 110
Duchovní bohatství 30
Důsledek modloslužby 70
Důsledek rozdělení Boží církve 26
Důvěra ve vyslyšení modlitby 275
Důvod Božího zjevení 56-58
Důvod utrpení Spasitele 79
Eva 216
Evangelium – poznání 196
Had v ráji 225
Hlásání slova Božího 91
„Hlava“ Boží církve 27
Hlava a tělo – obraz 28
Hranice jednoty s Bohem 130
Hrob prázdný 149-150
Hrozba obcím 45
Hřich 64, 140
Hřich Adama a Evy 218
Hřich – jeho podstata 219
Hřich a zlo 174
Hřich – záchrana před jeho následky 228
Hříšníci ospravedlnění 7
Hříšníci po smrti 185
Hříšníci spasení 186
Chléb a víno 324, 327, 332
Chléb vezdejší 292, 293
Chleba – lámání 326
Izrael 74
Jedinost Boží církve 11
Jednota Boha a prostředků zjevení 55
Jednota Boha s Ježíšem Kristem 131-133, 136

Jednota Boží církve 12, 13
Jednota s Bohem 129
Ježíš – jeho bezhříšnost 137
Ježíš – jeho prvorodenství 126
Ježíš – lidský původ 134
Ježíš Kristus – oslavěný ve vztahu k nám 155
Ježíš Kristus – Pán 1
Ježíš – prázdný hrob 149, 150
Ježíš Kristus – rovnost s ním 128
Ježíš – Syn člověka 154
Ježíš – vzkříšení 147, 148
Ježíš Kristus je Bůh nebo člověk? 152
Ježíš Kristus nás spasil 138
Ježíš Kristus – přítomnost při večeři Páně 330-332
Ježíš Kristus – v něm je spása 143-145, 228
Ježíš Kristus – zjevení 78
Jistota spásy 146
Kázání a svátost 308-311
Kazatelská činnost církve 94
Kněz – jeho povolání a posvěcení 347
Království Boží 37, 116-119
Království duší našich 115
Kristus 122
Kristus – náš bratr 125
Kristus – náš Pán 127
Kristova církev 3, 4
Kristovo oslavění 151, 152
Kristovo zrození z Panny 135
Kristus – jednota s Bohem 136
Kristus – jeho Duch 47, 48, 52
Kristus – jeho oběť 32
Kristus – v něm dosahujeme určení od Boha 230
Křest 312-319
Křest nemluvňat 317
Křesťané různého vyznání 10
Křesťanská pravda 72

Křesťanská snášenlivost 72
Křesťané – jejich poměr k vyznavačům jiných náboženství 71
Křesťanské církve 69, 70
Láska 12
Láska Boží 223
Láska činí Desatero zbytečným? 271
Láska – důvod zjevení 58
Láska – její skutky 272
Láska křesťanská 263
Lhůta života 176, 177
Lid 38
Lid Kristův 2
Lidství a božství – proměna 169
Lidství vzkříšeného Ježíše Krista 153
Manželství 214, 337, 338
Maření stvořitelského úmyslu 63
Modla 68
Modlitba odd. V., 119-128, ot. 274
Modlitba – jak se modlit? 277
Modlitba nevyslyšená 276
Modlitba Páně 278-306
Modlitba – vzor 278
Modloslužba 67, 69, 245, 246
Modloslužba – její důsledek 70
Náboženská zkušenost – zjevení v ní 99
Naděje 12, 202
Naděje těch, kteří nepoznali evangelium 196
Naděje věčného života 164, 170
Následek hříchu 228
Název Boží církve 39, 41
Názvy pro lid Kristův 2
Nebesa 282
Nejednota církve Boží 14-16
Nevěřící pokrytci 34
Nová smlouva – její zjevení 77
Nová smlouva v Ježíši Kristu 236

Nutnost organizace v Boží církvi 23
Obec – její čistota a věrnost 44-46
Obec – její život 43
Obecenství s Bohem 227, 229
Obecenství v oběti Kristově 32
Obecenství – základ 31
Obecná církev 41
Obětování – úkon 324
Oběť Ježíše Krista 32, 326, 327
Obnovení k Božímu obrazu 211, 212
Obraz Boží v nás 206-214
Obraz těla a hlavy 28
Obroda vírou 316
Obřady mimosvátostné 348
Obsah života věčného 165
Oddělení ke službě Bohu 40
Oddělení pokrytců od církve Boží 35
Odloučení od lidí při službě Bohu? 40
Odpovědnost za hříšné společenské rády 141
Odpuštění vin 224
Organizace církevní 19, 21, 23-25
Organizace v Boží církvi 23
Organizovaná církev 17, 18, 20, 22, 26
Oslavení Krista 151-155
Oslavení Boha 280, 281
Ospravedlnění hříšníci 7
Osvědčení Boží církve 38
Otčenáš 279, 280
Otčenáš – první prosba 283
– druhá prosba 286-287
– třetí prosba 288, 289
– čtvrtá prosba 290, 291
– pátá prosba 294-297
– šestá prosba 298-300
– sedmá prosba 301-303
– závěr 304, 305

Otec Ježíše Krista 114
Otec, Syn a Duch 109
Pán Bůh stvořil a povolal církev 36
Pán – Ježíš Kristus 1
Pán nad Boží církví 29
Panství nad církví Boží 29
Plnění úkolu církevní organizace 25
Písmo svaté 82
Písmo svaté o stvoření člověka 215
Písmo svaté – jeho víra 86, 87
Písmo svaté – lidské svědectví v něm 88
Písmo svaté – skutečnost Boží 84
Písmo svaté – skutečnost lidská 83
Písmo svaté – zjevení Boží v něm 81
Podmínka možnosti hříchu 64
Pokání 333, 334
Pokrytci 34, 35
Poměr Boha a člověka 167
Poměr Božího Slova a Ducha Kristova 52
Poměr mezi Boží církví a Božím královstvím 37
Pomoc kazatelské činnosti církve 94
Poslední dny světa 200
Poslední soud 273
Povolání a posvěcení kněze 347
Povolání církve 36
Poznání Božího Slova 85
Pravda církve 51
Pravda křesťanská 72
Projev hříchu 140
Projev jedinosti Boží církve 11
Prostředek zjevení 55
Prostředek zvěsti církve 92
Prostředník zjevení 55
Prvotní zjevení v člověku 65
Přijímání – forma 329
Přikázání Boží, odd. IV., 105-118, ot. 233

- Přikázání první 239, 240
  - druhé 242-244
  - třetí 247, 248
  - čtvrté 250-253
  - páté 254-256
  - šesté 257, 258
  - sedmé 259, 260
  - osmé 261, 263
  - deváté 264, 265
  - desáté 266, 267
- Příslušnost k Boží církvi 33
- Příspěvek církve k duchovnímu bohatství Boží církve 30
- Ráj 217, 226, 226
- Ráj – vyhnání 226
- Rodiče – úcta k nim 256
- Rozdělení Boží církve 26
- Rozdíl – Boží církev a církevní organizace 21
- Rozlišení hříšníků 7
- Rozlišení pokrytců od církve Boží 35
- Rozmanitost organizovaných církví 17
- Shromáždění 9, 10
  - Shromáždění Boží církve 34
- Skutečnost jednoty Boží církve 12
- Skutky při posledním soudě 273
- Sláva ve věčném životě 197, 198
- Sláva věčná 167
- Sláva – zjevení ve slávě 80
- Slovo Boží 52, 82
- Slovo Boží – hlásání 91
- Slovo Boží – poznané svědky 85
- Slovo církve – zjevení v něm 89
- Služba Bohu 40
- Služba kněžství 345, 346
- Smlouva Boží 234
- Smrt 142
- Smrt hříšníků 185

Smrt – neznáme den ani hodinu 178
Smrt těla 179
Smrt věčná 192-194
Smrt zla 190
Smrt zla i zlých 172
Smrt zlých 191
Smysl a význam Desatera 238
Snášenlivost křesťanská 72
Soud 189
Soud Boží 172
Spásá 146, 195
Spásá kajících hříšníků 186
Spásá v Ježíši Kristu 138, 143-145
Spasitel – důvod jeho utrpení 79
Spasitel – zaslíbení 76
Společenské řády 141
Srdce zjevení Staré smlouvy 75
Srozumitelnost Božího zjevení 59
Stará smlouva – její zjevení 73, 75
Stupně zjevení 60
Stvoření 204, 205
Stvoření člověka 215
Stvoření – naše určení od stvoření 232
Stvoření světa Bohem 113
Stvoření – starozákonné podání 111
Stvořitelský úmysl 63
Svatá Boží církev 39
Svatost Boží 57
Svatost 307-311
Svátosti odd. VI., str. 129-139
Svěcení kněžstva 342, 343
Svědectví Písma 88
Svědkové bibličtí 85
Svědomí 49, 65, 66, 220
Svět – jeho zlo 139
Svět, v němž žijeme 199

Svět v posledních dnech 200
Svrchovanost křesťanské pravdy 72
Syn Boží 123
Syn člověka 154
Tělo a hlava – obraz 28
Teologie – její úkol 95
Totožnost Boha s prostředky zjevení 55
Totožnost organizovaných církví s církví Boží 18
Totožnost Slova Božího s Písmem svatým? 82
Trpělivost Boží 175
Trvání církve 9
Tušení Boha 67
Tvary zjevení 61
Tvůrce všeho 110
Úděl zesnulých 187, 188
Úkol církevní organizace 24, 25
Úkol daný církvi Duchem Kristovým 48
Úkol teologie a věrouky 95
Úmysl stvořitelský 63
Určení od Boha 230-232
Útěcha nemocných 339-341
Utrpení Spasitele – důvod 79
Večeře Páně 322, 323, 328, 330, 331
Věčná smrt 192-194
Věčná smrt člověka 201
Věčný život 170
Vědecké poznání světa 112
Věrnost Boží církve 44, 45, 46
Věrouka – její úkol 95
Viditelná církev 8
Vina 220
Vina za hříšné společenské řády 141
Víra odd. III., str. 54-104
Víra 12, 100
Víra a život církve 51
Víra církve – její vyjádření 97

Víra – její vyznání 98
Víra – název 101
Víra ospravedlňující 195
Víra Písma svatého 86, 87
Víra – projev 102
Víra v Boha 106
Víra ve Stvořitele 112
Víra v Ježíše Krista 121, 123
Víra – vyjádření obsahu 103
Víra – vyznání 104
Víra v život věčný 171
Víra ve stvoření člověka 215
Vláda Boží 115
Vyjádření víry církve 97
Výskyt modloslužby 69
Vyslyšení modlitby 275
Vývoj světa 113
Vzkříšení 182-184
Vzkříšení Ježíšovo 147, 148, 152
Vzkříšení zesnulých 187, 188
Vyznání víry 98, 104, 105, 120, 156, 162, 203
Vyznavači jiných náboženství 71
Vyjádření obrazu těla a hlavy 28
Výskyt nevěřících pokrytců 34
Vyvolení církve 36
Vyznání (církevní příslušnost) 43
Vyznání různá 10
Vyznávání Ježíše Krista 1
Vznik církve Kristovy 4
Zahalené zjevení v Ježíši Kristu 78
Záchrana před věčnou smrtí 193, 194
Základ obecenství 31
Zásada svobody svědomí 49
Zaslíbení spasitele 76
Zdroj života a víry církve 51
Zjevení, odd. II., str. 33-53, ot. 51-99

Zjevení 53
Zjevení Boha 54, 56-59
Zjevení Boží v Písmu svatém 81
Zjevení Boží v slávě 80
Zjevení Nové smlouvy 77
Zjevení prvotní v člověku 65
Zjevení Staré smlouvy 73, 75
Zjevení – stupně 60
Zjevení – tvary 61
Zjevení údělu zesnulých 188
Zjevení v Ježíši Kristu 78
Zjevení ve slovu církve 89
Zjevení ve stvoření 62
Zjevení v náboženské zkušenosti 99
Zlí – jejich smrt 191
Zlo a zlí 172
Zlo – jeho smrt 190
Zlo smrti 142
Zlo světa 139
Zpověď 336
Zpověď soukromá 335
Zpřítomnění – úkon 325
Zrození z Panny 135
Zvěst církve 90
Zvěst církve – čím nesena? 96
Zvěst církve – doplnění a potvrzení 93
Zvěst církve – prostředek 92
Život církve 51
Život – duchovní obnovení 181
Život obcí 43
Život po smrti 180
Život věčný 163-165, 170, 171, 197-199, 201

Otázky Základů víry, ke kterým se vyjadřuje Stručný komentář

ot. 3	146
ot. 4	145
ot. 5	145
ot. 6	144
ot. 27	143
ot. 28	143
ot. 31	144
ot. 74	146
ot. 134	146
ot. 135	147
ot. 148	147
ot. 149	147
ot. 150	147
ot. 184	149
ot. 245	150
ot. 329	151
ot. 330	149
ot. 331	150
ot. 332	150
ot. 342	151
ot. 343	151
ot. 344	152